

Cuvinte cheie: neolitic, ceramică pictată, Carei, Tiszapolgár, Câmpia Tisei

Key words: Neolithic, painted pottery, Carei, Tiszapolgár, Tisa Plain

Situl *Kozárd* se află la cca. 3,5 km est de hotarul municipiului Carei (jud. Satu Mare), între șoseaua Carei-Satu Mare și segmentul corespunzător al căii ferate, pe terasa joasă a pârâului Mérges (Pl. I). Sub acest nume (*Kozár*) este amintit în 1335 un sat, pentru ca, după cca. un secol să reapară în documente sub mențiunea de loc pustiu¹; hotarul apare și sub denumirile *Kis-Kozár*, *Nagy Kozár*².

Microzona, cu exces de umiditate, se afla la marginea mlaștinii Ecedea, care s-a extins prin „golfuri” (colmatate în timp) până la linia actuală a localității Carei. În imediata apropiere, la nord de punctul *Kozárd*, lângă satul Căpleni, pârâul Mérges se varsă deja în mlaștină. Terasesele acestui pârâu au fost intens locuite în decursul vremii³.

Cercetarea sistematică a zonei a început cu perigezele și cu săpăturile de salvare efectuate de către Némethi János la sfârșitul anilor '70 și în anii '80. Primele săpături sistematice au fost organizate de către Muzeul Municipal Carei, conduse de către Neța Iercoșan începând cu anul 1991. În perioada 1991-1996 a fost descoperită o parte din așezarea neolitică târzie (Pl. IV/3) și mai multe morminte⁴, gropi menajere cu oase de animale⁵, fragmente ceramice din culturile Bodrogkeresztúr, Tiszapolgár, Baden, cultura scitică de tip Alföld, La Tène⁶, morminte din epoca migrațiilor⁷, fragmente ceramice din sec. XI-XIII și urmele bisericii satului Kozárd⁸. Ultima cercetare de teren în zonă a fost efectuată în toamna anului 2010 de către dr. Némethi János și Hágó Attila Nándor; tot cu această ocazie au fost făcute măsurători cu GPS.

Așezarea neolitică se extinde la 300 m sud de calea ferată (în dreptul km 754/5) și la 400 m vest de pârâu; aici se găsește partea cea mai ridicată a zonei⁹. Are o formă ovală cu dimensiunile de cca. 90 x 80 m, aici concentrându-se locuirea, cu un strat de cultură gros de aprox. 50 cm¹⁰, (Pl. II/1).

În anii 1974 și 1984 au fost executate șanțuri pentru conducte de apă potabilă în stânga căii ferate (borna 754/5, azi hotarul comunei Căpleni). Aceste șanțuri au deranjat mai multe complexe arheologice, gropi menajere, locuințe de suprafață, vetre de foc. Materialul descoperit constă din fragmente ceramice, oase de animale, așchii de obsidian, fragmente din topoare de piatră. Au fost identificate în total 8 complexe deranjate¹¹.

În toamna anului 1988, paralel cu calea ferată (în partea dreaptă), a fost săpat un șanț lat și trei mai înguste, trasate perpendicular pe primul, pentru evacuarea apelor pluviale. Cu ocazia acestor lucrări au fost deranjate mai multe complexe arheologice din diferite epoci și culturi arheologice. Săpătura de salvare a fost condusă de către Némethi János¹², iar la șantierul arheologic a participat și elevul Gindele Róbert (azi cercetător științific la Muzeul Județean Satu Mare).

Materialul arheologic descoperit cu ocazia cercetărilor constă din fragmente ceramice care provin din stratul de cultură și din diferite gropi menajere. De asemenea, au fost descoperite obiecte din piatră (topoare, râșnițe), așchii, lame de silex, obsidian și carneol, piese din lut, oase de animale, urme de locuințe (chirpici). Canalul I (Șanț I/A) se afla în partea dreaptă a căii ferate, cu o lungime de aprox. 250-300 m, lățimea 3 m iar adâncimea medie de 1-1,5 m. Șanțul I/A a deranjat 5 gropi menajere cu un bogat material neolitic (Pl. II/2). Stratigrafia șanțului era următoarea: partea de sus 0-0,25 cm arătură, 0,25-0,50 strat vegetal steril (probabil în urma inundațiilor), iar de la 0,50-0,60 cm se adânceau din stratul de cultură gropi menajere. În majoritatea cazurilor gropile au fost numai parțial săpate din cauza apei infiltrate, iar gropile nr. 3, 5, și 6 (probabil o locuință de suprafață) au fost semnalate numai în desen, iar materialul arheologic provenit din aceste gropi a fost amestecat cu fragmentele provenite din stratul de cultură al șanțului. Perpendicular pe șanțul I/A au fost deschise patru secțiuni având următoarele dimensiuni: S.I. 6 x 3 m, S.II. 4x2 m, S.III. 4x2m și S.IV. 5x3 m. Din punct de vedere al materialelor arheologice, cel mai bogat complex a fost groapa nr.1, care a apărut în S. I și parțial în S. IV. Groapa nr. 1 s-a conturat în mijlocul șanțului, partea din mijloc fiind parțial

¹ Stanciu-Iercoșan 2003, p. 139; Némethi 1999, p. 67.

² Mészér 2001, p. 250.

³ Némethi 1981-1982, p. 168-169; Némethi 1986-87, p. 22, 24-26; Némethi 1999, p. 10, 67.

⁴ Iercoșan 1997, p. 23-58; Astaloș-Virag, 2008, p.74; Băcuț-Crișan 2004, p.72.

⁵ El Susi 1997, p. 59-62.

⁶ Iercoșan 1986-1987, p.142; Némethi 1999, p.67.

⁷ Stanciu 1997, p.161-191; Stanciu-Iercoșan 2003, p.139-160.

⁸ Némethi 1999, p.67.

⁹ Codul folosit pentru situl Kozárd este 47.XV.c. după Némethi 1999, p.67.

¹⁰ Iercoșan 1997, p.23.

¹¹ Némethi 1986-87, p.24-26; Fig. 19-22\1-10.

¹² Căruia vreau să-i mulțumesc și pe această cale pentru materialul arheologic adunat prin periegeze, pentru ajutor și sprijin.

distrusă cu ocazia săpării șanțului. Groapa avea forma ovală cu dimensiunile 5,50 x 3,20 x 1, 50 m, stratigrafia verticală a gropii: 0-0,25 m arătură, pământ deranjat, 0,25-0,75 m strat steril, 0,70-1 m strat de cultură neolitic târziu, 0,70-1,50 m; groapa a fost săpată probabil pentru extragerea lutului galben (Pl. III.)

Din groapa nr. 1 provin mai multe fragmente ceramice de factură semifină și fină, bine netezite, lustruite, fără ornamente incizate sau pictate. Culoarea ceramicii variază de la brun-cenușiu, brun cu flecuri, brun-gălbui, brun-cenușiu la roșu-cărămiziu. Materialele cel mai des folosite ca degresant au fost nisipul fin, pietricelele, mica și pleava, în proporții diferite. Pe materialul ceramic sunt observate urme de arsuri secundare. Principalele tipuri de vase din groapa nr. 1 sunt:

1. **Amforele globulare**, cu gât cilindric, sunt vase de dimensiuni medii cu corp bombat, confecționate din pastă semifină, fără ornamente. Pe linia diametrului maxim au câte două torți masive dispuse orizontal și perforate vertical, unele au pe gât două torți mai mici, care au avut un rol practic (prin acestea se putea introduce o sfoară pentru transportul recipientului) (Pl. V/1,3,4). Analogiile cele mai bune se găsesc la Berettyóújfalu-*Herpály*¹³, Gorzsa¹⁴.
2. **Castroanele**, sunt de dimensiuni modeste și sunt confecționate din pastă semifină fără decorații, fără torți sau apucătoare (Pl. V/2,5)
3. **Străchinile**: sunt relativ puține fragmente, sunt de factură bună, din pastă semifină, fără ornamente (Pl.VI/11).
4. **Vas patulater**, de formă aproape dreptunghiulară, fără ornamente, confecționat dintr-o pastă semifină sau fină având culorile brun cu flecuri, roșiatică cu pete gălbui sau cenușii (Pl. V/6,7). Acest tip de vas este des întâlnit în cultura Tisa timpurie.
5. **Cupa cu picior** este tipul de vas cel mai răspândit în așezarea de la Kozárd, atestat și de articolele precedente¹⁵. Cupele cu picior sunt de diferite dimensiuni, cu buză lobată sau dreaptă, cu sau fără apucătoare. Sunt confecționate din pastă semifină sau fină, de culoare brun-gălbui sau roșu cărămiziu și aproape totdeauna apar pe ele ornamente plastice sau pictură. În cazul gropii Nr. 1 fragmentele care provin din cupele cu picior sunt fără ornamente (Pl. VI/5-9).
6. **Vasele miniaturale** sunt recipiente de mici dimensiuni (diametrul fundului 2-4 cm), sunt confecționate din pastă fină, fără ornamente (Pl. VI/1-4, 10).
7. **Tăvile** sunt forme des întâlnite în așezarea de la Carei-*Kozárd*. Sunt confecționate din pastă semifină și fină, bine netezită, de culoare brun-gălbui, cenușiu. Au formă alungită sau ovală, cu creștături pe buze, ornamentate cu butoni simpli sub buze. Adeseori sunt perforate sub buze (Pl. VI/12-15).
8. **Capacele de vas**, sunt de dimensiuni mici și medii (diam. variază între 4-10 cm), confecționate din lut amestecat cu nisip fin și pleavă, fără ornamente, de culoare brun-gălbui, brun-cenușiu. Capacele descoperite în Gr. 1 au forma de ciupercă cu patru perforații, prin care se introducea sfoara (Pl. VI/16-18). De la *Kozárd*, în campaniile precedente au fost descoperite însă și capace de vas cu mâner¹⁶.
9. **Vase de provizii, oale**. Nu s-a putut reconstitui o anumită formă a vaselor de provizii, dar sunt cele obișnuite din epoca neolitică, care rămân aproape neschimbate, și au mărimi diferite. Sunt făcute din pastă semifină, fără ornamente, apar numai câte două sau patru torți, care au avut un rol practic (Pl. V/8-10).
10. **Torți, butoni**: butoni mari alungiți dispuși orizontal și perforați vertical (Pl. V/1, VIII/1); butoni simpli mici și mari (Pl. V/3-5, VI/13-14, VII/1, VIII/5,6,11, IX/10,11, XI/4); butoni în formă de șa (Pl. X/8); torți perforate (Pl. V/8-10, VIII/10, IX/1,10, XI/4,7), torți dreptunghiulare perforate (Pl.X/3), torți în formă de „cioc de pasăre” (XI/9).

Pe lângă materialul ceramic deosebit de bogat din groapa nr. 1 au mai fost descoperite și alte artefacte arheologice, cum ar fi numeroase fragmente de obiecte litice, obsidian, silex și carneol, dintre care și două lame din obsidian bine confecționate și retușate la margini, având dimensiunile de 5-7 cm (Pl. XII/1-5).

De asemenea au fost descoperite două topoare din piatră. Primul topor are forma ovală, cu tăiș oval, partea de sus fiind ruptă, fără gaură de înmănușare, cu dimensiunile de 4,7 x 3 x 1,2 cm (Pl. XII/13). Celălalt topor are formă trapezoidală, tăișul este drept, fără gaură de înmănușare, partea de jos este ruptă, dimensiunile sunt 7,5 x 6 x 2,5 cm. (Pl. XII/12). Tot din această groapă provine un fragment de piatră de râșnită cu dimensiunile 11 x 7,5 x 1,5 cm. (Pl. XII/8). Au mai fost descoperite numeroase oase de animale, aparținând mai ales bovinelor și un fragment din corn de căprioară, cu urme de prelucrare, bine lustruit, care a fost utilizat, probabil, la lustruirea vaselor ceramice.

Paralel cu SI. pe partea dreaptă a canalului a fost trasată secțiunea nr. 4 (Pl. III/1). În această secțiune a fost descoperită o parte din groapa nr. 1 din SI. Astfel SI/Gr. 1 și SIV/Gr.1 formează aceeași

¹³ Raczy 1987, p. 108.

¹⁴ Horváth 1982, p.201-222.

¹⁵ Iercoșan 1997, p.25; Némethi 1986-87, p.24-26.

¹⁶ Iercoșan 1997, p.28, Pl. 12/10, 10/8, 25/20, 13/5.

groapă. Stratigrafia verticală a gropii este următoarea: 0-0,25 m arătură, pământ deranjat, 0,25-0,75 m strat steril, 0,75-0,90 m strat de cultură și 0,90-1,20 groapa neolitică (Pl. IV/1,2). Din acest complex provin câteva fragmente ceramice din castroane, străchini, vase miniaturale, oale și o toartă de la un vas de provizii (Pl. VII/10-12; IX/1.6). Un fragment dintr-un obiect neidentificabil, din lut bine netezit, de factură semifină, amestecat cu nisip, fără ornamente, provine probabil de la un altar. Dimensiuni 7x2x1,5 cm. (Pl. XII/7).

Secțiunea SII a fost deschisă în apropierea SI, în partea stângă a canalului. În secțiune s-a conturat o groapă ovală, parțial distrusă de canal; n-a fost săpată integral datorită apei infiltrate. Din fragmentele ceramice adunate am putut reconstitui următoarele forme: oale (Pl. VII/3-5, 9-10), cupe cu picior (Pl. VII/7-8) și un fragment ornamentat cu un buton simplu (Pl. VII/6).

Groapa Nr. 3 era situată în mijlocul canalului, astfel a fost distrusă aproape în totalitate. Nu a putut fi desenată, însă s-a putut constata că diametrul gropii era de cca. 3 m. Materialul arheologic al gropii era foarte bogat în fragmente ceramice, oase de animale, așchii de obsidian și silex și fragmente de rășnițe. Factura ceramicii era semifină și fină de culoare închisă, brună, brun-cenușiu, brun-gălbui, amestecat cu nisip fin și pietricele.

Au putut fi reconstituite următoarele forme de vase: vase de provizii cu torți (Pl. VIII/1,10), vas patralater (Pl. VIII/2), cupe cu picior (Pl. VIII/4), castroane, oale (Pl. VIII/5,6,9), tăvi (Pl. VIII/7) și două fragmente ornamentate cu brâu crestă provenind de la o oală (Pl. VIII/3). Categoria fină a materialului arheologic este reprezentată de mai multe fragmente ceramice de factură bună, având culoarea roșu-cărămiziu, materialul folosit ca degresant fiind nisipul fin, iar fragmentele fiind pictate pe fond roșu cu negru în formă de rețea (Pl. VIII/8). Fragmentele provin probabil de la cupe cu picior sau castroane. Analogiile cele mai apropiate se găsesc la Gr. 2 de la Carei-Kozárd¹⁷, în ariile culturilor Herpály¹⁸ și Polgár-Csőszhalom¹⁹.

În secțiunea nr. 3 a fost descoperită groapa nr. 4, materialul gropii constând din fragmente ceramice, oase de animale (în special bovine), așchii de obsidian. Factura ceramicii este semifină, de culoare brun-cenușiu, brun-gălbui, amestecat cu nisip fin și pietricele, fără decorații. Datorită faptului că materialul ceramic este foarte fragmentar, a fost greu de reconstituit forme de vase (Pl. VII/1-2). Gropile nr. 5 și 6 au fost distruse în totalitate; groapa nr. 5 era probabil o groapă menajeră, iar groapa nr. 6 o locuință de suprafață. Din locuință au fost adunate fragmente ceramice și chirpici.

Un bogat material arheologic a fost colectat din umplutura șanțului săpat pentru evacuarea apei pluviale, după nivelarea pământului excavat. Au fost adunate fragmente ceramice, oase de animale, chirpici, așchii de obsidian, unelte litice. Ceramica este de factură fină și semifină, de culoare brună, brun-gălbui, brun-cenușiu. Materialele folosite ca element de degresare sunt nisipul, nisipul fin, pietricelele. Majoritatea fragmentelor sunt fără ornamente plastice sau pictate. S-au putut reconstitui următoarele tipuri de vase: vase de provizii, oale (Pl. IX/10,11,14; XI/1, 4), vas cu picior (Pl. IX/7), vas patralater (Pl. IX/9), cupă cu picior (Pl. IX/12, XI/6), tăvi (Pl. IX/13,15), castron (Pl. IX/8, XI/5), vas miniatural (Pl. XI/3), castron (Pl. IX/8), capac de vas (Pl. VIII/11), vas patralater ornamentat cu incizii (Pl. VIII/12).

Tot din șanț au fost descoperite două topoare din piatră și un fragment de rășniță. Toporul, păstrat fragmentar, este de formă ovală, cu tăiș puțin oval, partea superioară lipsește, și nu are gaură de înmănușare (dimensiunile: 5,4 x 4,8 cm). Celălalt topor are forma trapezoidală, o parte din tăiș este ruptă iar dimensiunile sunt 5,3 x 4,2 x 1,5 cm. Fragmentul de rășniță este de formă ovală cu diametrul de 7 cm.

În apropierea așezării neolitice târzii de la Carei-Kozárd, la cca. 250 m de calea ferată, a fost localizată prin perieghetă (1974, 1983) o așezare aparținând culturii Tiszapolgár²⁰. Cu ocazia lucrărilor din 1988 a fost parțial deranjată și așezarea Tiszapolgár. Materialul arheologic a fost adunat de către dr. Némethi János. Fragmentele ceramice sunt de factură semifină și fină, de culoare brun deschis, brun-gălbui, fără ornamente. Materialul adunat este caracteristic formelor ceramice ale culturii Tiszapolgár, butoni în formă de „cioc de pasăre” (Pl. XI/9), butoni simpli fără perforare (Pl. XI/7-9) și fragmente de castroane, străchini și oale (Pl. XI/10-13). Formele mai sus amintite sunt prezente în toate așezările Tiszapolgár din nord-vestul României²¹. Tot din această așezare provin două fragmente de topor din piatră (Pl. XII/14).

În primăvara anului 1984, la cca. 50 m. de calea ferată Carei-Satu Mare (pe partea stângă) a fost săpat un șanț pentru o conductă de apă care a deranjat o așezare neolitică. Aici s-au conturat diferite gropi menajere, locuințe de suprafață, vetre de foc și gropi din epoca migrațiilor și feudală. În urma cercetărilor a rezultat că așezarea neolitică semnalată este identică cu cea de pe cealaltă parte a căii ferate. O parte din materialele arheologice au fost prelucrate de către dr. Némethi János²². În prezentul articol am selectat materialul cel mai reprezentativ. Ceramica este de factură fină și semifină, degresată cu nisip fin și pietricele,

¹⁷ Iercoșan 1997, p. 28.

¹⁸ Raczky 1987, p.105-127.

¹⁹ Raczky et alii 1997, p.34-43.

²⁰ XV. c2-codul sitului-după Némethi 1999; Iercoșan 1986-1987, p.143, Fig. 9/7-14; Némethi 1999, p.67.

²¹ Maxim 1999, p. 120, Fig. 146-154, Iercoșan 2002.

²² Némethi 1986-87, p. 24-26; Fig. 19-22\1-10.

pe câteva fragmente apar ornamente plastice și urme de decor pictat. Formele care au putut fi reconstituite sunt următoarele: oale (Pl.X/7,10), castron (Pl.X/15), cupe cu picior (Pl.X/2,4,12-14), vas miniatural (Pl.X/5, 9, 11), tăvi (Pl.X/1); ca ornamente apar torțile (Pl.X/1, 3,8,11) și pictura cu negru pe fond roșu-cărămiziu (Pl.X/13,14). Un fragment interesant este o greutate confecționată din peretele unui vas (Pl.X/6). De asemenea, au fost descoperite numeroase fragmente de obsidian, chirpici, fragmente de râșnițe, oase de animale.

În zona Careiului, datorită cercetării sistematice și cercetărilor efectuate în teren într-o perioadă de aproape 50 de ani, au fost localizate 36 de situri care datează în neoliticul târziu, cele mai importante fiind *Pir-Complexul de porci*, *Carei-Bobald I, IV, V, VI*, *Cămin-Stația de pompă*, *Căpleni-Malul canalului Poștei*, *Căpleni-Togul lui Reök*, *Căpleni-Drumul spre Cămin*²³. Iar într-un articol recent apărut, au fost enumerate descoperirile provenind din cercetări de teren de la *Resighea-Drumul Gării*, *Resighea-Lac*, *Moftinu Mare-Halta Gării*, *Carei-Poligonul grănicerilor*, *Carei-Drumul spre Oradea*, *Carei-Bödör-völgy*²⁴.

Datorită cercetării sistematice de la *Carei-Kozárd*, putem constata că situl era intens locuit încă din epoca neolitică. Condițiile geografice, apropierea pârâului Merges ca sursă de apă și terenurile bune pentru agricultură au fost foarte favorabile pentru habitatul din epoca neolitică. Situl din hotarul orașului Carei este singura așezare neolitică târzie care a fost cercetată pe un timp mai îndelungat de mai mulți cercetători. Stratul de cultură este unitar pe teritoriul așezării neolitice. Stratul de arătură gros de cca. 20-30 de cm este urmat de un strat de depunere de nisip și pământ (probabil depunere în urma inundațiilor), steril arheologic, gros de cca. 40-60 de cm, urmat de stratul neolitic din care sunt săpate gropile menajere.

Situl neolitic de la *Carei-Kozárd* este o așezare care se întinde pe ambele părți ale căii ferate, pe o suprafață de aproape 6 hectare, în acest fel încadrându-se bine în rândul așezărilor similare din Câmpia Tisei²⁵. De asemenea au fost identificate 5 locuințe de suprafață (depuneri, platforme de chirpici) având dimensiunea de 12-15 mp²⁶. Astfel, calculând populația la 5-6 oameni pentru o locuință, avem de a face cu o așezare cu 30-40 persoane. Bineînțeles, locuința poate să fi fost mult mai mare, fiindcă casele de suprafață au fost deranjate de lucrări agricole. Chiar dacă nu avem nici o locuință săpată integral, putem reconstitui o locuință după mărimea platformei de lut, și analogiile sunt cunoscute din așezările de la *Berettyóújfalu-Herpály*²⁷ sau *Polgár-Csőszhalom*²⁸. O astfel de locuință a fost reconstruită recent în Parcul Arheologic de pe lângă Autostrada M3, în apropierea orașului Polgár²⁹.

În ceea ce privește materialul ceramic, majoritatea fragmentelor adunate din gropi menajere și din stratul de cultură, provin din vase de factură semifină, o parte mai mică a fragmentelor de ceramică sunt de factură fină. Ornamentele plastice sunt reprezentate de brâuri crestate, crestături, diferiți butoni (simpli, dubli) și torți perforate sau neperforate. Pictura apare numai pe câteva fragmente ceramice, pe fond roșu, pictat cu negru în motive de Z și V, zig-zaguri, hașuri, romburi, triunghiuri. Fragmentele cu urme de pictură neagră provin de la cupe cu picior, castroane (Pl. IX/8; Pl. 10/13-14), analogii fiind la *Zăuan-Dâmbul Spânzuraților*³⁰ și *Berettyóújfalu-Herpály*³¹.

Un fragment interesant este fundul unui vas ornamentat cu motive geometrice incizate provenind din stratul de cultură a S. I (Pl. 7/12). Analogiile cele mai bune le găsim în așezările din cultura Tisa³² de la siturile *Szegvár-Tűzköves*³³, *Öcsöd-Kováshalom*³⁴, *Vesztő-Mágor*³⁵. Formele de vase descoperite în așezarea de la *Carei-Kozárd* sunt recipiente des întâlnite în neoliticul târziu.

Cele mai bune analogii pentru descoperirile de la *Carei-Kozárd* sunt cele de la *Berettyóújfalu-Herpály*³⁶, *Polgár-Csőszhalom*³⁷, *Medieșul Aurit-Togul lui Schweitzer*³⁸, *Zăuan-Dâmbul Spânzuraților*³⁹, *Oradea-Salca*⁴⁰, *Dumbrava-Medieșul Aurit*⁴¹ și *Dumbrava-La Cosma*⁴².

²³ Némethi 1999, p. 96.

²⁴ Hágó 2009, p. 15-47.

²⁵ Raczky et alii 1997, p. 36.

²⁶ Iercoșan 1997, 23 și nota 11.

²⁷ Kalicz-Raczky 1987, p. 110, 7; Horváth 1988, p. 32.

²⁸ Raczky 1997, p. 37, fig. 26; Raczky-Andersz 2009, p. 73-92.

²⁹ Raczky-Andersz-Sebők 2007, p. 24-49.

³⁰ Lazarovici-Lakó 1981, fig. 14-16.

³¹ Raczky 1987, p. 83, fig. 47; Kalicz-Raczky 1987, p. 119-120, fig.30-37; Raczky et alii 1997, p. 34-43, fig. 29.

³² Kalicz-Raczky 1987, p. 11-30.

³³ Korek, 1987, p. 51, Fig. 8.

³⁴ Raczky 1987, p. 70, Fig. 15.

³⁵ Hegedűs-Makkay 1987, p. 98, fig. 19.

³⁶ Kalicz-Raczky 1986, p. 63-128; Kalicz-Raczky 1987, p. 105-126.

³⁷ Raczky et alii 1994, p. 231-240; Raczky et alii 1997, p. 34-43, fig. 27, Raczky-Andersz, 2009, p. 75-92.

³⁸ Virag-Kádas 2008, p. 5-9.

³⁹ Lazarovici-Lakó 1981, 26, p. 31-40; Băcuț-Crișan 2005, p. 28-29.

⁴⁰ Luca 2001, p. 27-85.

⁴¹ Dumitrașcu-Luca 1991, p. 289-295.

⁴² Material inedit. A fost publicat doar un raport de săpătură în *StCom Satu Mare IX-X*, 1992-1993; Iercoșan 1992-1993, p. 79.

Pe lângă materialul ceramic, au fost adunate o cantitate mare de unelte litice, așchii de obsidian, carneol și silex, care atestă relații de schimb cu zona Tokaj-Eperjes (sursă de obsidian negru și fumuriu) și zona Oașului (sursă de carneol și silex). Topoarele de piatră din andezit, râșnițele și micașitul (folosit ca râșniță și material de degresare) ne arată că așezarea neolitică de la Carei-Kozárd a avut legături strânse cu zona Șimleului (cea mai apropiată sursă de micașist) și cu zona munților Oașului, de unde au adus materia primă pentru topoarele din piatră. La ornamentarea ceramicii pictate au folosit bitumenul, provenit din zona Barcăului, folosit deja și de purtătorii grupului neolitic Pișcolt. Uneltele din os (străpungător, săpăligi din corn de cerb, spatule) lipsesc din gropile menajere și din stratul de cultură⁴³, însă s-a găsit o cantitate mare de oase de animale (mai ales bovine și porcine), astfel presupunem că comunitatea de la Carei-Kozárd s-a ocupat cu creșterea animalelor, și mai puțin cu agricultura; de asemenea lipsesc din descoperirile din 1988 greutatea de lut, dar este cunoscut un fragment ceramic perforat, din peretele unui vas, însă cu dimensiunile foarte mici, fapt care ne îndreaptă să-l considerăm drept o jucărie (?) (Pl. VI/10).

Materialul arheologic încadrat în cultura Tiszapolgár adunat din apropierea așezării neolitice are cele mai bune analogii în zona Careiului la Acâș, Berea, Carei-Bobald, Cămin, Dindești, Lucăceni, Pișcolt, Tiream, etc.⁴⁴

Așezarea de la Carei-Kozárd se încadrează bine în orizontul cronologic a siturilor date în neoliticul târziu din nord-vestul României și de pe Tisa Superioară, având relații strânse cu comunitățile din Câmpia Tisei (purtătorii culturii Tisa), precum și cu așezările din zona Șimleului și Munții Oașului.

Bibliografie:

- Astaloș-Virag 2008: C. Astaloș, C. Virag, *Descoperiri funerare neolitice din județul Satu-Mare (Neolithic funerary finds from Satu-Mare County)*, in *StCom Satu Mare, XXIII-XXIV/1*, Satu-Mare, 2008, p. 73-94.
- Băcuet-Crișan 2004: S. Băcuet-Crișan, *Burial rites in the Neolithic in Northwest Romania (Neolit temetkezési szokások Északnyugat-Románia területén)*, in *JAMÉ XLVI*. Nyíregyháza, 2004, p. 71-84.
- Băcuet-Crișan 2008: S. Băcuet-Crișan, *Stadiul cercetărilor privind perioada neo-eneolitică pe teritoriul județului Sălaj. Bazinul Barcăului și Crasnei (Researches regarding the Neo-Aeneolithic period on the territory of Sălaj County. Settlements from the basin of Barcău and Crasna rivers. A research stage)*, in *StCom Satu Mare, XXII*, Satu-Mare, 2008, p. 27-33.
- Dumitrașcu-Luca 1991: S. Dumitrașcu, S. A. Luca, *Contribuții la cunoașterea neoliticului din nord-vestul României (I). Așezarea de la Dumbrava-Medieșul Aurit*, in *Crisia*, 21, Oradea, 1991, p. 289-195.
- El Susi 1997: G. El Susi, *Resturile de faună în așezarea neolitică târzie de la Carei-Cozard (G.2), județul Satu-Mare (Faunal remains of a late neolithic pit from Carei-Cozard (G.2), Satu-Mare county (Summary))*, in *StCom Satu Mare, XIV*, Satu-Mare, 1997, p. 59-62.
- Hegedűs-Makkay 1987: K. Hegedűs, J. Makkay, *Vesztő-Mágor, A settlement of the Tisza culture*, in *The Late Neolithic of the Tisza Region*, Budapest-Szolnok, 1987, p. 85-101.
- Hágó 2009: A. N. Hágó, *Descoperiri din neoliticul dezvoltat și târziu din zona Careiului, jud. Satu-Mare, (Middle and Late Neolithic researches from Carei area)*, *Marisia*, XXIX, Târgu-Mureș, 2009, p. 15-47.
- Horváth 1987: F. Horváth, *Hódmezővásárhely-Gorzsza A settlement of the Tisza culture*, in *The Late Neolithic of the Tisza Region*, Budapest-Szolnok, 1987, p. 31-46.
- Iercoșan 1986-1987: N. Iercoșan, *Noi descoperiri arheologice în zona Carei (Neue Archäologische Entdeckungen aus Carei)*, *StCom Satu Mare, VII-VIII*, Satu-Mare, 1986-87, p. 159-162.
- Iercoșan 1992-1993: N. Iercoșan, *Săpăturile arheologice din județul Satu-Mare (1971-1990) Les fouilles archéologiques du département de Satu-Mare (1971-1990)*, *StCom Satu Mare, IX-X*, Satu-Mare, 1992-1993, p. 77-90.
- Iercoșan 1997: N. Iercoșan, *Descoperiri arheologice în așezarea neolitică târzie de la Carei, „Cozard” Groapa nr. 2 (Découvertes archéologiques dans l'établissement néolithique tardif de Carei „Cozard. La fosse no.2 (Résumé)*, *StCom Satu Mare, XIV*, Satu-Mare, 1997, p. 23-59.
- Iercoșan 2002: N. Iercoșan, *Cultura Tiszapolgár în Nord-vestul României*, Cluj-Napoca, 2002, p. 25-106.
- Kalicz-Raczky 1986: N. Kalicz, P. Raczky, *Ásatások Berettyóújfalu-Herpály neolitikus és bronzkori tell településen 1977-1982 között. I. Újkőkor (Neolitikum)*, in *A Bihari Múzeum Évkönyve*, IV-V. 1986, p. 63-128
- Kalicz-Raczky 1987: N. Kalicz, P. Raczky, *The late neolithic of the Tisza Region*, in *The Late Neolithic of the Tisza Region*, Budapest-Szolnok, 1987, p. 11-30.
- Kalicz-Raczky 1987: N. Kalicz, P. Raczky, *Berettyóújfalu-Herpály, A settlement of the Herpály culture*, in *The Late Neolithic of the Tisza Region*, Budapest-Szolnok, 1987, p. 105-127.
- Korek 1987: J. Korek, *Szegvár-Tűzköves, A settlement of the Tisza culture*, in *The Late Neolithic of the Tisza Region*, Budapest-Szolnok, 1987, p. 47-60.

⁴³ Aici mă refer doar la săpătura de salvare din 1988.

⁴⁴ Iercoșan 2002-Catalogul descoperirilor, p. 25-107.

- Lazarovici-Lakó 1981: Gh. Lazarovici, E. Lako, *Săpăturile de la Zăuan-campania din 1980 și importanța acestor descoperiri pentru neoliticul din nord-vestul României*, AMN, XVIII, Cluj-Napoca, 1981, p. 13-44.
- Luca 2001: S. A. Luca, *Cercetări arheologice la Oradea-Salca și câteva probleme legate de cultura Salca-Herpály*, *Apulum*, XXXVIII/1, Alba-Iulia, 2001, p. 27-85.
- Maxim 1999: Zoia Maxim, *Neo-eneoliticul Transilvaniei*, Cluj-Napoca, 1999, p. 87-97, 119-124.
- Mizsér 2001: L. Mizsér, *Szatmár vármegye Pesty Frigyes 1864-1866. évi helynévtárában*, Nyíregyháza, 2001, 250.
- Németi 1981-1982: J. Németi, *Descoperiri arheologice din hotarul orașului Carei (jud. Satu-Mare) (Archäologische Entdeckungen in der Umgebung der Stadt Carei, Kreis Satu-Mare)*, in *StCom Satu Mare V-VI*, Satu-Mare, 1981-1982, p. 168-169.
- Németi 1986-87: J. Németi, *Descoperiri din neoliticul târziu în valea Crasnei (Entdeckungen aus der späten jungsteinzeit in der zone von Carei (Kreis Satu-Mare)*, in *StCom Satu Mare, VII-VIII*, Satu-Mare, 1986-1987, p. 15-62.
- Németi 1999: Németi J, *Repertoriul arheologic al zonei Careiului*, Biblioteca Tracologica XXVIII, București, 1999, 67.
- Raczky 1987: P. Raczky, *Öcsöd-Kováshalom, A settlement of the Tisza culture*, in *The Late Neolithic of the Tisza Region*, Budapest-Szolnok, 1987, p. 61-84.
- Raczky-Meier-Arendt-Kurucz-Hajdú-Szikora 1994: P. Raczky, W. Meier-Arendt, K. Kurucz, Zs. Hajdú, Á. Szikora, *A Late Neolithic settlement in the Upper Tisza region and its cultural connections. (Polgár-Csőszhalom. Egy későneolitikus lelőhely kutatása a Felső-Tisza vidékén és annak kulturális összefüggései*, in *JAMÉ*, XXXVI, Nyíregyháza, 1994, p. 231-240.
- Raczky-Anders-Nagy-Kurucz-Hajdú-Meier-Arendt 1997: P. Raczky, A. Anders, E. Nagy, K. Kurucz, Zs. Hajdú, W. Maier-Arendt, *Polgár-Csőszhalom-dűlő, in Utak a Múltba. Az M3-as autópálya régészeti leletmentései (Path into the past. Rescue excavations on the M3 motorway)*, Budapest, 1997, p. 34-41.
- Raczky-Anders-Sebők 2007: P. Raczky, A. Anders, K. Sebők, *Újkőkori ház kísérleti rekonstrukciója Polgár-Csőszhalom településről (Experimental reconstruction of a Neolithic house at the Polgár-Csőszhalom*, in *Ősrégészeti Levelek*, 7 évfolyam (2005), Budapest, 2007, p. 24-49.
- Raczky-Andersz 2009: P. Raczky, A. Andersz, *Tér és időszemlélet az újkőkorbán. Polgár-Csőszhalom ásatainak megfigyelései*, in *Régészeti Dimenziók*, Budapest, 2009, p. 73-92
- Stanciu-Iercoșan 2003: I. Stanciu, N. Iercoșan, *Primele morminte din cimitirul gepid de la Carei-„Kozard”, jud. Satu-Mare (Die ersten graber aus dem gepidischen friedhof von Carei-„Kozard”, kreis Satu-Mare)*, in *In Memoriam Nicolae Chidioșan*, Oradea, 2003, p. 139-159.
- Stanciu 1996: I. Stanciu, *Vestigii medievale timpurii din județul Satu-Mare (Frümittelalterliche funde aus dem Kreis Satu-Mare)*, in *StCom Satu Mare, XIII*, Satu-Mare, 1996, p. 71-91.
- Virag 2008: C. Virag, *Problematici ale neoliticului din nord-vestul României și zonele învecinate (Questions of Neolithic period of NW Romania and neighbouring area*, in *StCom Satu Mare, XXII*, Satu-Mare, 2008, p. 5-26.
- Virag-Kádas 2008: C. Virag, Z. Kádas, *Așezarea neolitică de la Medieșu-Aurit-Togul lui Schweitzer (The neolithic settlement from Medieșu-Aurit-Togul lui Schweitzer*, in *StCom Satu Mare, XXIII-XXIV/1*, Satu-Mare, 2006-2007, p. 13-26.

The Late Neolithic settlement of Carei-Kozard

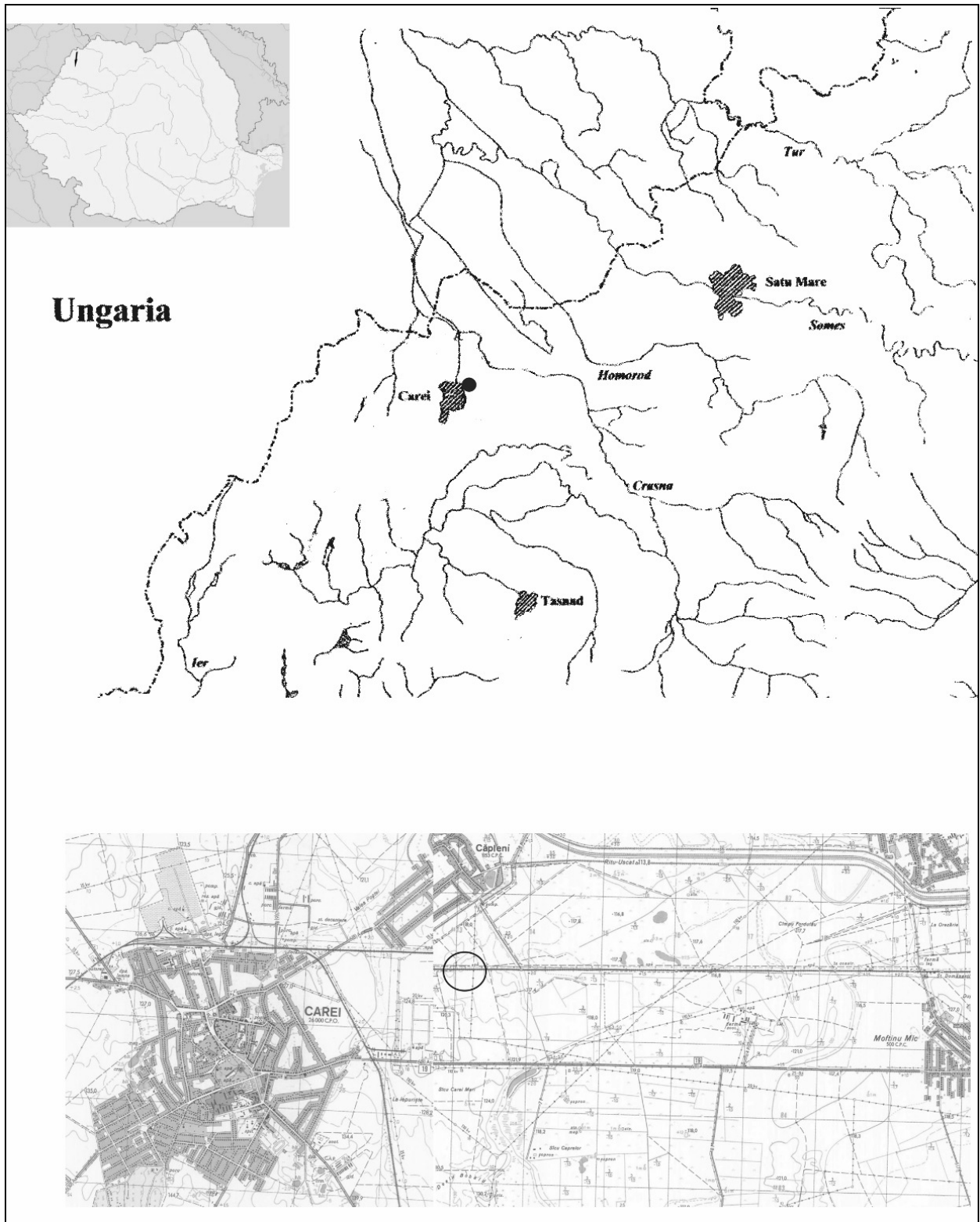
Abstract

Carei-Kozard is located in Satu Mare county 3,5 km east of Carei, on the right side of the Satu-Mare-Oradea motorway, 300 m south of the Carei-Satu-Mare railway line .

The area became known as an archeological site in the eighties as pieces of pottery had been collected by the archeologists, Németi János and Neța Iercoșan of the Museum of Carei.

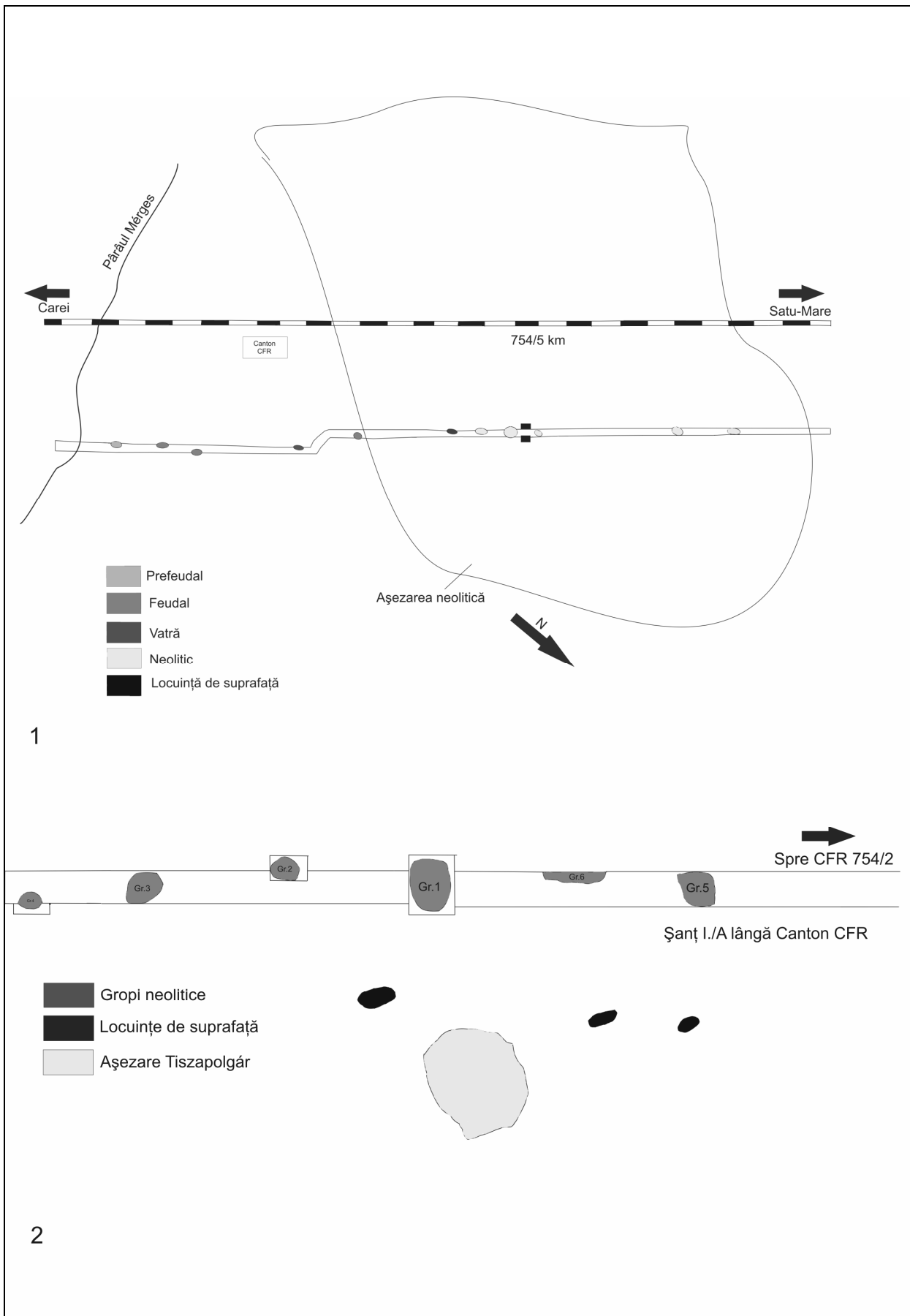
During archaeological researches between 1990-1999 the archeologists (Németi János, Neța Iercoșan, Ioan Stanciu) discovered different archeological settlements and a VI-VII century cemetery. Several archeologic units (pits, buildings) had been excavated, thus revealing Late Neolithic, Copper Age, Alföld Scythian Culture, VI-VII cemetery, XI-XII pottery and the church of Kozard village was located in the highest part of this settlement.

The paper presents archaeological finds discovered during rescue archaeological excavations at Carei-Kozard between 1986-88 and other few archeological researches. The finds (potsherds, stone axes, pintaderas, animal bones, obsidians) can be dated in the Late Neolithic; the cultural attribution of the finds is in the Herpály culture.

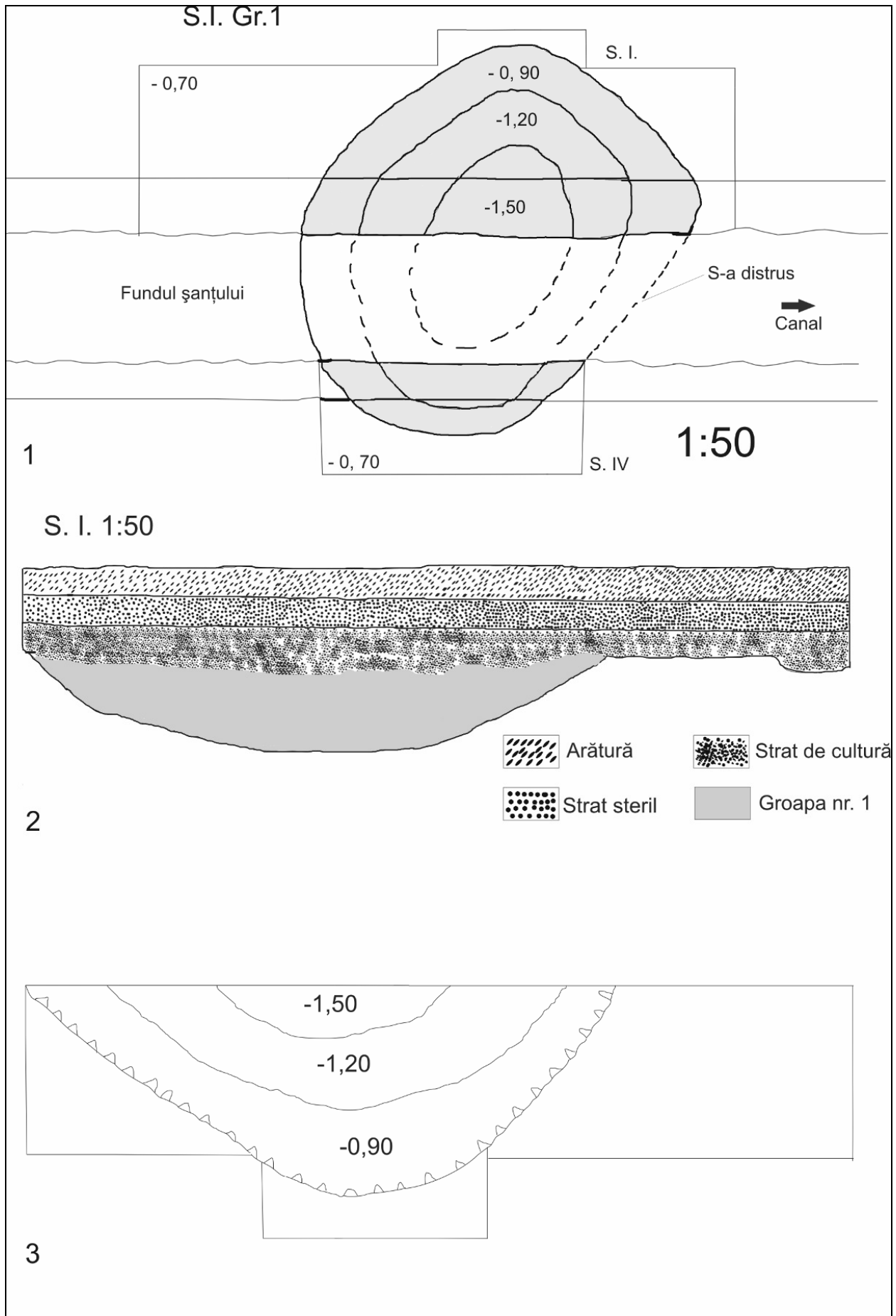
Pl. I. Așezarea geografică a sitului neolitic Carei-Kozárd

Pl. I. The geographical setting of the Neolithic site of Carei-Kozárd

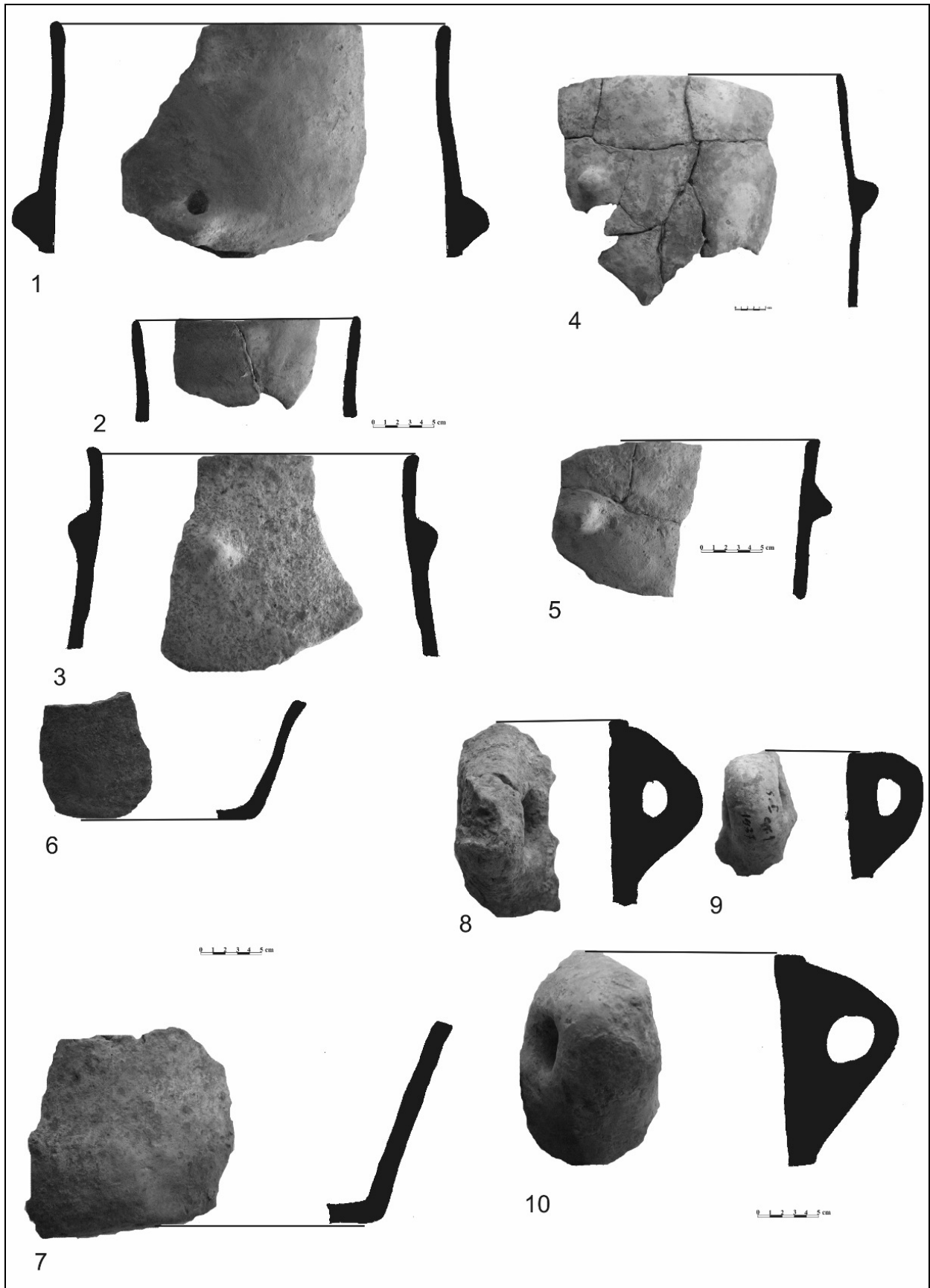
Pl. II. Schița așezării neolitice de la Carei-Kozárd (Németi 1986,1988)

Pl. II. Sketch of the Neolithic settlement of Carei-Kozárd (Németi 1986,1988)

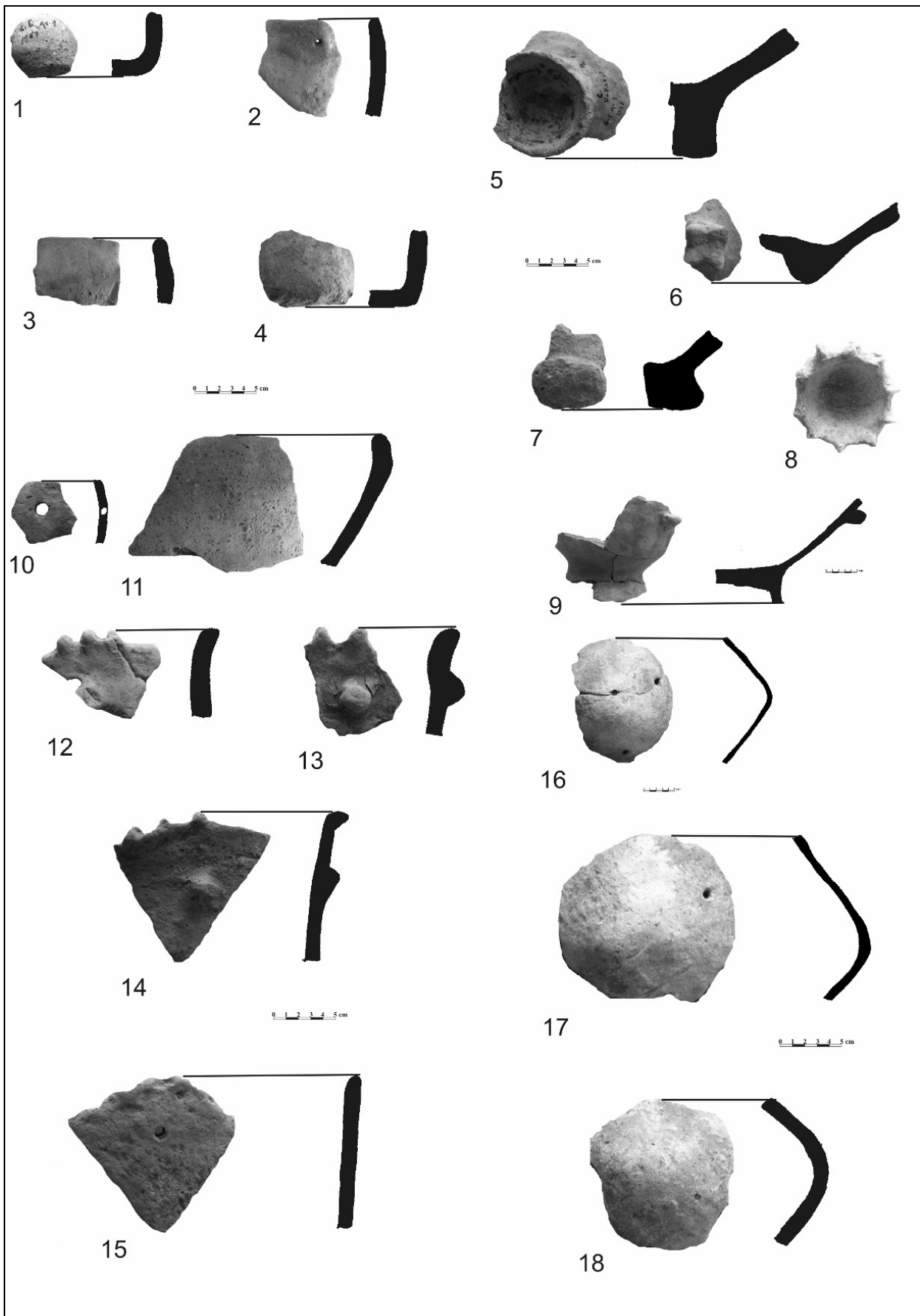

Pl. III. Profil și grund S. I; Gr. 1/1988

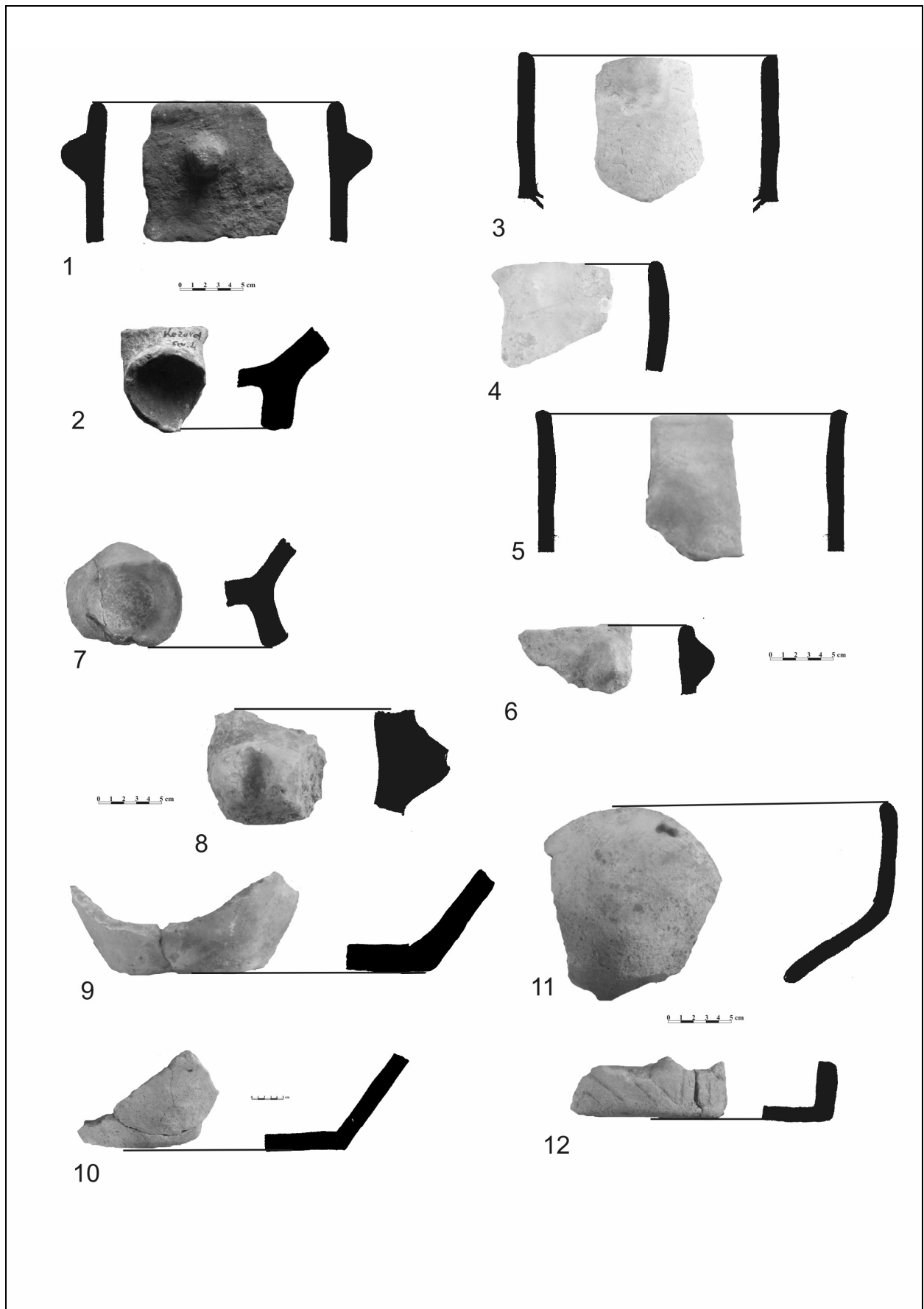
Pl. III. Profile and plan S. I; Pit 1/1988

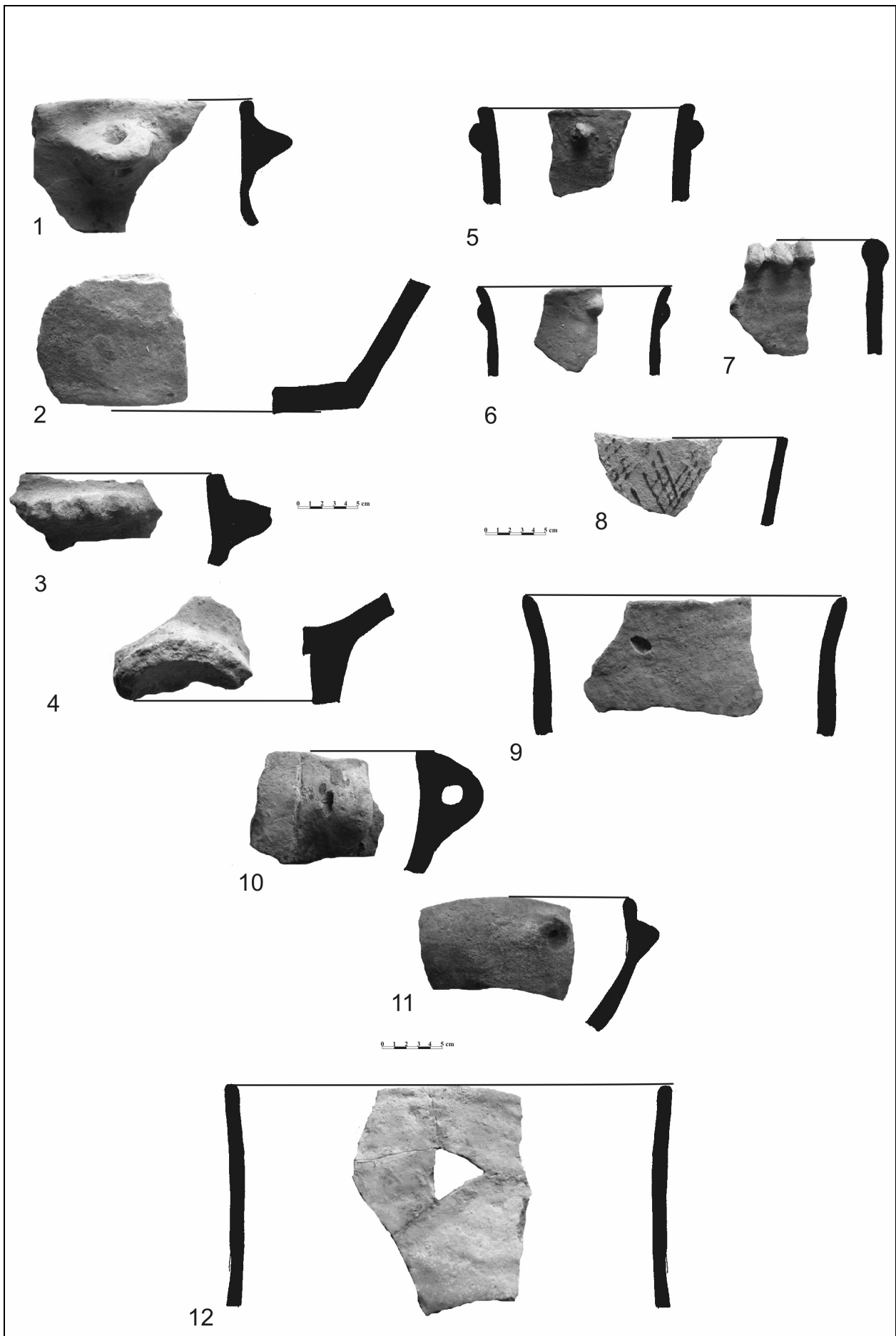
Pl. V. Material ceramic S.I/Gr. 1.
Pl. V. Pottery fragments S. I/ Pit 1.

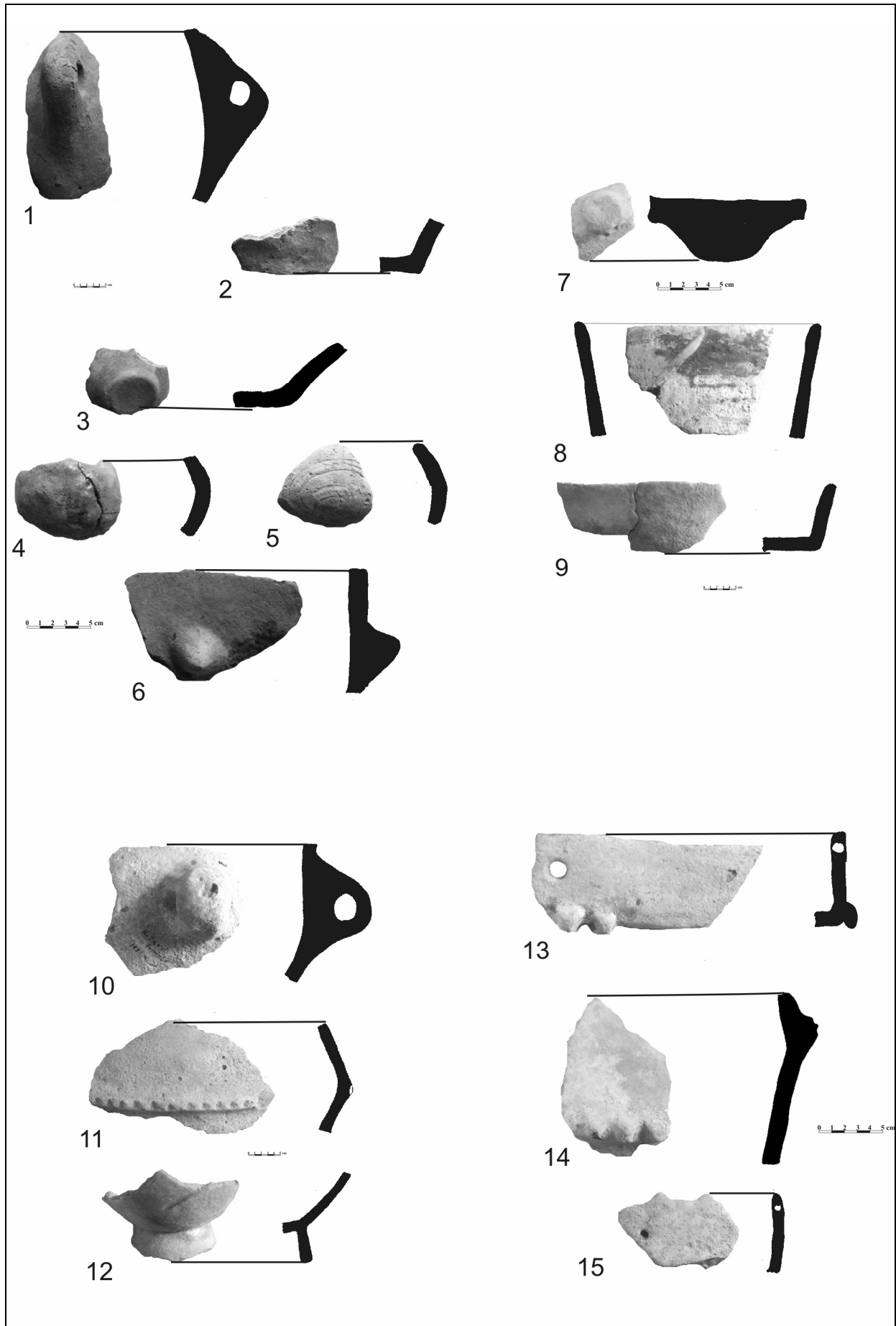
Pl. VI. Material ceramic S.I/Gr. 1.
Pl. VI. Pottery fragments S. I/ Pit 1.

Pl. VII. 1-2. Material ceramic S.III/Gr. 4; 3-10. Material ceramic S.II/Gr. 2; 11-12. Material ceramic S.I/Cas. 2.
Pl. VII. 1-2. Pottery fragments S.III/ Pit 4; 3-10. Pottery fragments S.II/ Pit 2; 11-12. Pottery fragments S.I/Cas. 1.

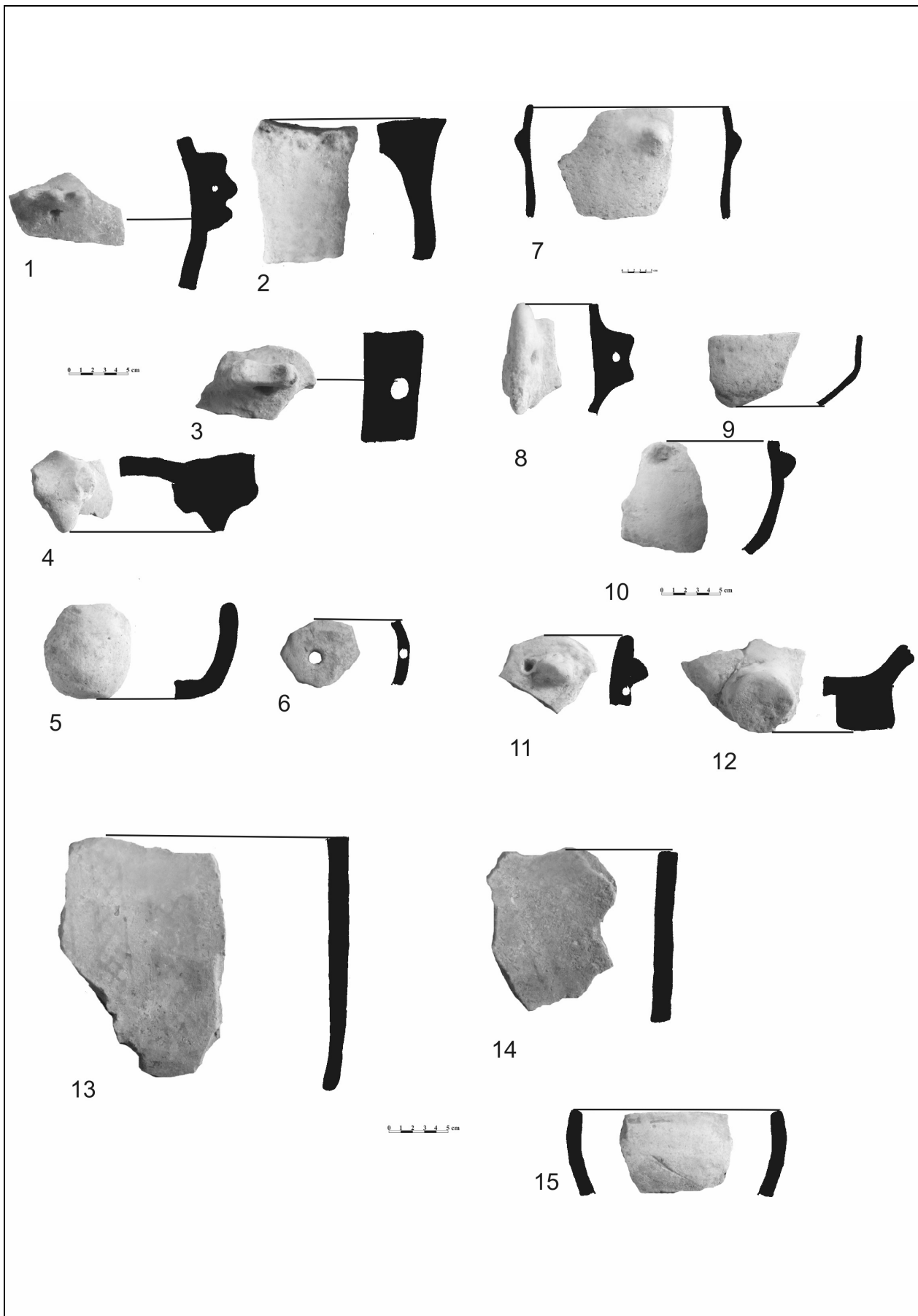

Pl. VIII. 1-9. Material ceramic Gr. 3; 10-12. Material ceramic S.IV/Gr. 1.
Pl. VIII. 1-9. Pottery fragments Pit 3; 10-12. Pottery fragments S.IV/ Pit 1.

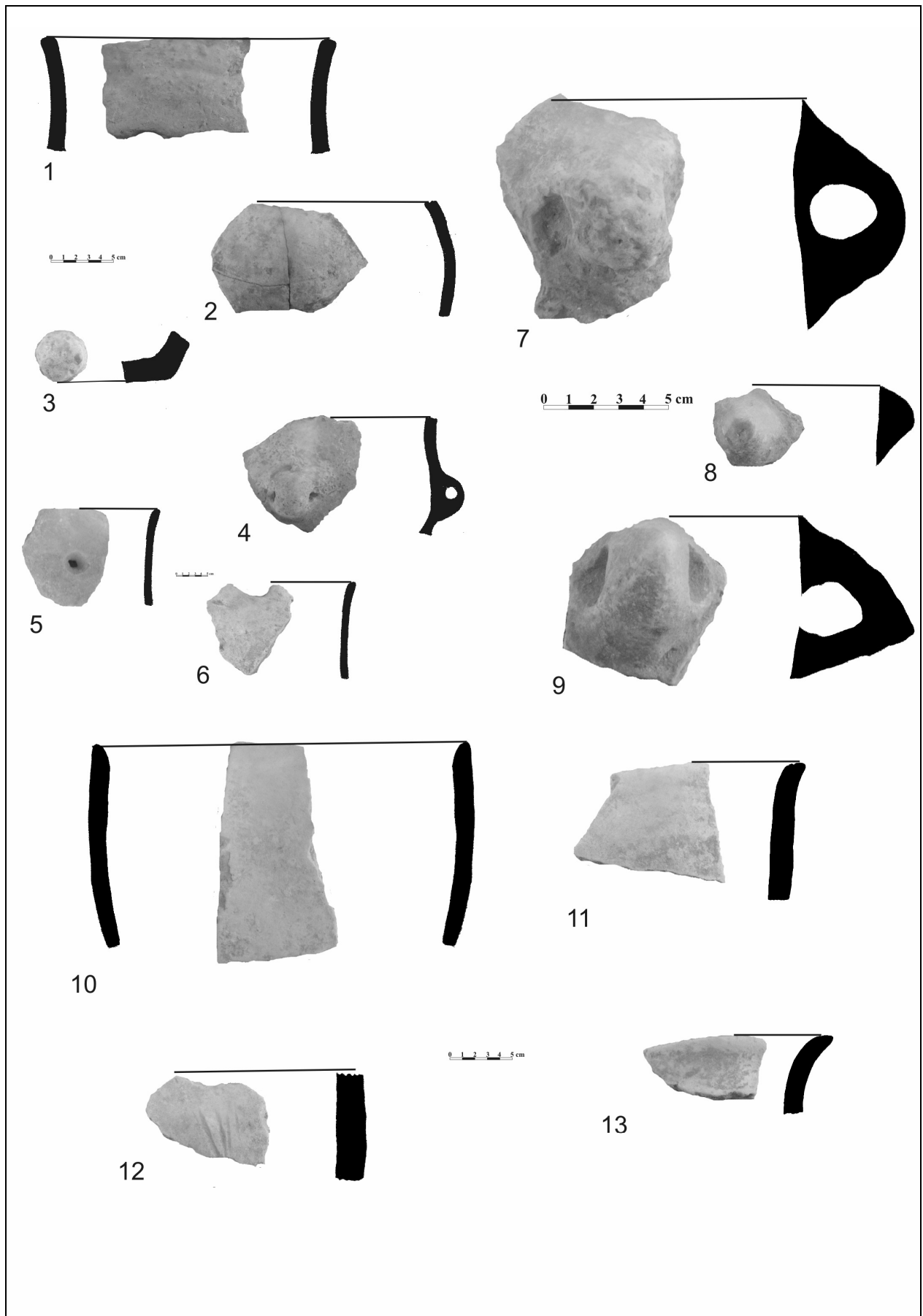
Pl. IX. 1-6. Material ceramic S. IV/Gr. 1; 7-15. Material ceramic Șanț A.

Pl. IX. 1-6. Pottery fragments S. IV/ Pit 1; 7-15. Pottery fragments from Trench A

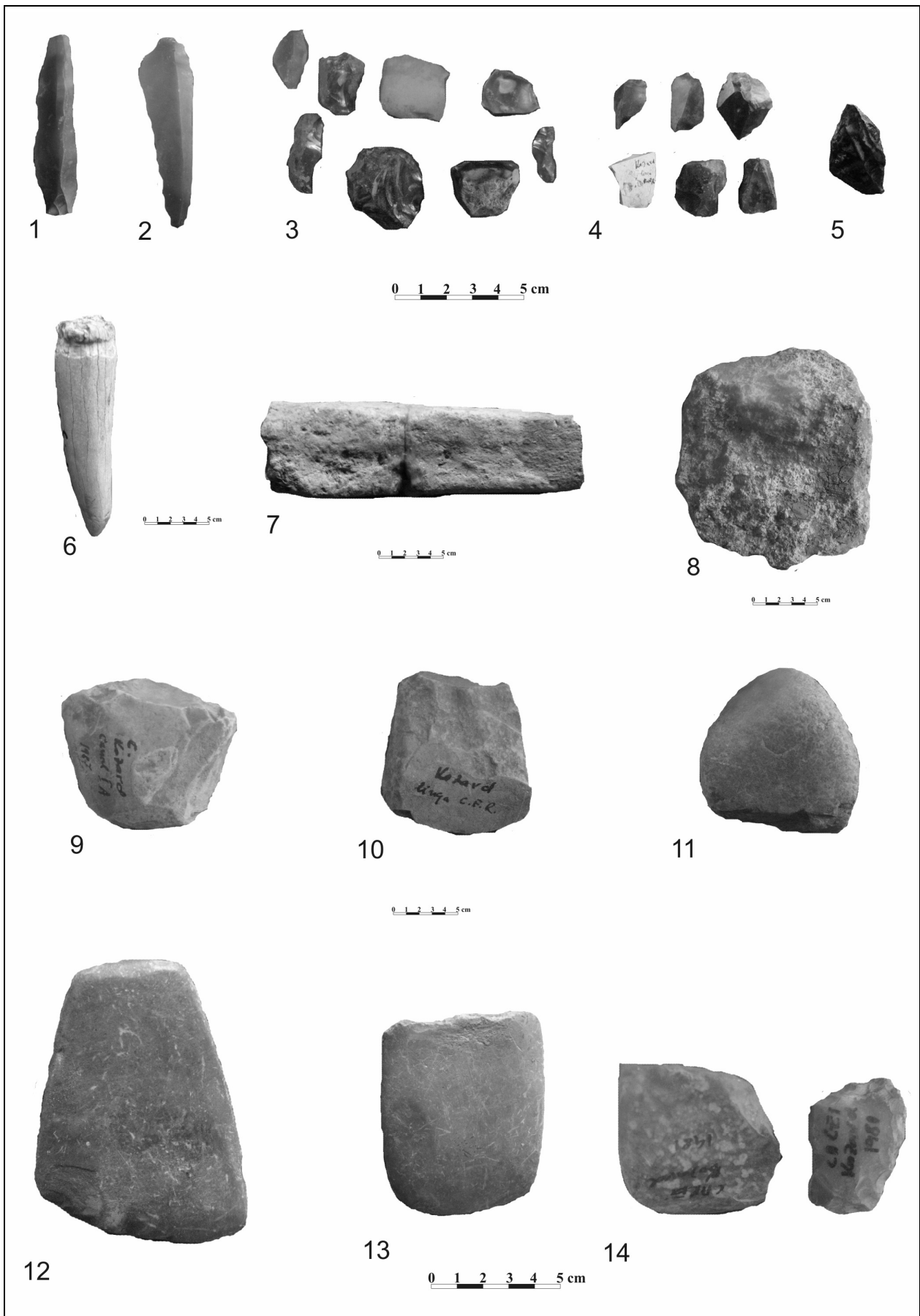

Pl. X. Material ceramic de pe partea stângă a căii ferate (Németi 1986-1987).

Pl. X. Pottery fragments from the left side of the railway line (Németi 1986-1987).

Pl. XI. 1-6. Material ceramic din stratul de cultură; 7-13. Material ceramic, cultura Tiszapolgár.
Pl. XI. 1-6. Pottery fragments from the cultural layer; 7-13. Pottery fragments, Tiszapolgár culture.

Pl. XII. 1-2. Lame de obsidian; 3-5. Fragmente de obsidian, silex, carneon; 6 Corn de câprioară; 7. Obiect de lut; 8. Râșniță din piatră; 9-14. Topoare din piatră.
 Pl. XII. 1-2. Obsidian blades; 3-5. Obsidian, flint and carneon pieces; 6. Roe deer horn; 7. Clay piece; 8. Stone quern; 9-14. Stone axes

Așezarea neolitică de la Nyíregyháza-Oros, 24. Lh.

Cristian Virag

Cuvinte cheie: *neolitic, Nyíregyháza –Oros, ceramică pictată, AVK, Tiszadob*

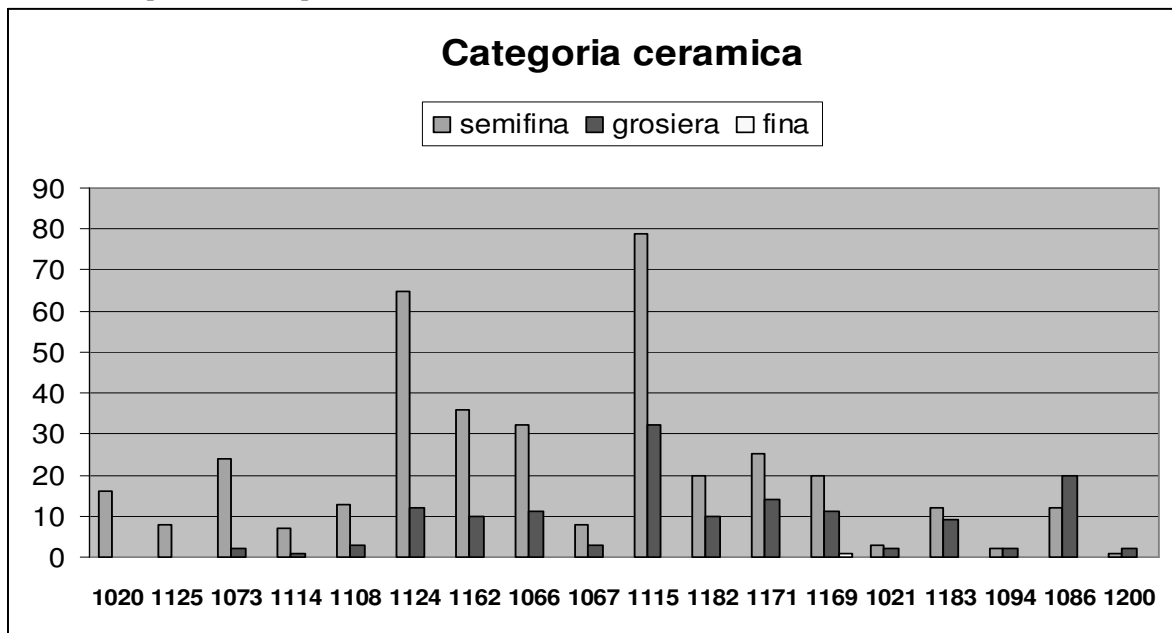
Schlagwörter: *Neolithikum, Nyíregyháza –Oros, bemalte Keramik, AVK, Tiszadob*

Așezarea de la Nyíregyháza -Oros, a fost descoperită în 1998 în urma unor periegeze, fiind situată între drumul european 41 și calea ferată Nyíregyháza -Vásárosnamény. Săpătura a fost efectuată în 2004 pe șoseaua de centură a orașului Nyíregyháza, primind indicativul 24. Lh., ocazie cu care au fost salvate și complexe de epocă neolitică. Pe o suprafață de 3,5 ha. au fost cercetate 1450 de complexe, dintre care au fost atribuite epocii neolitice două morminte, trei locuințe și 55 de gropi. Multe dintre aceste complexe au ca inventar câteva fragmente de chirpic sau ceramică care, considerăm noi, nu sunt suficiente pentru încadrarea cronologică sau pentru o analiză tipologică⁴⁵.

Categoria ceramică.

Categoria ceramică	1020	1125	1073	1114	1108	1124	1162	1066	1067	1115	1182	1171	1169	1021	1183	1094	1086	1200
semifină	16	8	24	7	13	65	36	32	8	79	20	25	20	3	12	2	12	1
grosiera	0	0	2	1	3	12	10	11	3	32	10	14	11	2	9	2	20	2
fină	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0

După cum se poate observa din tabelul de mai sus, este preponderentă ceramica de categorie semifină, urmată de ceramica de categorie uzuală, ceramica de factură fină fiind descoperită într-un singur caz, în complexul 1169. După cum se poate observa, proporțiile de prezență a categoriilor ceramice diferă doar în două cazuri, respectiv în complexele 1086 și 1200.

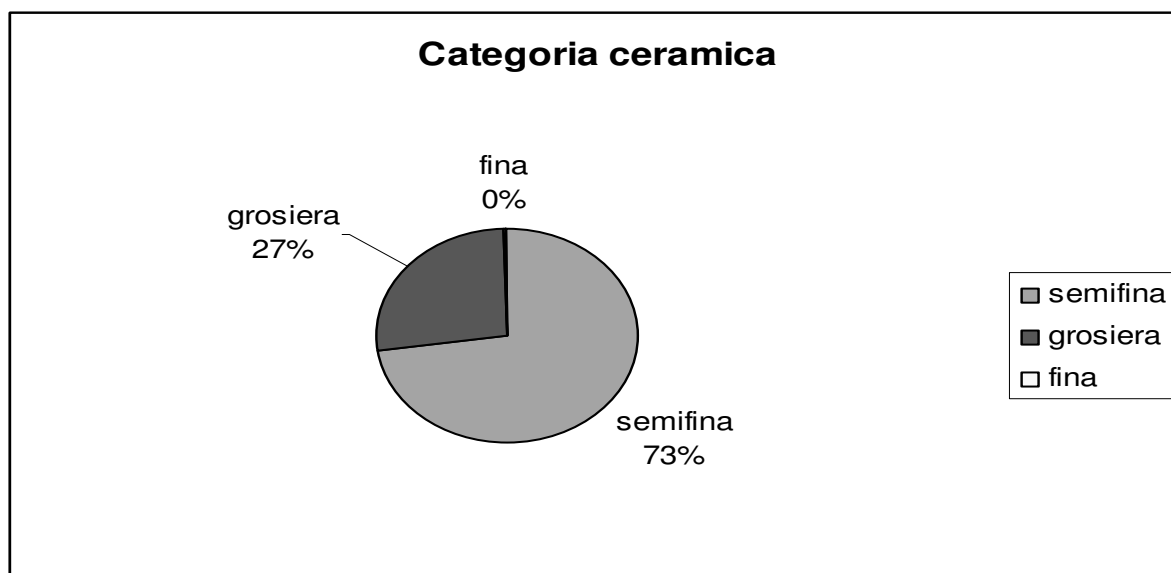
La o analiză pe fiecare complex în parte situația se prezintă astfel:

- Complexul 1020: ceramica semifină 100%
- Complexul 1025: ceramica semifină 100%
- Complexul 1073: ceramica semifină 92%, ceramica uzuală 8%
- Complexul 1114: ceramica semifină 87%, uzuală 13%
- Complexul 1108: ceramica semifină 81%, uzuală 19%
- Complexul 1124: ceramica semifină 84%, uzuală 16%
- Complexul 1162: ceramica semifină 78%, uzuală 22%
- Complexul 1166: ceramica semifină 74%, uzuală 26%
- Complexul 1167: ceramica semifină 73%, uzuală 27%

⁴⁵ Istvánovits et al. 2005, p. 254-025

Complexul 1115: ceramica semifină 71%, uzuală 29%
 Complexul 1182: ceramica semifină 67%, uzuală 33%
 Complexul 1171: ceramica semifină 64%, uzuală 36%
 Complexul 1169: ceramica semifină 63%, uzuală 34%, fină 3%
 Complexul 1021: ceramica semifină 60%, uzuală 40%
 Complexul 1183: ceramica semifină 57%, uzuală 43%
 Complexul 1094: ceramica semifină 50%, uzuală 50%
 Complexul 1086: ceramica uzuală 62%, ceramica semifină 38%
 Complexul 1200: ceramica uzuală 67%, ceramica semifină 33%

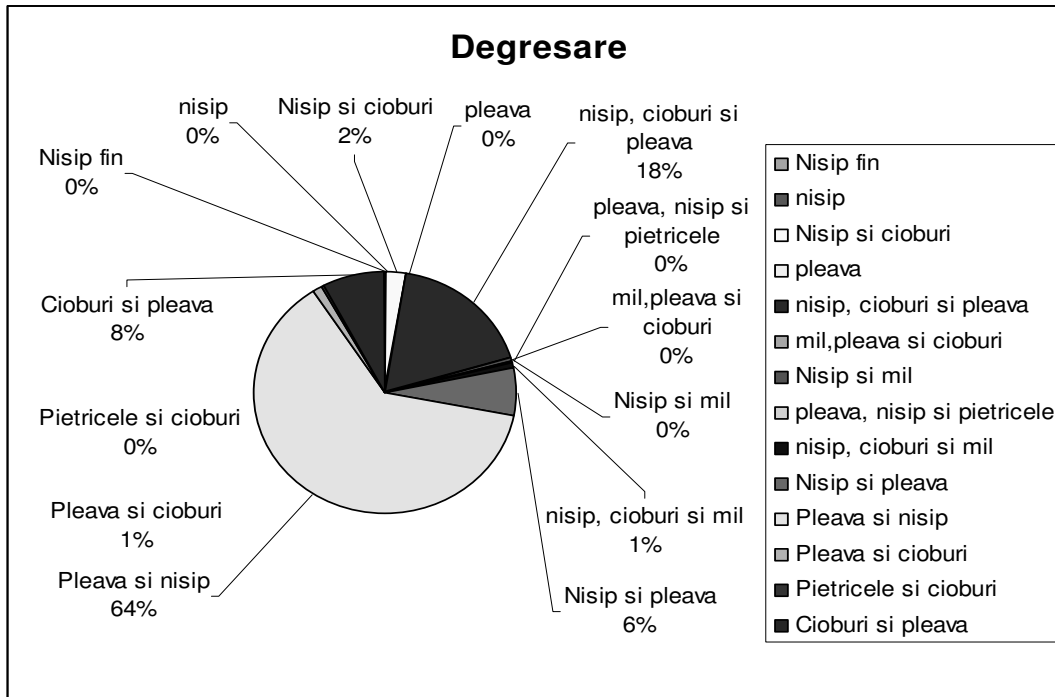
Privind pe ansamblu categoriile ceramice, raportul arată astfel: ceramica semifină reprezintă 73% în timp ce, ceramica uzuală reprezintă 27%.

Degresarea.

	1094	1183	1162	1021	1067	1182	1171	1066	1124	1020	1169	1073	1125	1108	1114	1115	1086	1200
Nisip fin	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nisip	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nisip si cioburi	0	0	6	0	0	0	0	1	0	0	2	3	0	0	0	0	0	0
pleava	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nisip, cioburi si pleava	2	9	13	2	4	9	10	12	17	1	4	2	1	1	0	6	0	0
mâl, pleava si cioburi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Nisip si mâl	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
pleava, nisip si pietricele	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
nisip, cioburi si mâl	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0
Nisip si pleava	1	2	3	0	0	5	3	0	9	2	0	0	0	0	0	8	0	0
Pleava si nisip	1	9	23	2	7	16	25	30	48	9	24	21	7	15	8	72	13	1
Pleava si cioburi	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	0	0	0	0	2	0	0
Pietricele si cioburi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Cioburi si pleava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	19	2

poros, fiind utilizat slipul, în timp ce, ceramica uzuală are un aspect mai dur, de multe ori sfărâmicios datorită arderii slabe.

Netezirea.

După cum se poate observa din tabelul și graficul alăturat, situația se prezintă astfel:

Tehnica de netezire	1125	1067	1073	1108	1114	1124	1020	1162	1183	1182	1171	1066	1021	1169	1200	1086	1094	1115
Slip netezit	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
slip	8	11	26	16	8	53	8	45	20	26	35	38	3	24	1	5	0	8
Slip lustruit	0	0	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Slip căzut	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	2	0	0	2	1	0
netezit	0	0	0	0	0	23	0	1	1	1	3	5	0	8	2	25	3	102
Barbotina aplicata	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Pentru majoritatea complexelor predomină ca tehnică de netezire slipul, excepție făcând complexele 1200, 1086, 1094, 1115.

Analizând situația pe complexe, situația se prezintă astfel: pentru complexele 1125, 1067, 1073, 1108, 1114 se utilizează slipul în proporție de 100%.

Complexul 1124: slip 69%, netezit 30%, slip lustruit 1%

Complexul 1120: slip 50%, slip netezit 25%, slip lustruit 25%

Complexul 1162: slip 98%, netezit 2%,

Complexul 1183: slip 95%, netezit 5%,

Complexul 1182: slip 87%, slip căzut 10%, netezit 3%,

Complexul 1171: slip 89%, netezit 8%, slip căzut 3%,

Complexul 1066: slip 88%, netezit 12%,

Complexul 1021: slip 60%, slip căzut 40%,

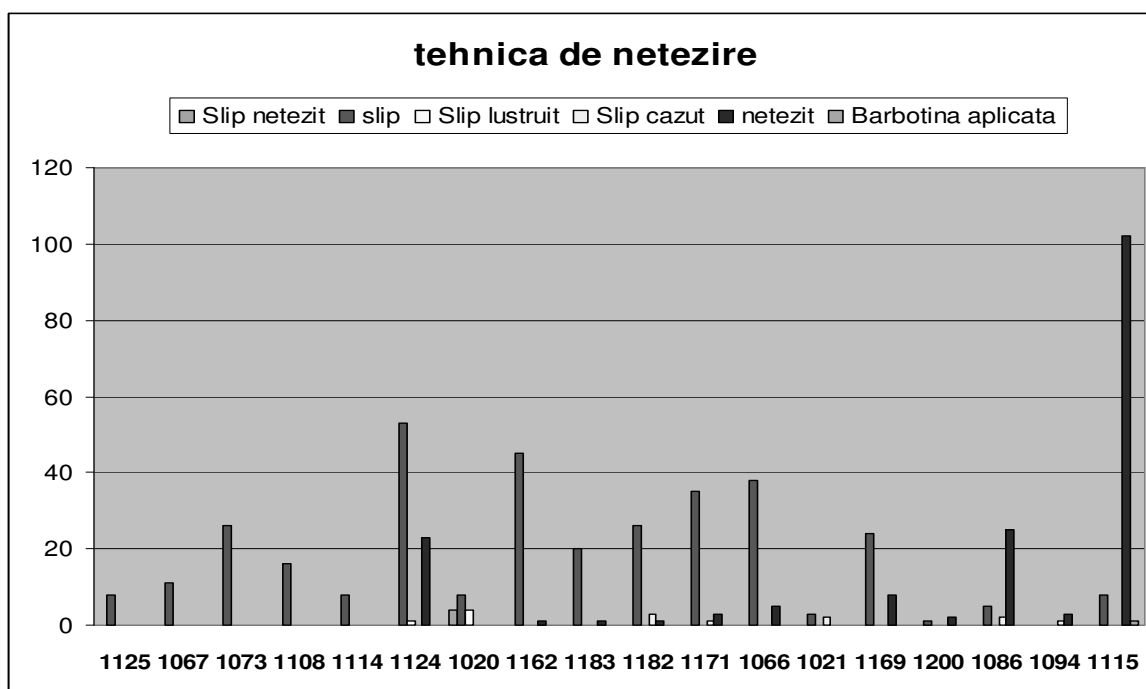
Complexul 1169: slip 75%, netezit 25%,

Complexul 1200: netezit 67%, slip 33%,

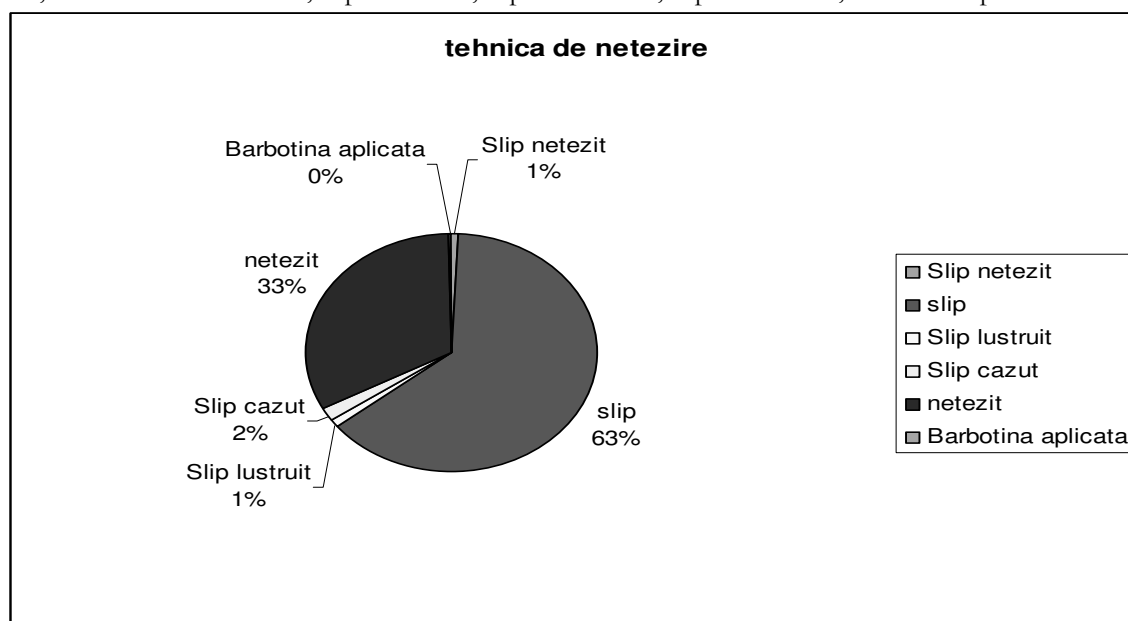
Complexul 1086: netezit 78%, slip 16%, slip căzut 6%

Complexul 1094: netezit 75%, slip căzut 25%

Complexul 1115: netezit 92%, slip 7%, barbotină aplicată 1%

Privind materialele în ansamblu, situația arată astfel: predomină utilizarea slipului cu un procentaj de 63%, ceramica netezită 33%, slip căzut 2%, slip lustruit 1%, slip netezit 1%, barbotina aplicată sub 1%.

Tehnica de ardere.

În ce privește tehnica de ardere, predomină arderea reductantă, procentajele celor două tipuri de ardere, bună sau slabă, fiind aproximativ egale.

	1114	1183	1021	1086	1169	1108	1125	1115	1020	1067	1066	1171	1162	1182	1124	1073	1094	1200
Slabă oxidant	0	0	0	4	4	1	0	8	0	0	3	1	0	0	2	0	0	0
Slabă reductantă	8	18	4	20	17	9	5	55	9	6	14	15	19	12	24	8	1	0
Bună oxidant	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Bună reductantă	0	3	1	8	11	6	3	47	7	5	25	23	27	18	51	18	3	3

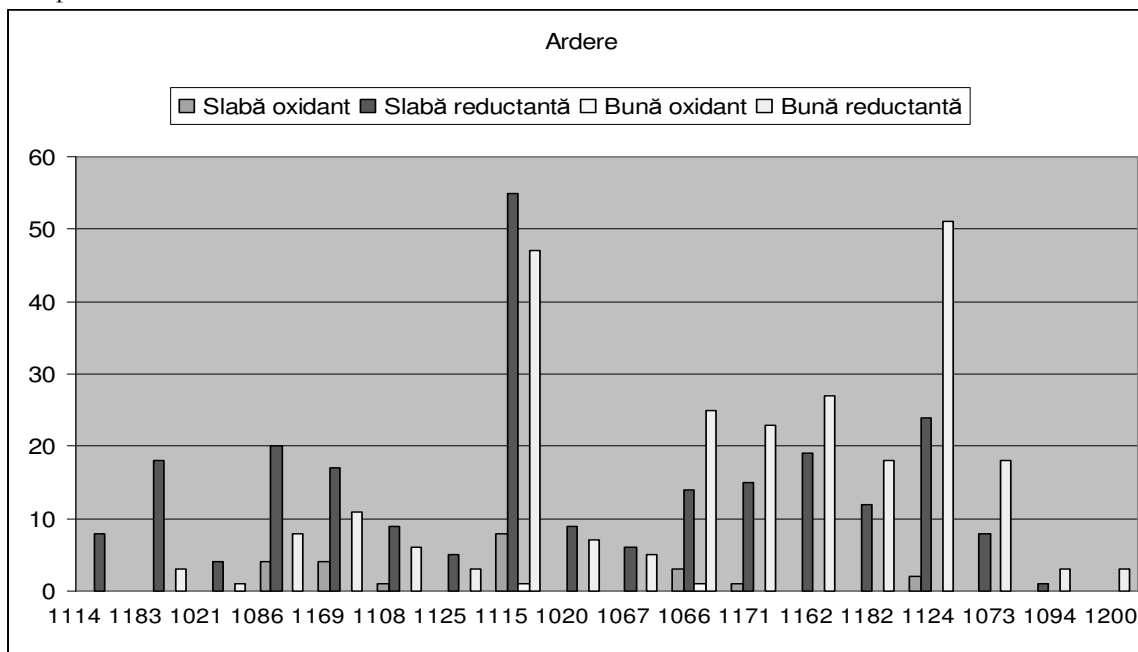
Abordând situația pe complexe, procentajele se prezintă astfel

Complexul 1114: ardere slabă reductantă 100%

Complexul 1183: ardere slabă reductantă 86%, bună reductantă 14%

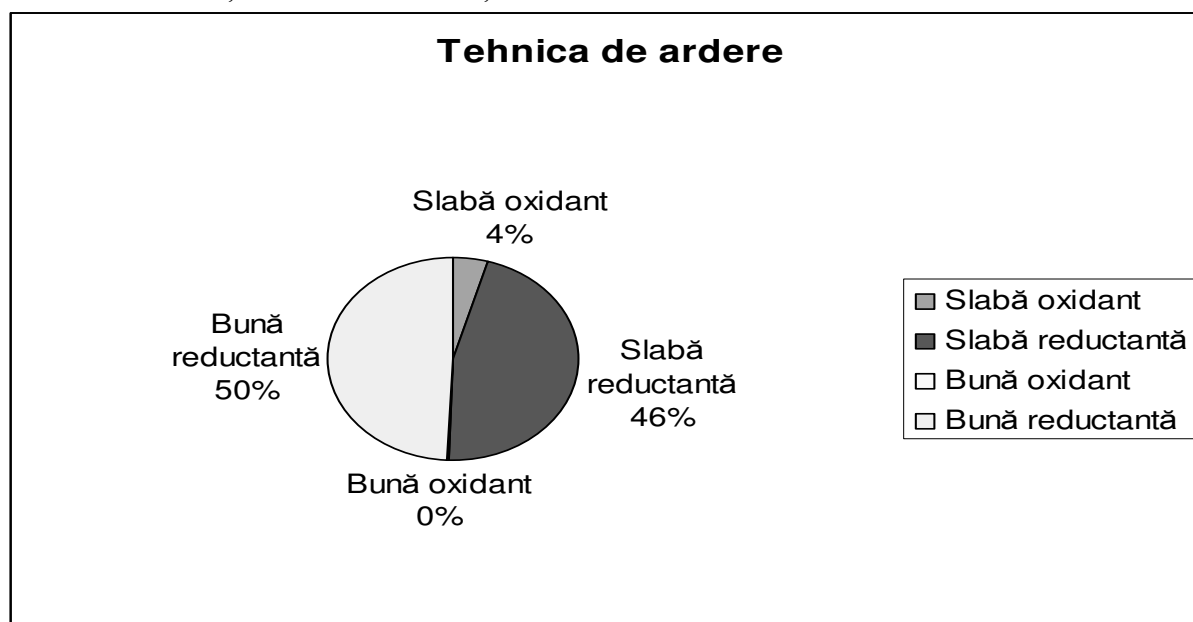
Complexul 1021: ardere slabă reductantă 80%, bună reductantă 20%

Complexul 1086: ardere slabă reductantă 62%, bună reductantă 25%, slabă oxidantă 13%
 Complexul 1169: ardere slabă reductantă 53%, bună reductantă 34%, slabă oxidantă 13%
 Complexul 1108: ardere slabă reductantă 56%, bună reductantă 38%, slabă oxidantă 6%
 Complexul 1125: ardere slabă reductantă 62%, bună reductantă 38%
 Complexul 1115: ardere slabă reductantă 50%, bună reductantă 42%, slabă oxidant 7%, bună oxidant 1%
 Complexul 1020: ardere slabă reductantă 56%, bună reductantă 44%
 Complexul 1067: ardere slabă reductantă 55%, bună reductantă 45%
 Complexul 1066: ardere bună reductantă 58%, slabă reductantă 33%, slabă oxidant 7%, bună oxidant 2%
 Complexul 1171: ardere bună reductantă 59%, slabă reductantă 38%, slabă oxidant 3%

Complexul 1162: ardere bună reductantă 59%, slabă reductantă 41%
 Complexul 1182: ardere bună reductantă 60%, slabă reductantă 40%
 Complexul 1124: ardere bună reductantă 66%, slabă reductantă 31%, slabă oxidant 3%
 Complexul 1073: ardere bună reductantă 69%, slabă reductantă 31%
 Complexul 1094: ardere bună reductantă 75%, slabă reductantă 25%
 Complexul 1200: ardere bună reductantă 100%

Analizând situația pe ansamblu, după cum relevă și graficul alăturat, situația se prezintă astfel: ardere bună reductantă 50%, slabă reductantă 46%, slabă oxidant 4%.

Formele ceramice.

	Element de cult	tavă	vase cu zona mediană împinsă din interior	Afumătoare?	Castron bitronconic	fusaiolă	Cupă cu picior	strachină	Formă nedeterminabilă	Castron cu buza lobată	pahar	oală	amforă
1171	1	1	0	0	0	0	2	1	34	0	0	0	0
1073	0	0	2	0	0	0	2	2	20	0	0	1	0
1115	0	0	0	1	1	1	10	4	81	0	7	6	0
1108	0	0	0	0	0	0	2	1	13	0	0	0	0
1067	0	0	0	0	0	0	1	0	10	0	0	0	0
1183	0	0	0	0	0	0	2	2	17	0	0	0	0
1086	0	0	0	0	0	0	1	0	31	0	0	0	0
1021	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	0	0
1125	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	0	0
1200	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0
1182	0	0	0	0	0	0	1	0	27	0	0	2	0
1114	0	0	0	0	0	0	1	0	7	0	0	1	0
1169	0	0	0	0	0	1	1	4	24	0	0	1	0
1020	0	0	0	0	0	0	1	1	14	0	0	0	0
1124	0	0	1	0	0	2	2	5	60	1	1	5	0
1066	0	0	3	0	0	0	3	7	25	0	0	6	0
1162	0	1	2	0	0	0	2	9	27	0	0	5	2
1094	0	0	2	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0

După cum reiese din tabelul alăturat, caracterul fragmentar al materialului ceramic permite identificarea unui procentaj mic de forme ceramice. Bunăoară, 77% din totalul materialului îl reprezintă formele nedeterminabile, strachină 7%, cupa cu picior 6%, oala 5%, pahar 2%, vas cu zona mediană împinsă din interior 2%, fusaiolă 1%.

Formele întâlnite la Nyíregyháza-Oros, 24. Lh. sunt cele obișnuite la acest nivel cronologic și cultural, fiind frecvente pe întreg parcursul neoliticului mijlociu, întâlnite în majoritatea așezărilor grupului Pișcolt: Andrid-Pășune, Ciumești-Berea, Carei, Căpleni, Ciumești, Dindești, Halmeu, Moftinu Mic-Pescărie B, Pișcolt, Resighea, Sanislău, Săcuieni-Horo, Tiream, Unimăt, Vărzari, Vășad.

Strachinile tronconice au analogii la Săcuieni⁴⁶, Halmeu⁴⁷ sau semisferice cu buza lobată cu analogii la Pișcolt-Lutărie⁴⁸, Halmeu⁴⁹;

Castroane, cu corpul tronconic și cu buza marcată de o incizie de tip Lippenrand cu analogii la Pișcolt⁵⁰, Halmeu⁵¹; globular, cu analogii la Sonkád⁵², Halmeu⁵³.

Vase cu zona mediană împinsă din interior în patru locuri care reprezintă o formă specifică cercului transilvănean, fiind întâlnită și în Grupul Szakálhát⁵⁴, cu analogii la Halmeu⁵⁵, Pișcolt, Tiream;

Amfora, cu peretele împins din interior în patru zone pentru a sugera un vas patruleter, cu două torți mici pe umăr cu analogii la Pișcolt-Cărămidărie⁵⁶, Moftinul Mic-Pescărie B⁵⁷, Halmeu⁵⁸, în Ucraina la Zastovne/Zapszony-Kovadomb I⁵⁹, în Ungaria la Sonkád⁶⁰;

Cupa cu picior scund sau înalt-analogii la Halmeu⁶¹, cu buza lobată-Halmeu⁶²;

⁴⁶ Lazarovici-Németi 1983, p. 31, fig. 17/1.

⁴⁷ Virag 2004a, fig. 6/3.

⁴⁸ Lazarovici-Németi 1983, fig. 16/5.

⁴⁹ Virag 2004a, fig. 4/6.

⁵⁰ Lazarovici-Németi 1983, p. 31, fig. 13/1,4-5.

⁵¹ Virag 2004a, fig. 4/7.

⁵² Korek 1983, fig. 21/1-2.

⁵³ Virag 2004a, fig. 6/5, 7/2.

⁵⁴ Maxim 1999, p. 80.

⁵⁵ Virag 2004a, fig. 4/4-5, 5/1, 9/1.

⁵⁶ Németi 1981-1982, fig. 5/1.

⁵⁷ Németi 1981-1982, fig. 8/1.

⁵⁸ Virag 2004a, fig. 5/3.

⁵⁹ Potushniak 1997, pl. VII/8.

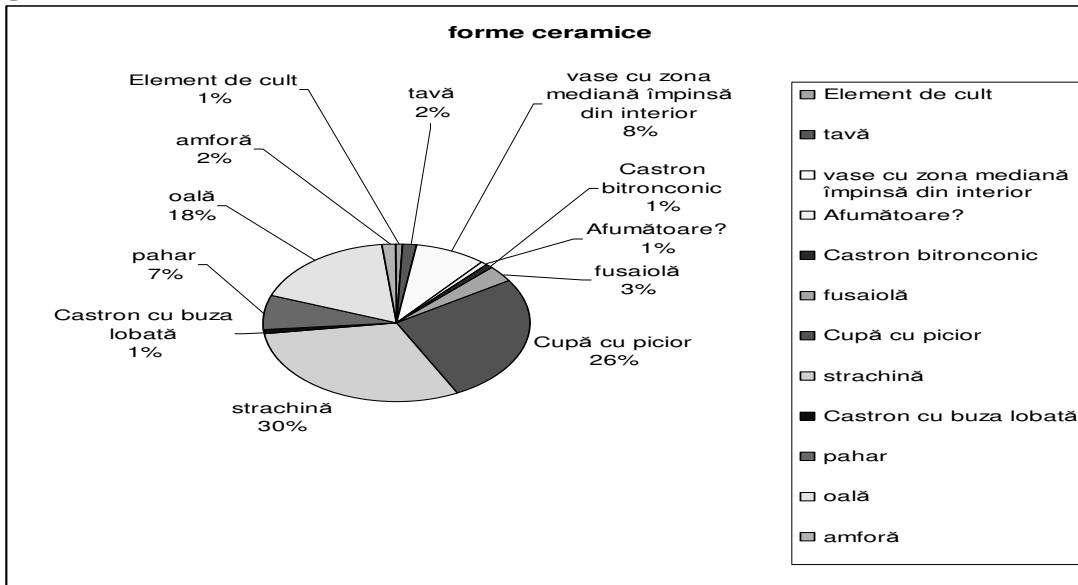
⁶⁰ Korek 1983, fig. 29/12.

Vasele cu profil „S”, mai scunde sau mai alungite, cu analogii la Pișcolt-*Lutărie*⁶³, Halmeu⁶⁴ și Săcuieni-*Horo*⁶⁵.

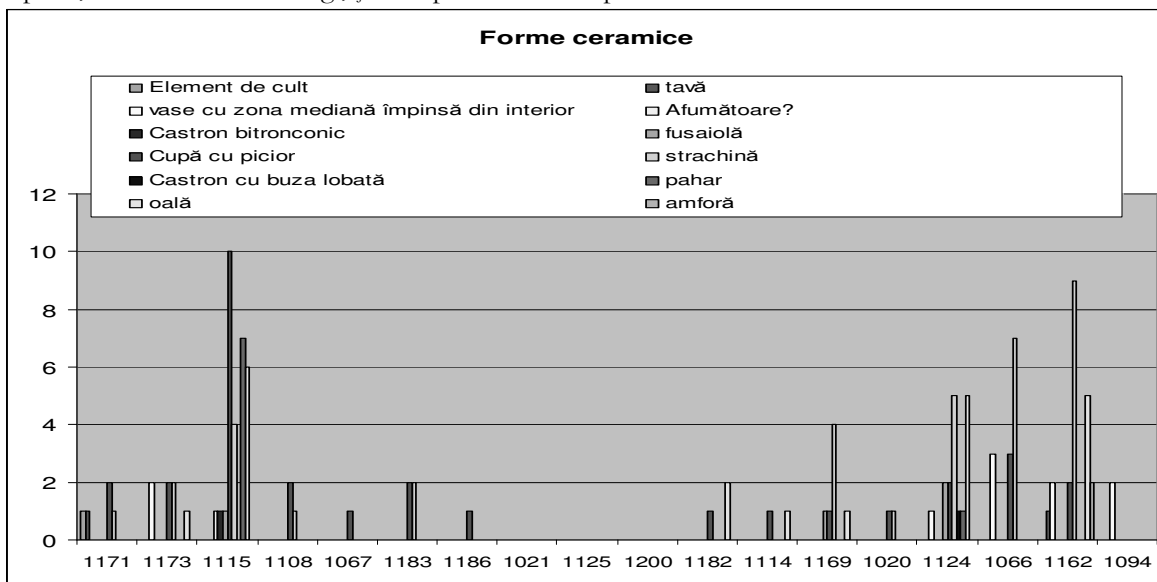
Oale cu gâtul cilindric, cu corpul globular prezintă analogii la Halmeu⁶⁶;

Tipsia este scundă, uneori cu buza crestată, cu analogii la Halmeu⁶⁷, Sonkád⁶⁸;

Numărul mic de forme determinabile face irelevantă o abordare a problematicii formelor ceramice pe complexe.

Eliminând din analiză materialele ceramice cu forme nedeterminabile, într-o abordare pe ansamblu, situația se prezintă astfel: strachina 30%, cupa cu picior 26%, oală 18%, vase cu zona mediană împinsă din interior 8%, pahar 7%, fusaioală 3%, tavă 2%, amforă 2%, castron bitronconic 1%, castron cu buza lobată 1%, element de cult 1%, afumătoare? 1%. În complexul 1171 apare o formă ceramică care nu își găsește analogii în descoperirile din nord-vestul României, cel puțin la nivelul materialului publicat. Este de vorba despre o formă de tavă, cu două compartimentări care comunică prin canale. În aria culturii AVK apar câteva astfel de exemplare, două dintre ele întregi, și care prezintă într-o parte a buzei un orificiu.

Avem astfel de vase la Rakamaz-*Timár*, la Miskolc-*Eisenbahnbeizungsbaus*⁶⁹. Aupra funcționalității acestui tip de vas, s-a presupus a fi folosit la iluminat. O altă ipoteză privind utilitatea acestui tip de vas ar fi extragerea unor uleiuri de natură vegetală prin zdrobirea semințelor.

⁶¹ Virag 2004a, fig. 1/1-8; fig. 2/2-5.

⁶² Virag 2004a, fig. 2/1.

⁶³ Lazarovici-Németi 1983, p. 31, fig. 13/6.

⁶⁴ Virag 2004a, fig. 4/1, 5.

⁶⁵ Lazarovici-Németi 1983, p. 31, fig. 17/2.

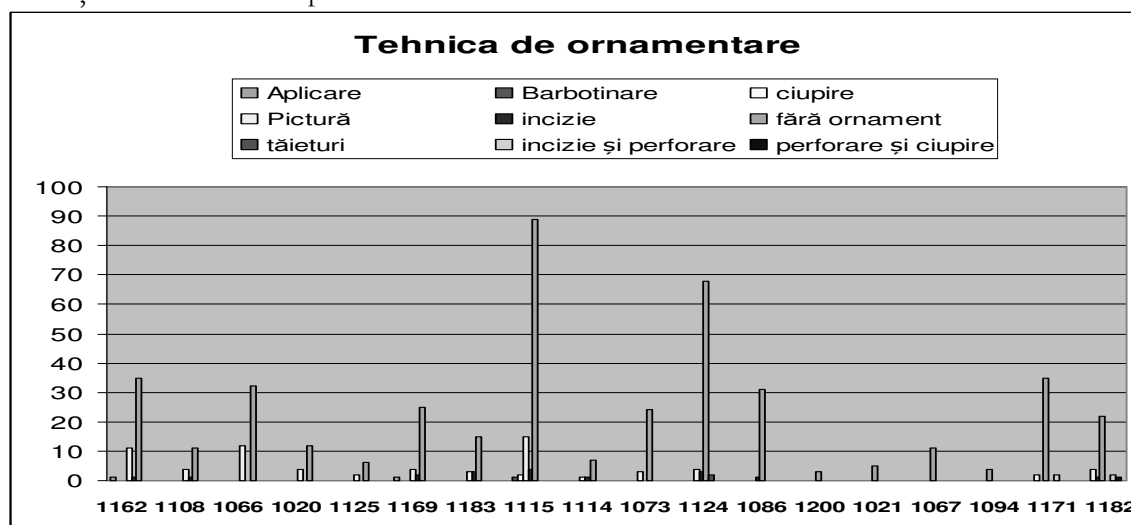
⁶⁶ Virag 2004a, fig. 6/4, 7/3-4.

⁶⁷ Virag 2004a, fig. 3/3-4, 6.

⁶⁸ Korek 1983, fig. 19/13, 16, 17.

Tehnica de ornamentare

După cum se poate observa din tabelul de mai jos, elementele preponderente de ornamentare sunt pictura și incizia, existând însă și câteva elemente, cum ar fi ciupiturile și barbotina care reprezintă reminiscențe din fazele mai timpurii.

Analizând situația procentuală pe complexe, situația se prezintă astfel:

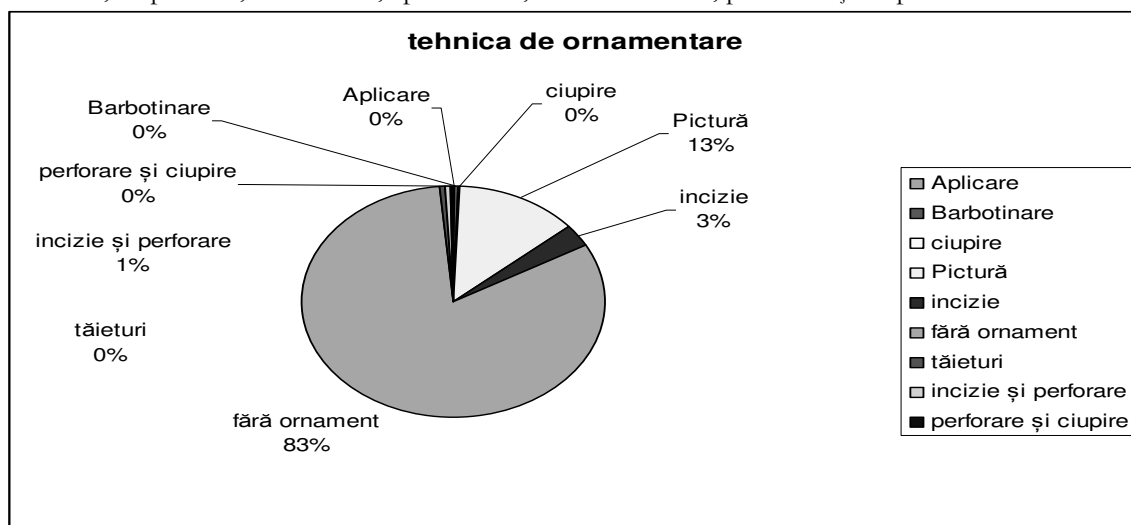
- Complexul 1162: fără ornament 73%, pictură 23%, aplicare 2%, incizie 2%
- Complexul 1108: fără ornament 69%, pictură 25%, incizie 6%
- Complexul 1066: fără ornament 73, pictură 27%
- Complexul 1020: fără ornament 75%, pictură 25%
- Complexul 1025: fără ornament 75%, pictură 25%
- Complexul 1069: fără ornament 78%, pictură 13%, incizie 6%, aplicare 3%
- Complexul 1183: fără ornament 72%, pictură 14%, incizie 14%
- Complexul 1115: fără ornament 79%, pictură 14%, incizie 4%, ciupituri 2%, barbotină 1%
- Complexul 1114: fără ornament 78%, pictură 11%, incizie 11%
- Complexul 1073: fără ornament 89%, pictură 11%
- Complexul 1124: fără ornament 88%, pictură 5%, incizie 4%, perforare 3%
- Complexul 1086: fără ornament 98%, incizie 3%
- Complexul 1200: fără ornament 100%,
- Complexul 1021: fără ornament 100%,
- Complexul 1067: fără ornament 100%,
- Complexul 1094: fără ornament 100%,
- Complexul 1171: fără ornament 90%, pictură 5%, incizie și perforare 5%
- Complexul 1182: fără ornament 74%, pictură 13%, incizie și perforare 7%, incizie 3%, perforare și ciupire 3%

Tehnica de ornamentare	1162	1108	1066	1020	1125	1169	1183	1115	1114	1073	1124	1086	1200	1021	1067	1094	1171	1182
Aplicare	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Barbotinare	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ciupire	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pictură	11	4	12	4	2	4	3	15	1	3	4	0	0	0	0	0	2	4
incizie	1	1	0	0	0	2	3	4	1	0	3	1	0	0	0	0	0	1
fără ornament	35	11	32	12	6	25	15	89	7	24	68	31	3	5	11	4	35	22
tăieturi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
incizie și perforare	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
perforare și ciupire	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Analizând situația pe ansamblu, rapoartele se prezintă astfel: materialele ceramice neornamentate reprezintă 83%, ceramica ornamentată prin pictură reprezintă 13%, incizie 3%, incizie și perforare 1%, restul tehnicilor de ornamentare reprezentând 1%.

⁶⁹ Kalicz-Makkay 1977, Tafel 89/1-2.

Dacă privim situația pe tehnici de ornamentare, excluzând materialele neornamentate, situația se prezintă astfel: pictura reprezintă 71% din totalul materialelor ceramice ornamentate, incizia 18%, incizie și perforare 4%, ciupire 2%, tăieturi 2%, aplicare 1%, barbotinare 1%, perforare și ciupire 1%.

Pictura se realizează cu substanță neagră, bituminoasă, aplicată direct pe fondul vasului sau pe slipul vasului. După cum s-a observat și în analiza tehnicilor de netezire, nu există fragmente ceramice cu angobă, indiferent de culoare. Pictura se păstrează parțial, pe mici zone, motivistica elementelor pictate putând fi observată prin amprenta brună rămasă pe vas.

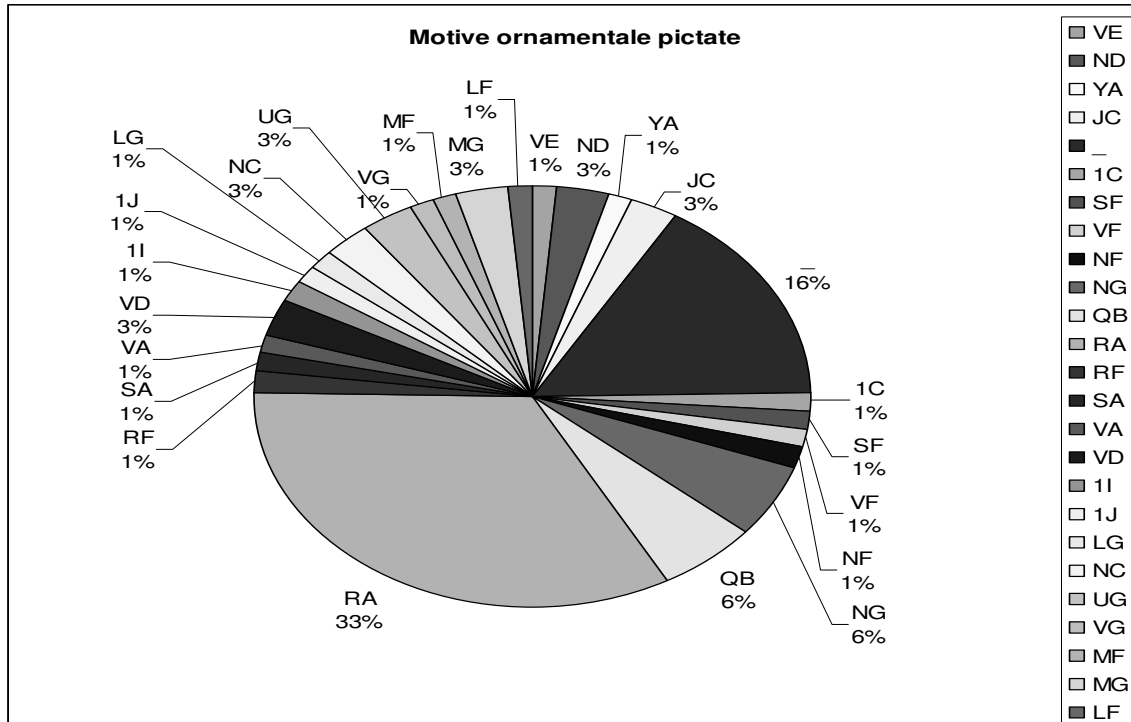
	1125	1108	1162	1020	1066	1073	1124	1169	1171	1183	1115	1182	1114
VE	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
ND	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
YA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JC	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
—	0	1	2	0	3	1	1	1	0	1	1	0	0
1C	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SF	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VF	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NF	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
NG	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0
QB	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	0
RA	0	2	4	2	5	0	1	2	0	1	5	1	0
RF	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
SA	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
VA	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
VD	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
1I	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
1J	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
LG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
NC	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0
UG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0
VG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
MF	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
MG	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
LF	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

*pentru tabel a se vedea tipologia ornamentelor

După cum se poate observa din tabelul de mai sus și din graficul alăturat, cel mai frecvent ornament pictat este RA, cu un procentaj de 33%. Materialele ceramice pictate dar al căror motiv nu a putut fi identificat reprezintă 16%. Motivele ornamentale NG 6%, QB 6%, JC 3%, ND 3%, MG 3%, UG 3%, NC 3%, VD 3%, restul ornamentelor reprezentând 1%.

Motivistica ornamentelor pictate de tip RA, NG, UG, constând din umplerea unor spații cu linii curboliniare largi formând spirale îmbucate sau ogive, triunghiuri, etc., și care reprezintă peste 40% din totalul ornamentelor pictate își găsește analogii la Ciumești-La Silozuri/Fântâna Pășunii (*Legelő kút/Silögödörök*), Berea IXa-Togul lui Sultész (*Sultész tag*), Berea X-Colina cu măcriș (*Sóskeás*), Berea II-Miriștea lui Csányi (*Csányi sűrűje*), la

Pișcolt-Lutărie⁷⁰, la Săcuieni-Horo⁷¹, la Halmeu-Vamă⁷², la Tiream⁷³, Căpleni⁷⁴, Urziceni-Vamă⁷⁵, în Slovacia la Velke Raskovce⁷⁶, în Ucraina la Zavtavne-Kovadomb I⁷⁷.

Motive din linii subțiri paralele dispuse vertical, orizontal, oblic, cum ar fi NC, QB, JC, VD apar și la Berea X-Colina cu măcriș (*Sóskaás*), Ciumești-La Silozuri/Fântâna Pășunii (*Legelő kút/Silögödörök*) la Berea XVI-Grădina florilor (*Virágkert*)⁷⁸; Berea IXa-Togul lui Sultész (*Sultész tag*)⁷⁹, Săcuieni-Horo⁸⁰, Pișcolt-Lutărie⁸¹, la Tiream⁸², la Halmeu-Vamă⁸³, la Urziceni-Vamă⁸⁴, Căpleni⁸⁵, la Andrid-La pășune, în Slovacia la Velke Raskovce⁸⁶, în Ucraina la Mukachevo-Mala Hora⁸⁷.

Un motiv caracteristic îl reprezintă spațiile hașurate cu linii vălurite, motive din benzi late dispuse în cruce sau în meandre (MG), și care are analogii în descoperirile de la Ciumești-La Silozuri/Fântâna Pășunii (*Legelő kút/Silögödörök*), Berea IXa-Togul lui Sultész (*Sultész tag*)⁸⁸, la Săcuieni-Horo⁸⁹, la Tiream⁹⁰, la Pișcolt⁹¹, la Urziceni-Vamă⁹², Moftinu Mic-Pescarie B⁹³, în Slovacia la Velke Raskovce⁹⁴.

Pe lângă ceramica pictată, sunt prezente și câteva materiale caracteristice pentru AVK, grupul Tiszadob, Bükk I. Procentajul lor este destul de redus, putând fi considerate „importuri”. Bunăoară, în complexul 1115 avem câteva fragmente aparținând grupului Tiszadob, culturii AVK precum și două fragmente de tip Bükk I. În complexul 1162 avem materiale aparținând grupului Tiszadob, culturii AVK. În complexul 1066 avem materiale aparținând grupului Tiszadob.

⁷⁰ Lazarovici-Németi 1983, pl. XI/8,9; fig. 12/1, 5.

⁷¹ Lazarovici-Németi 1983, fig. 17/1,4,6; Comșa-Nanasi 1972, 3/2-5, 12-13, 16-17, 20, 22, 36; 5/5.

⁷² Virag 2004a, fig. 5/3; 6/3, 8/1-3, 5.

⁷³ Ciarnău-Lazarovici 1985, fig. 3/1-2, 7.

⁷⁴ Iercoșan 1992-1993, fig. 3/5.

⁷⁵ Virag 2004b, fig. 3-6., 8-10., 12-13., 16-17., 20., 23., 25-26.

⁷⁶ Vizdal 1973, pl. I/1; II/1-2; III/1; IV/1, 3-4, 6-7; VI/1; VIII/1-3, 6, 10, X/8-9, XII/9; XIV/5; XX/2; XXIX/9, 13.

⁷⁷ Potushniak 1997, pl. III/1, 4-6, 8-10, 13-17, 19-22, 24, VIII/14, 17.

⁷⁸ Păunescu 1963, 1/11.

⁷⁹ Comșa 1963, 4/3-4.

⁸⁰ Lazarovici-Németi 1983, fig. 17/1; Luca-Iercoșan 1997, fig. 4/5; Comșa-Nanasi 1972, 3/8-9, 15, 19, 25, 33; 5/14, 17-18, 7/4-5, 9.

⁸¹ Lazarovici-Németi 1983, 12/6.

⁸² Ciarnău-Lazarovici 1985, fig. 2/7, 4/3; Németi 1986-1987, fig. 3/2.

⁸³ Virag 2004a, fig. 8/7.

⁸⁴ Virag 2004b, fig. 3-6., 13., 19-21., 23.

⁸⁵ Iercoșan 1992-1993, fig. 5/1

⁸⁶ Vizdal 1973, pl. IV/5, 11; V/12; VI/2, 5; VIII/9; X/1, 3, 7; XIII/8; XIV/2; XX/1-2; XXVII/2; XXVIII/4, 8; XXIX/12; XXXVII/1.

⁸⁷ Potushniak 1999, PL. III/2.

⁸⁸ Comșa 1963, 4/5.

⁸⁹ Comșa-Nanasi 1972, 3/27-28; 5/8; Lazarovici-Németi 1983, fig. 17/8; Luca-Iercoșan 1997, fig. 3/5.

⁹⁰ Ciarnău-Lazarovici 1985, fig. 2/8, 10; 3/6; 4/2; Németi 1986-1987, fig. 3/3.

⁹¹ Lazarovici-Németi 1983, fig. 13/4.

⁹² Virag 2004b, fig. 3-5., 9-10., 13., 17., 20., 26.

⁹³ Németi 1986-1987, 7/6; 8/2.

⁹⁴ Vizdal 1973, pl. V/7; VII/1; X/4.

Bibliografie:

- Ciarnău-Lazarovici 1985: I. Ciarnău, Gh. Lazarovici, *Descoperiri neolitice pe Valea Ierului*, in *Crisia*, XV, 1985, 15-25
- Comşa 1963: E. Comşa, *K voprosu o periodizatii neoliticeskih kultur na severo-zapade RNR*, in *Dacia*, VII, 477-484.
- Comşa-Nanasi 1972: E. Comşa, Z. Nanasi, *Date privitoare la ceramica pictată din epoca neolitică din Crişana [Quelques données concernant de l'époque néolithique mise au jour dans la Région de Crişana]*, in *SCIV*, 23, 1, 3-18.
- Iercoşan 1992-1993: N. Iercoşan, *Săpături în aşezarea neolitică de la Căpleni (jud. Satu Mare)*, [Fouilles archéologiques dans l'agglomération néolithique de Căpleni (Dép. Satu Mare)], in *StCom Satu Mare*, IX-X, 7-22.
- Istvánovits et alii 2005: E. Istvánovits, K. Almássy, A. Jakab, B. Gergely, R. Scholtz, G. Pintye, Z. Kádas, *Nyíregyháza-Oros*, (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, R, B, Sza, Á, in *Régészeti Kutatások Magyarországon 2004*, p. 254
- Kalicz-Makkay 1977: N. Kalicz, J. Makkay, *Die Linienbandkeramik in der grossen ungarischen Tiefebene*, Budapest.
- Korek 1983: J. Korek, *Adatok a Tiszahat neolitikumához*, in *JAMÉ XVIII-XX*, 1983, 8-60
- Lazarovici-Németi 1983: Gh. Lazarovici, J. Németi, *Neoliticul dezvoltat din nord-vestul Romaniei (Sălajul, Sătmarul și Clujul)*, in *AMP*, VII, 17-60.
- Luca-Iercoşan 1997: S. A. Luca, N. Iercoşan, *Contribuții la cunoașterea neoliticului din nord-vestul României (III). Materialele descoperite la Săcuieni-Horo (jud. Bihor) în anul 1996*, [Contributions à la connaissance du néolithique dans nord-ouest de la Roumaine (III). Les matériaux découverts a Săcuieni-Horo (départ. Bihor) en 1996 (Résumé)], in *St Com SatuMare*, 1997, 11-22
- Maxim 1999: Zoia Maxim, *Neo-Eneoliticul din Transilvania*, Cluj Napoca, 1999
- Németi 1981-1982: N. Németi, *Descoperiri arheologice din hotarul orașului Carei (jud. Satu Mare) [Archäologische Entdeckungen in der Umgebung der Stadt Carei (Kreis Satu Mare)]*, in *StCom Satu Mare*, V-VI, 167-182.
- Németi 1986-1987: J. Németi, *Descoperiri arheologice din teritoriul localității Moftinu Mic (jud. Satu Mare) [Archäologische Entdeckungen auf dem gebiet des Dorfes Moftinul Mic (Kreis Satu Mare)]*, in *StCom Satu Mare*, VII-VIII, 101-137.
- Păunescu 1963: P. Alexandru, *Perjítke tardenoajkoi kulturi v drevnev neolite v Ciumești*, in *Dacia*, NS, VII, 1963, 467-475
- Potushneak 1997: M. Potushneak, *Some results of research on the Middle Neolithic layer from a multilevel settlement near the village of Zastavne/Zapszony-Kovadomb in the Carpathian Ukraine*, in *JAMÉ '95-96*, Nyíregyháza 1997, 35-51
- Potushneak 1999: M. Potushneak, *A multilevel settlement on Mola Hora at Mukachevo/Munkács-Kisbely*, in *JAMÉ; Nyregyháza 1999*, 9-37
- Virag 2004a: C. Virag, *Un complex neolitic de la Halmeu-Vamă*, in *Studii de Istorie Veche și Arheologie, Omagiu profesorului Sabin Adrian Luca*, Hunedoara 2004, 25-44
- Virag 2004b: C. Virag, *Cercetări arheologice la Urziceni-Vamă*, in *AMP*, XXVI, 2004, 41-76
- Vizdal 1973: M. Vizdal, *Zemlin v mladšej dobe kamennej*, Košice 1973

Die neolitische Siedlung von Nyíregyháza-Oros, 24. Lh.*Zusammenfassung*

Die Siedlung von Nyíregyháza-Oros wurde 1998 dank einer Geländebegehung entdeckt, und liegt zwischen dem Europaweg 41 und der Eisenbahnlinie Nyíregyháza-Vásárosnamény. Die Ausgrabung wurde auf der Landstrasse um die Stadt Nyíregyháza durchgeführt, und bekam den Namen 24. Fst., mit dieser Angelegenheit wurden auch Komplexe aus dem Neolithikum gerettet. Auf einer Oberfläche von 3,5 ha. wurden etwa 1450 Komplexe geforscht, unter diesen wurden zwei Gräber, drei Häuser und 55 Graben der neolithischen Epoche zugeordnet. Viele von diesen Komplexen haben als Inventar einige Fragmente aus Lehmewurf oder Keramik, die, unserer Meinung nach, für eine chronologische Einordnung oder für eine typologische Analyse nicht ausreichend sind.

Nach der Analyse der Situation des archäologischen Fundmaterials von N Nyíregyháza-Oros, sehen die Berichte folgendermaßen aus: das unverzierte keramische Fundgut beträgt 83%, verzierte Keramik durch Bemalen beträgt 13%, Ritzverzierung 3%, Ritzverzierung und Perforation 1%, der Rest der Verzierungstechnik beträgt etwa 1%.

Wenn wir die Lage nach Verzierungstechnik einordnen, und die unverzierte Materiale ausschließen, ergibt sich folgende Situation: das Malen beträgt 71% aus der Gesamtheit der verzierten keramischen Funde, Ritzverzierung 8%, Ritzverzierung und Perforation 4%, Einstichverzierung 2%, Schneiden 2%, Auflegen 1%, Barbotine 1%, Perforation und Einstichverzierung 1%.

Das Bemalen wird mit einem schwarzen bitumenartigen Material realisiert, das direkt auf dem Grund oder auf dem Slip des Gefäßes aufgebracht wird. Wie auch bei der Analyse der Befeuchtungstechniken beobachtet wurde, gibt es, abgesehen von der Farbe, keine Keramikfragmente mit

Engobe. Das Malmotiv erhält sich partiell, auf kleineren Zonen, die Motivik der bemalten Elemente kann man durch den auf dem Gefäß gebliebenen braunen Abdruck beobachtet werden

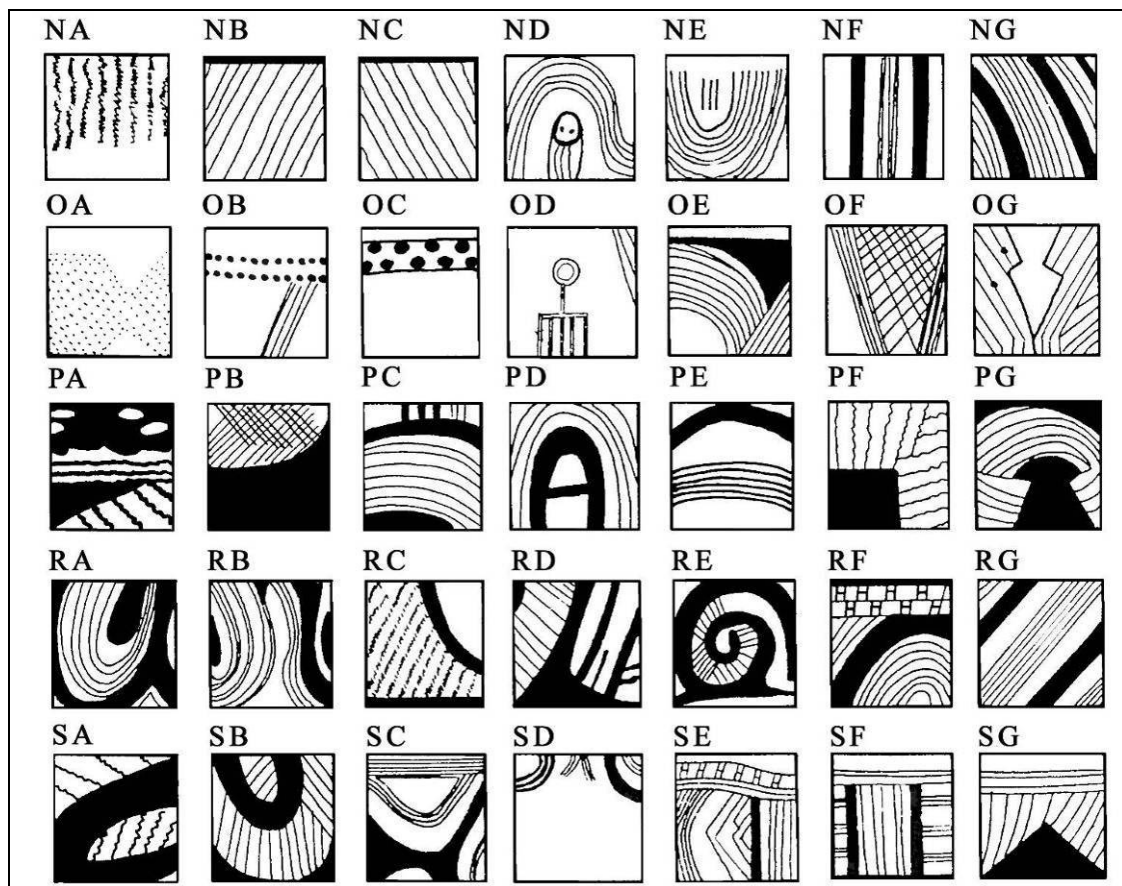
Das häufigste bemalte Verzierungselement ist RA, mit einem Prozentsatz von 33%. Bemalte Keramikmaterialie jedoch ohne identifizierbare Motive betragen 16%. Verzierungsmotive sind NG 6%, QB 6%, JC 3%, ND 3%, MG 3%, UG 3%, NC 3%, VD 3%, der Rest der Verzierungen betragen 1%. (siehe Typologie der Verzierungen).

Die Motivik der Malverzierungen der Typen RA, NG, UG, das aus dem Ausfüllen von Oberflächen mit weiten krummen Linien besteht, die zusammenfließende Spirale oder Spitzbogen, Dreiecke etc. bilden, und die über 40% der bemalten Gesamtverzierungen bilden, finden Analogien in Ciumești-La Silozuri/Fântâna Pășunii (*Legelő kút/Silögödörök*), Berea IXa-Togul lui Sultész (*Sultész tag*), Berea X-Colina cu măcriș (*Sóskás*), Berea II-Miriștea lui Csányi (*Csányi síriije*), in Pișcolt-Lutărie, in Săcuieni-Horo, in Halmeu-Vamă, in Tiream, Căpleni, Urziceni-Vamă, in der Slowakei bei Velke Raskovce, in der Ukraine bei Zavtavne-Kovadomb I.

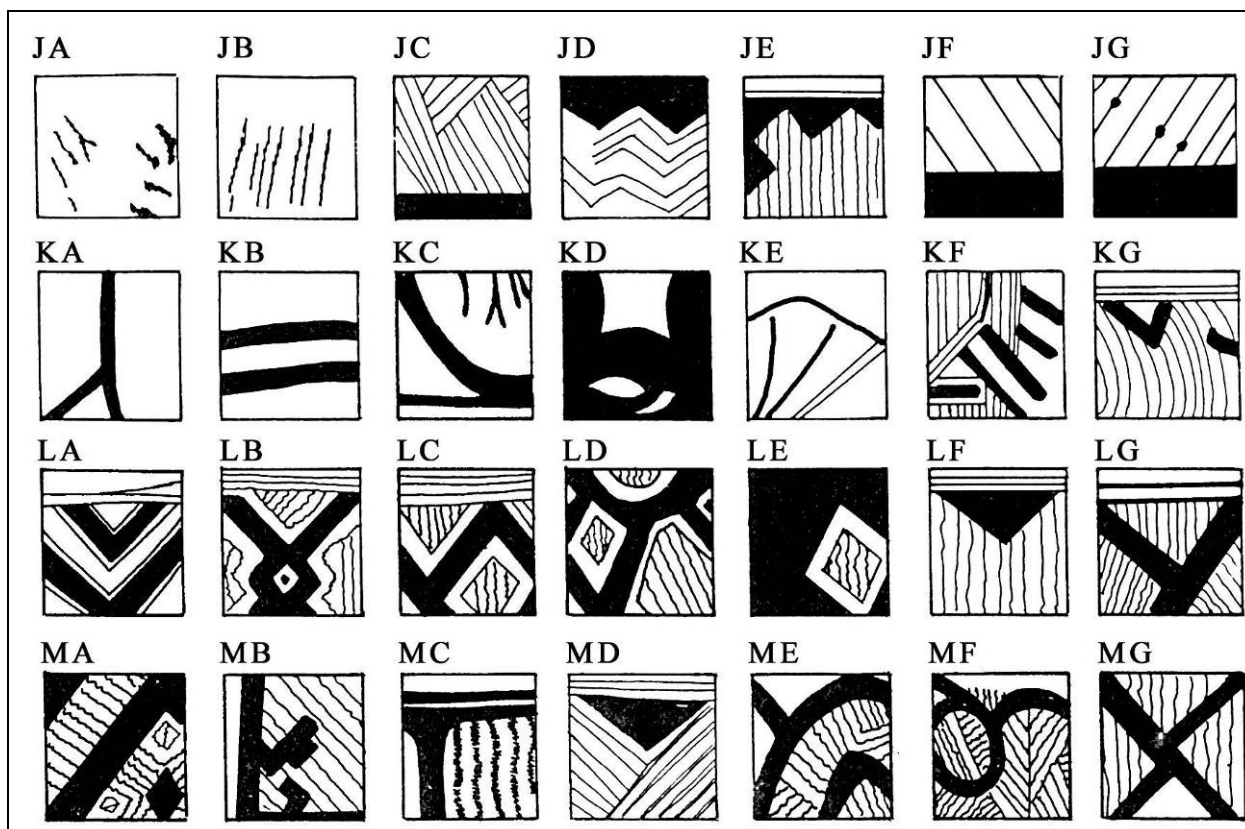
Die Motive mit dünnen parallel gelegenen senkrechten, waagerechten, schiefen Linien, wie zum Beispiel NC, QB, JC, VD erscheinen auch in Berea X-Colina cu măcriș (*Sóskás*), Ciumești-La Silozuri/Fântâna Pășunii (*Legelő kút/Silögödörök*) in Berea XVI-Grădina florilor (*Virágkert*); Berea IXa-Togul lui Sultész (*Sultész tag*), Săcuieni-Horo, Pișcolt-Lutărie, in Tiream, in Halmeu-Vamă, in Urziceni-Vamă, Căpleni, in Andrid-La pășune, in der Slowakei bei Velke Raskovce, in der Ukraine bei Mukachevo-Mala Hora.

Ein charakteristisches Motiv ist die Schraffierung mit Wellenlinien, die Motive mit weiten Bänder in Kreuzform oder Mäander (MG), und die Analogien zu den Entdeckungen von Ciumești-La Silozuri/Fântâna Pășunii (*Legelő kút/Silögödörök*), Berea IXa-Togul lui Sultész (*Sultész tag*), von Săcuieni-Horo, la Tiream, von Pișcolt, von Urziceni-Vamă, Moftinu Mic-Pescarie B, in der Slowakei bei Velke Raskovce aufweisen.

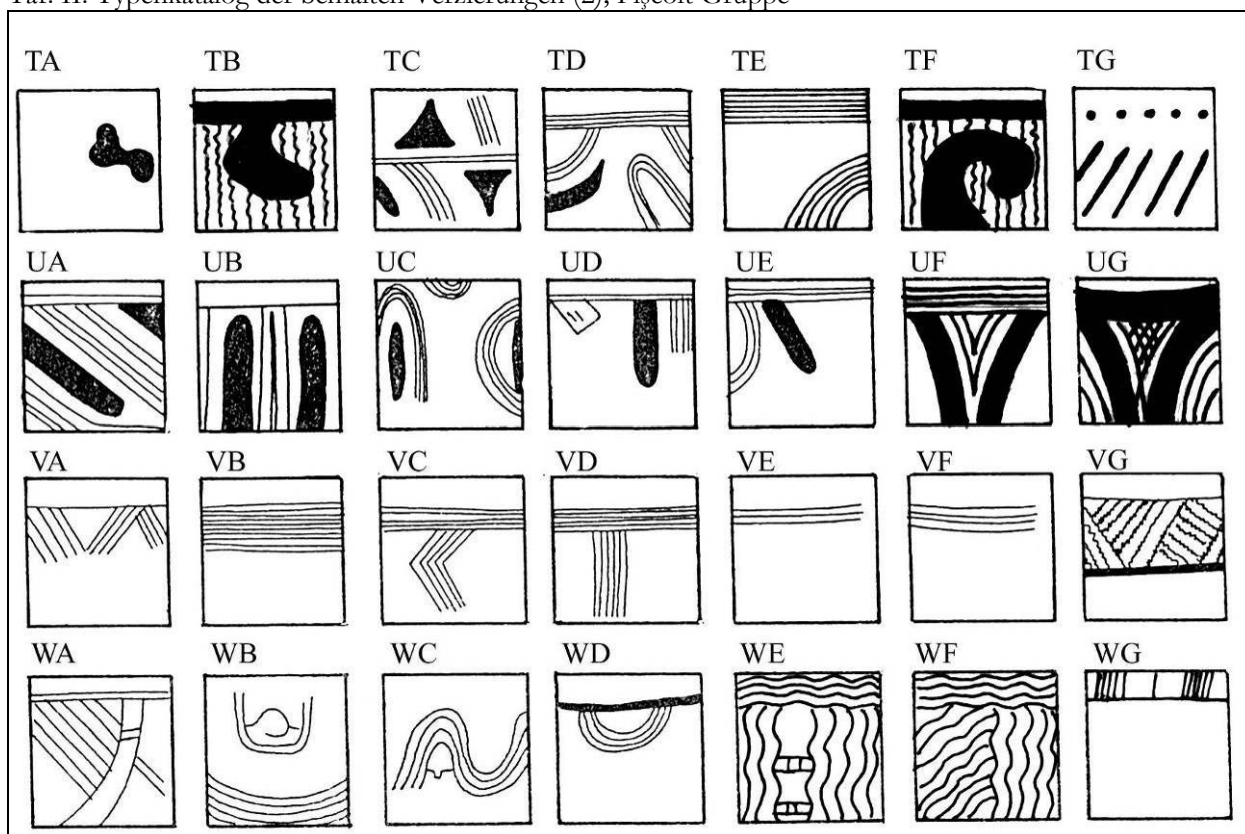
Neben der bemalten Keramik, sind auch einige für die AVK charakteristische Funde anwesend, die Gruppe Tiszadob, Bükk I. Ihr Prozentsatz ist aber ziemlich niedrig, sie können als „Import“ betrachtet werden.

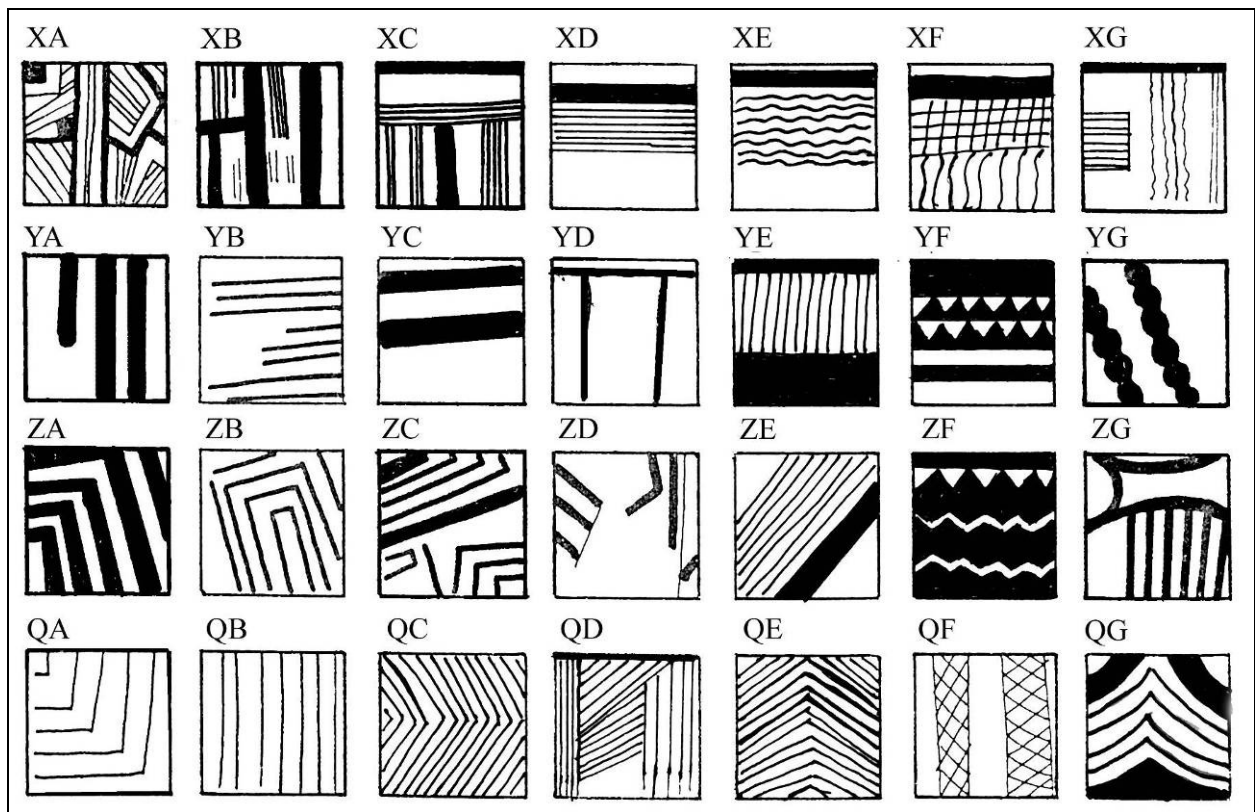
Pl. I. Catalogul tipologic al ornamentelor pictate (1); Grupul Pișcolt
Taf. I. Typenkatalog der bemalten Verzierungen (1); Pișcolt Gruppe

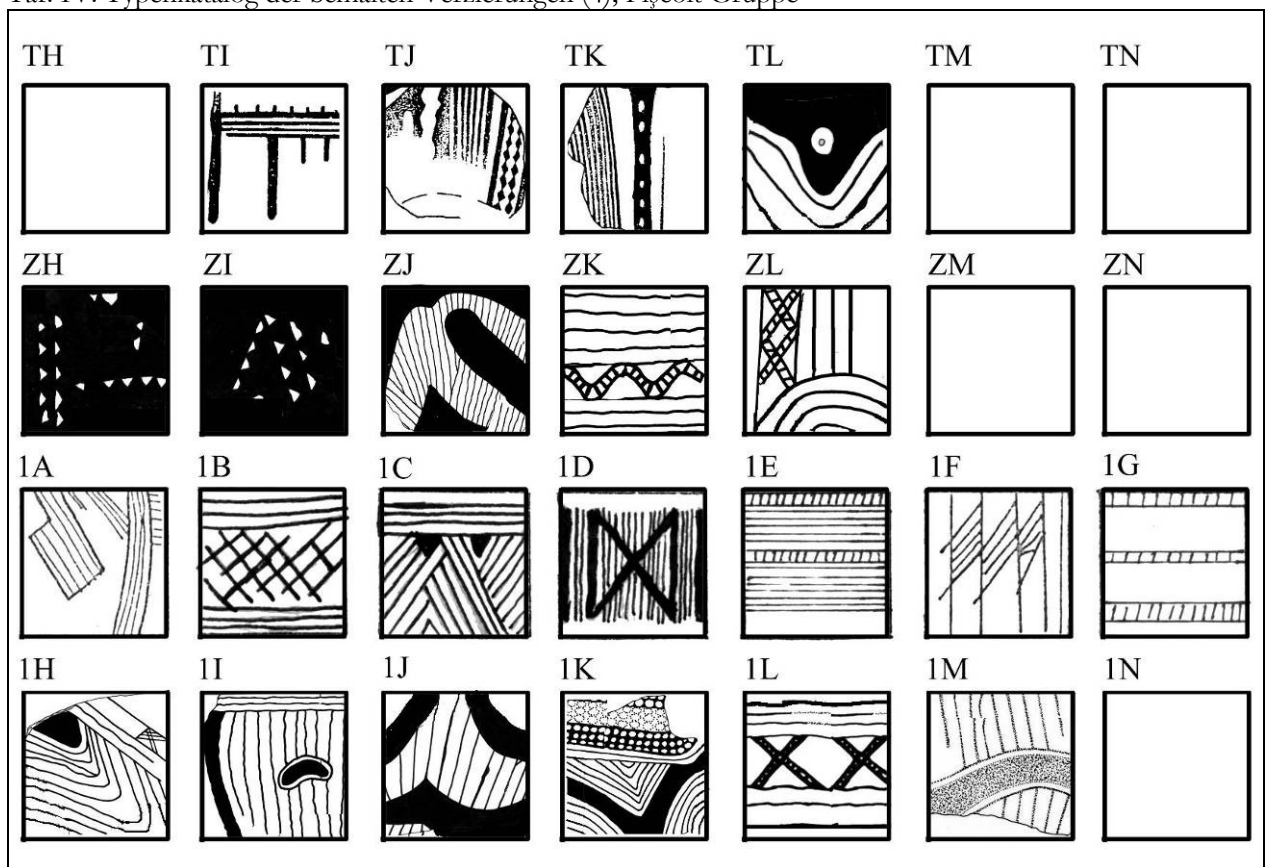
Pl. II. Catalogul tipologic al ornamentelor pictate (2); Grupul Pișcolt
 Taf. II. Typenkatalog der bemalten Verzierungen (2); Pișcolt Gruppe

Pl. III. Catalogul tipologic al ornamentelor pictate (3); Grupul Pișcolt
 Taf. III. Typenkatalog der bemalten Verzierungen (3); Pișcolt Gruppe

Pl. IV. Catalogul tipologic al ornamentelor pictate (4); Grupul Pișcolt
 Taf. IV. Typenkatalog der bemalten Verzierungen (4); Pișcolt Gruppe

Pl. V. Catalogul tipologic al ornamentelor pictate (5); Grupul Pișcolt
 Taf. V. Typenkatalog der bemalten Verzierungen (5); Pișcolt Gruppe

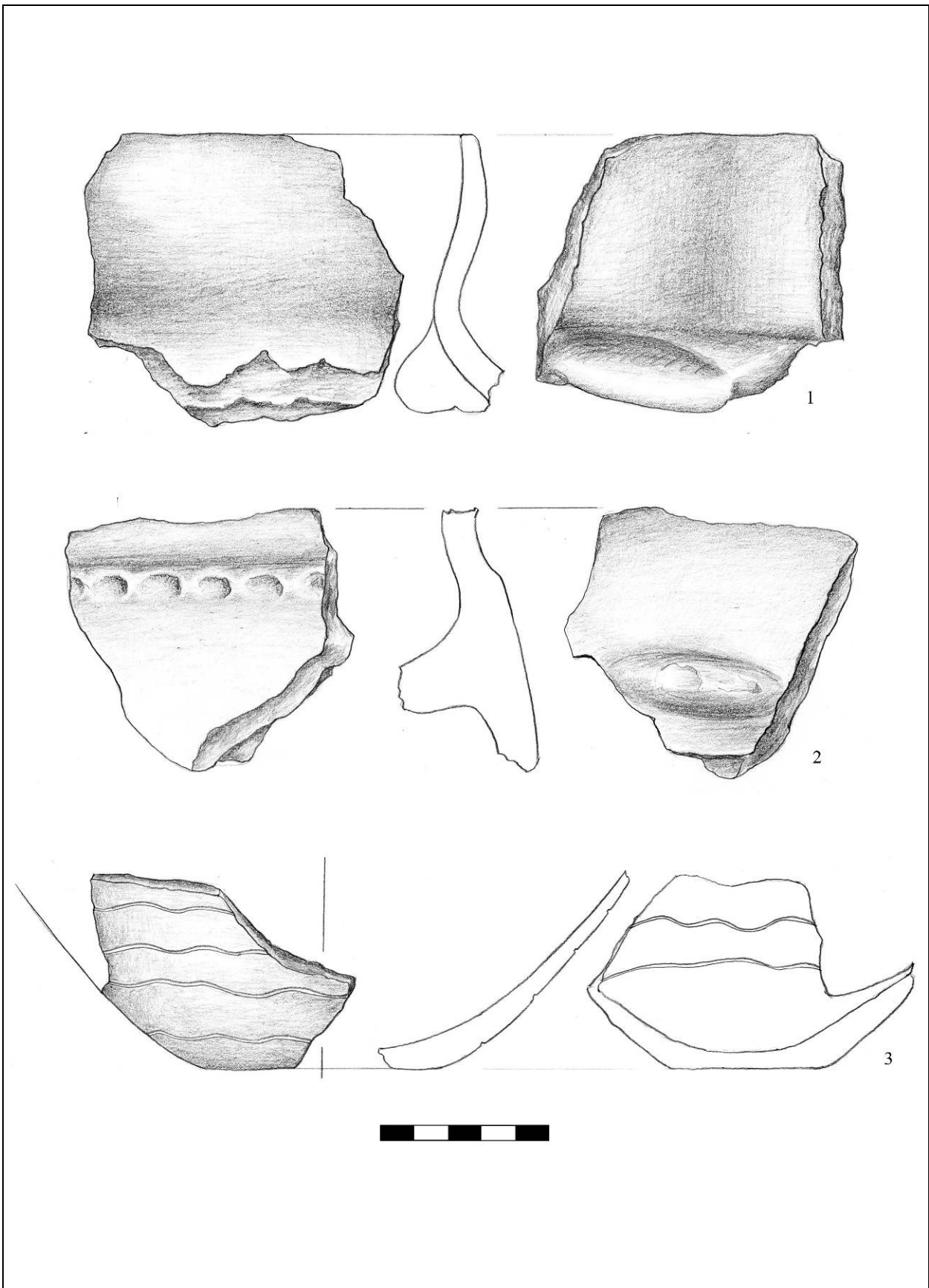

Fig. 1. Materiale ceramic 24 Lh. Cx. 1062

Abb. 1. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1062

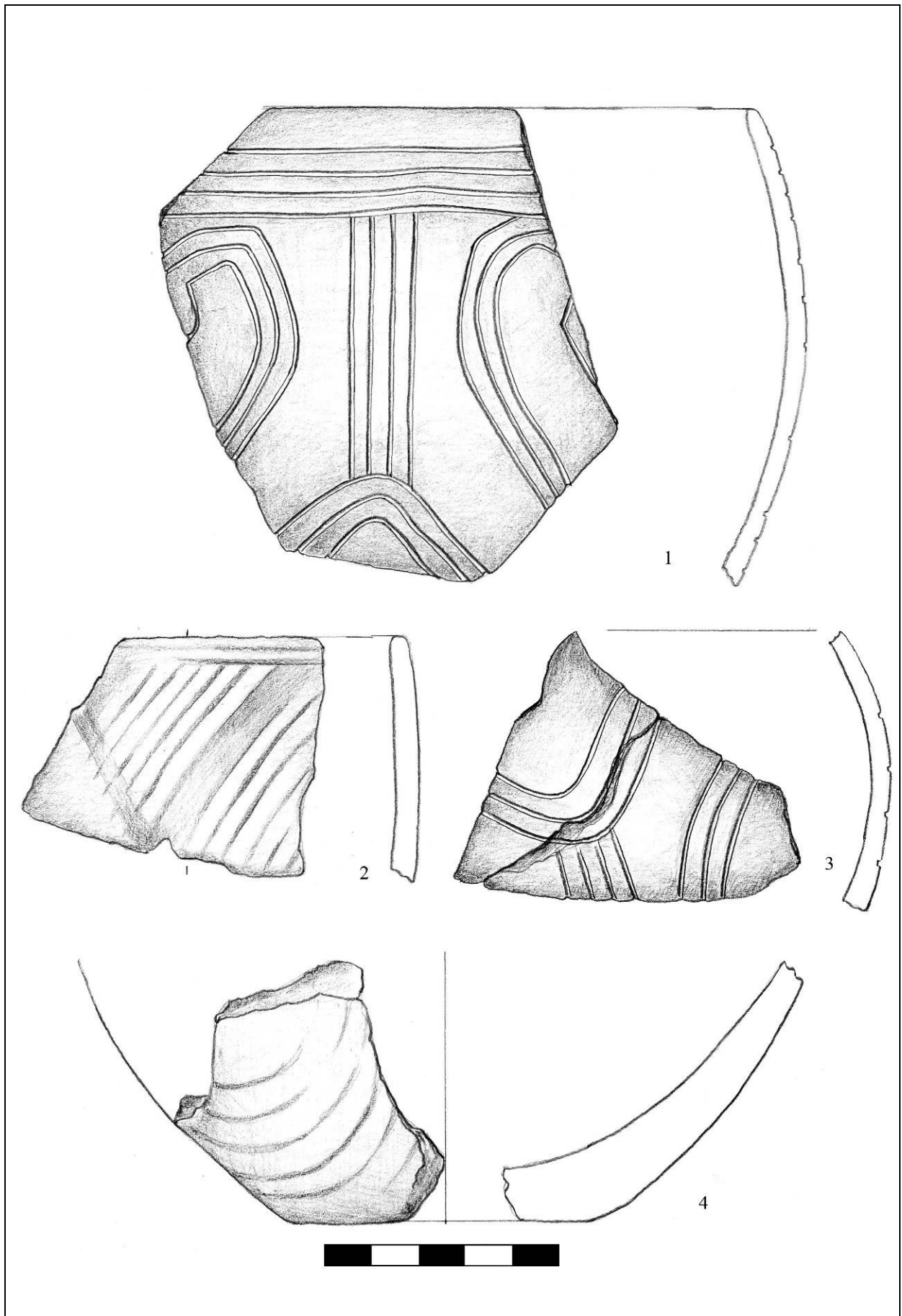

Fig. 2. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1062
Abb. 2. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1062

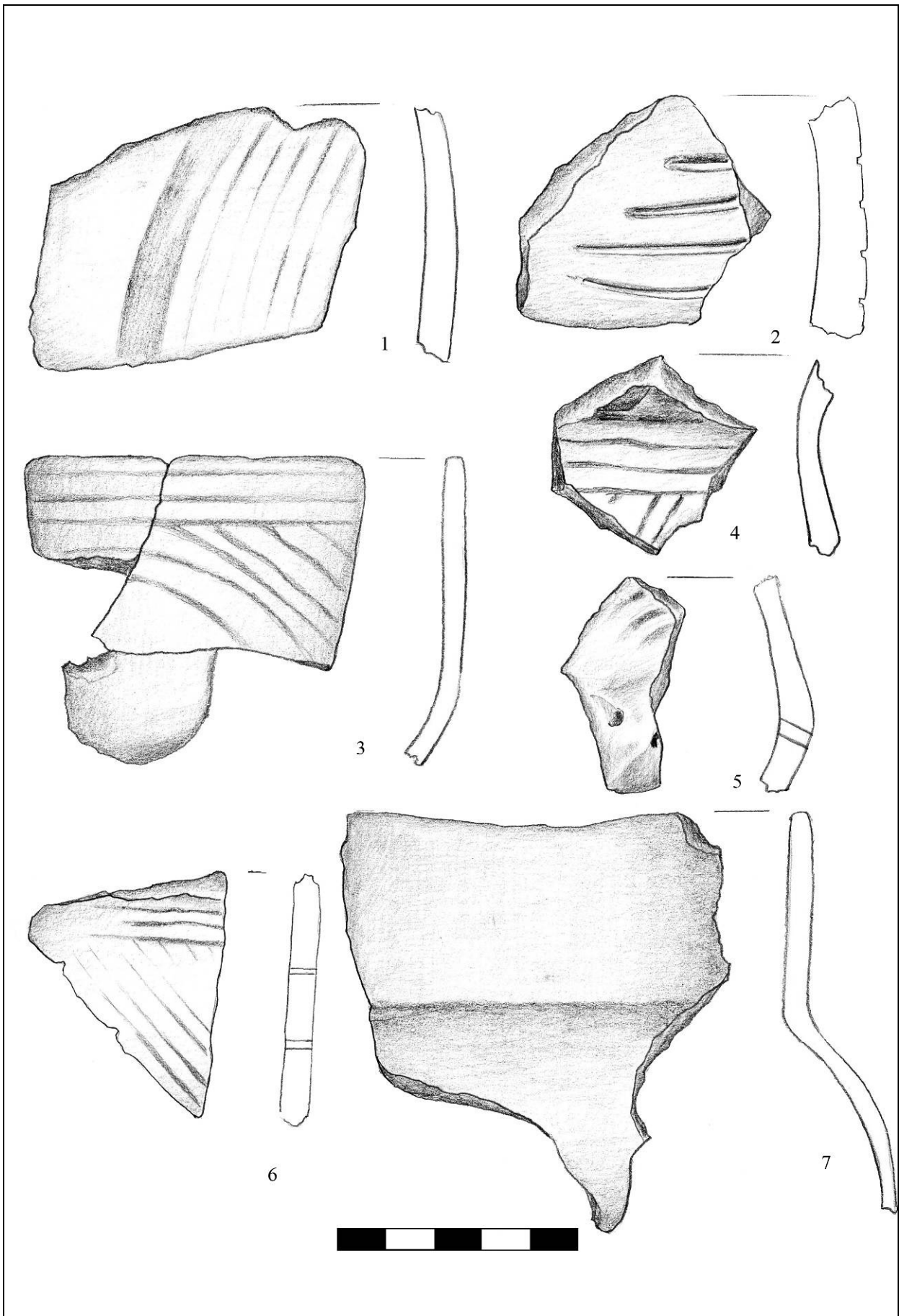

Fig. 3. Materiale ceramic 24 Lh. Cx. 1062
Abb. 3. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1062

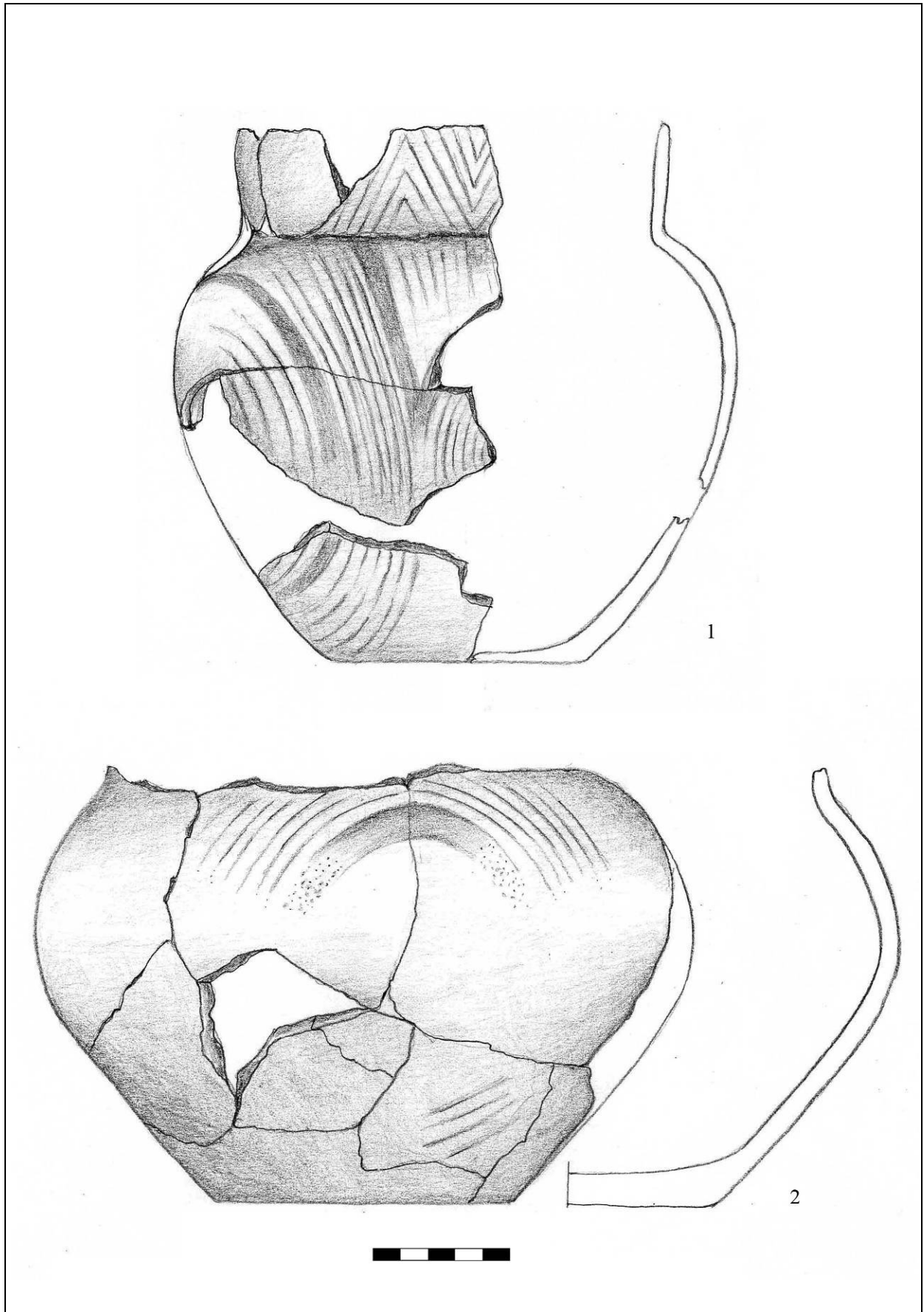

Fig. 4. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1066

Abb. 4. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1066

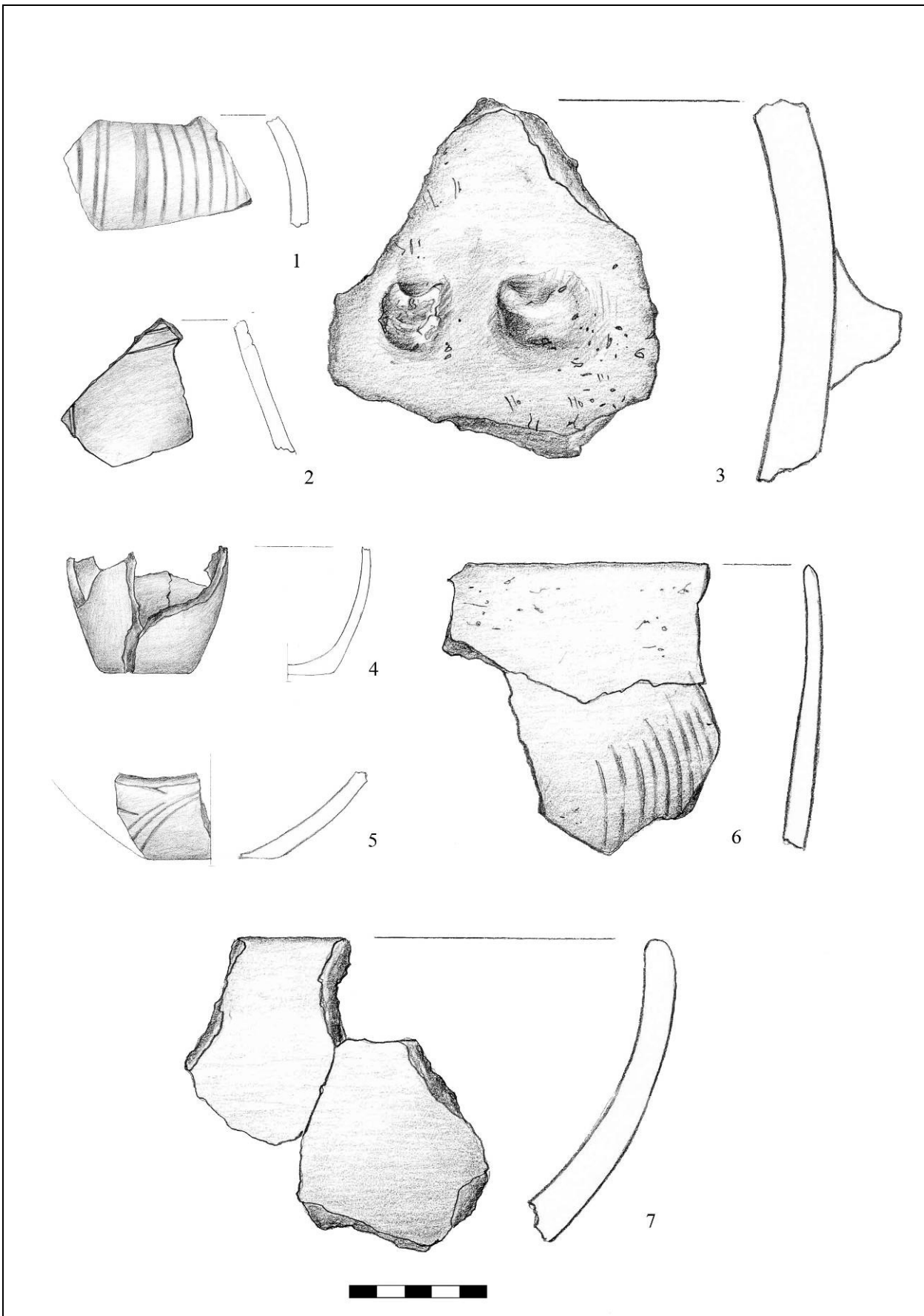

Fig. 5. Materiale ceramică 24 Lh. Cx. 1066

Abb. 5. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1066

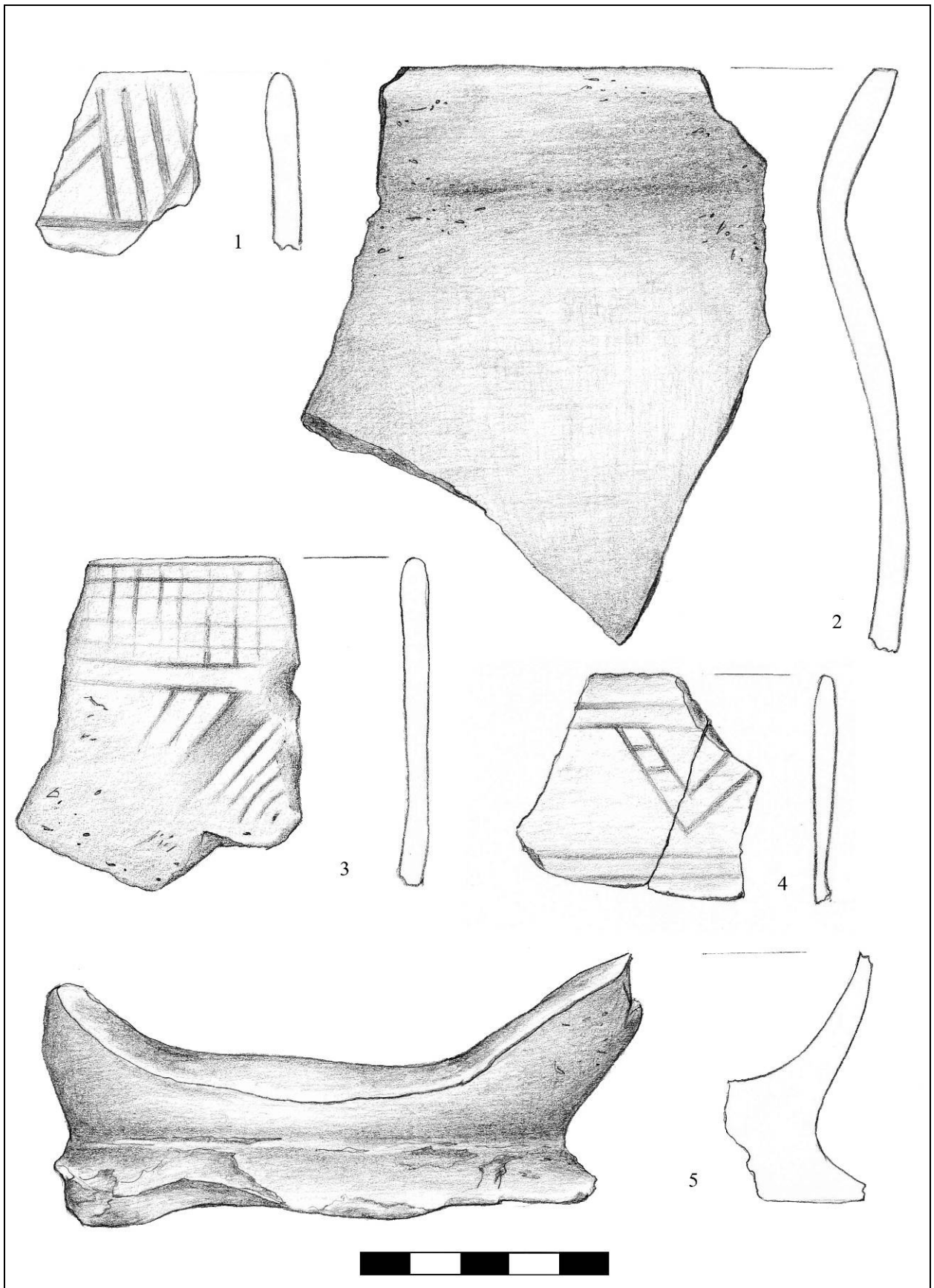

Fig. 6. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1073

Abb. 6. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1073

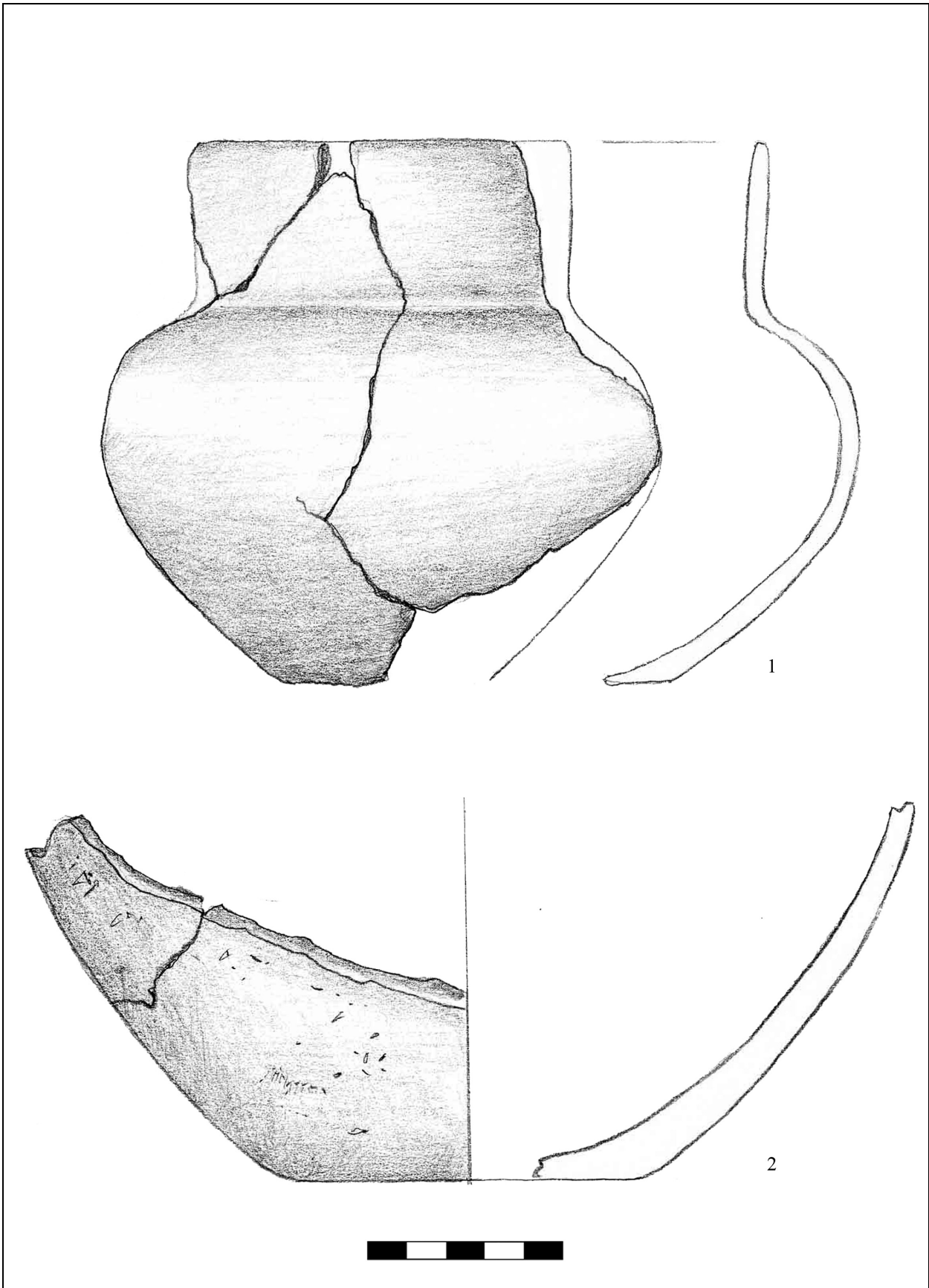

Fig. 7. Materiale ceramic 24 Lh. Cx. 1073

Abb. 7. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1073

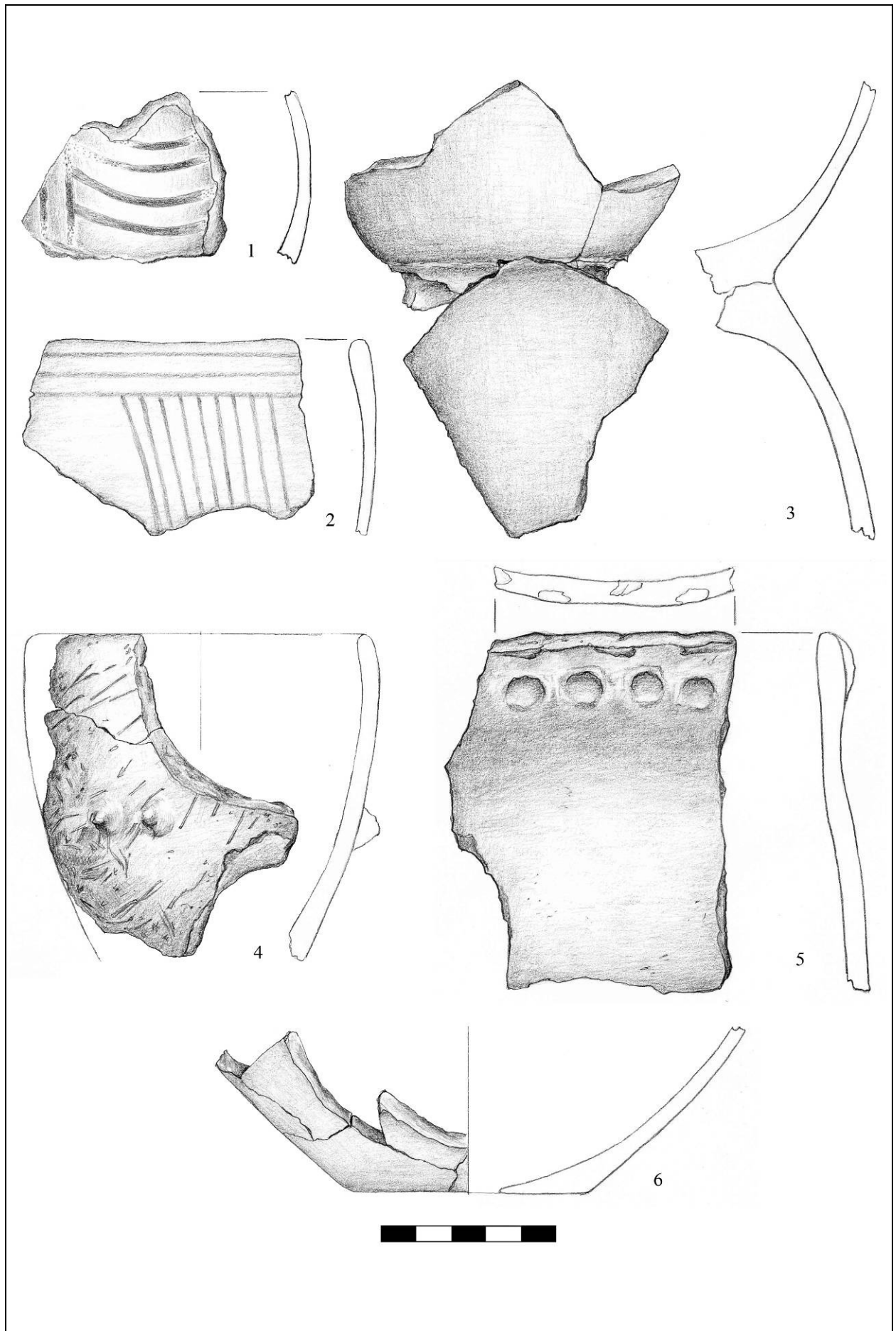

Fig. 8. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1108
Abb. 8. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1108

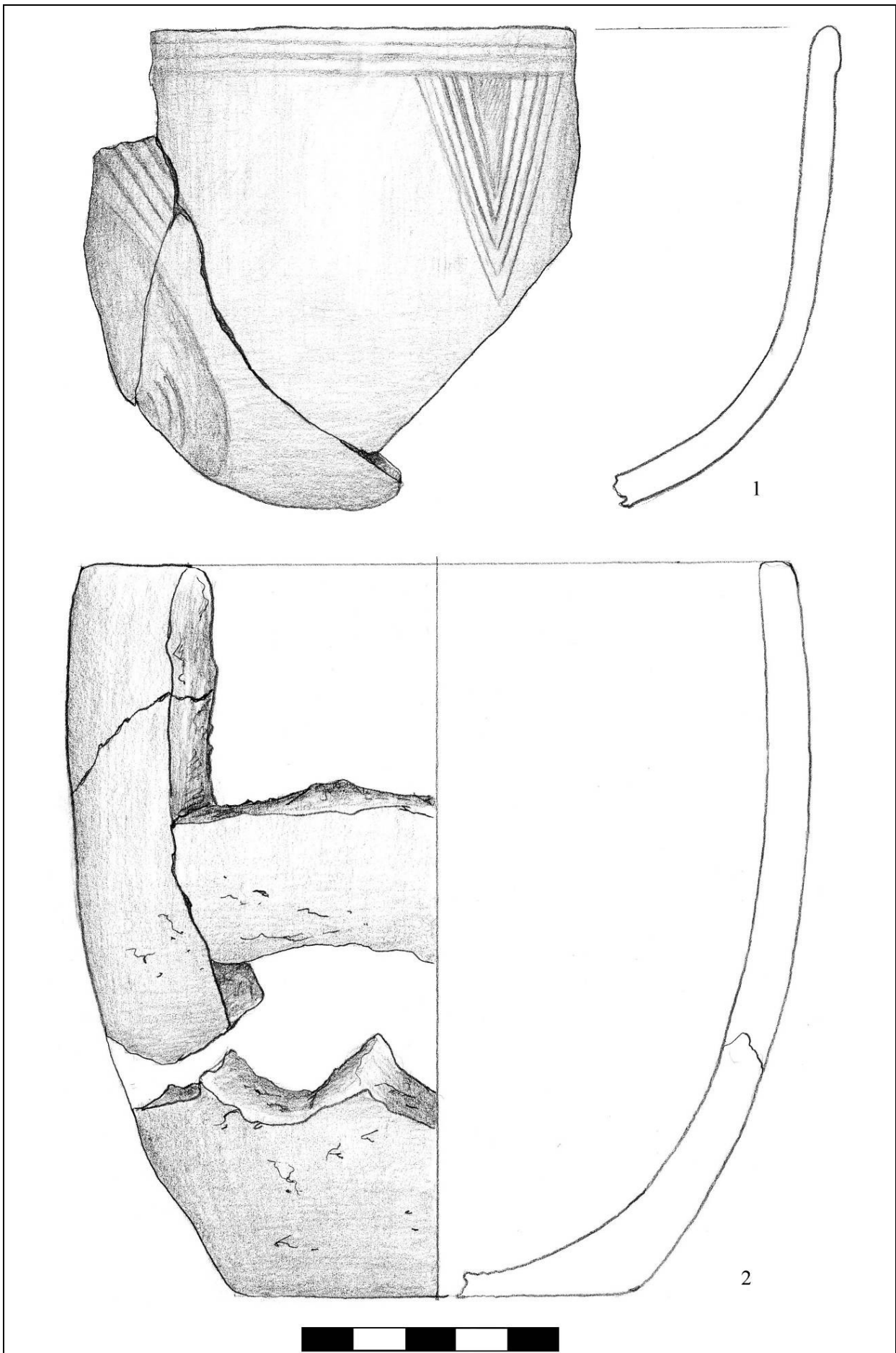

Fig. 9. Materiale ceramiche 24 Lh. Cx. 1115

Abb. 9. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1115

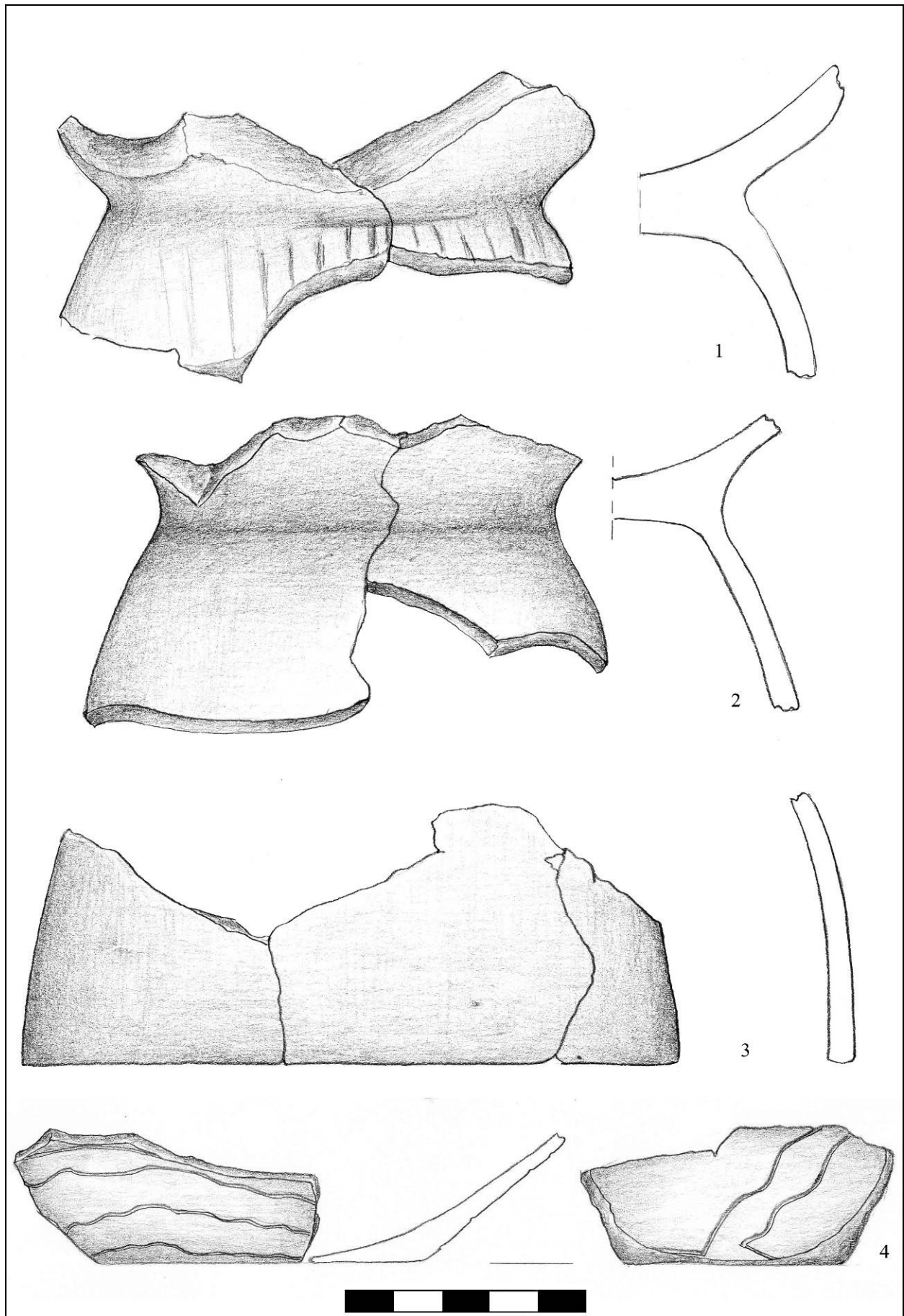

Fig. 10. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1115
Abb. 10. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1115

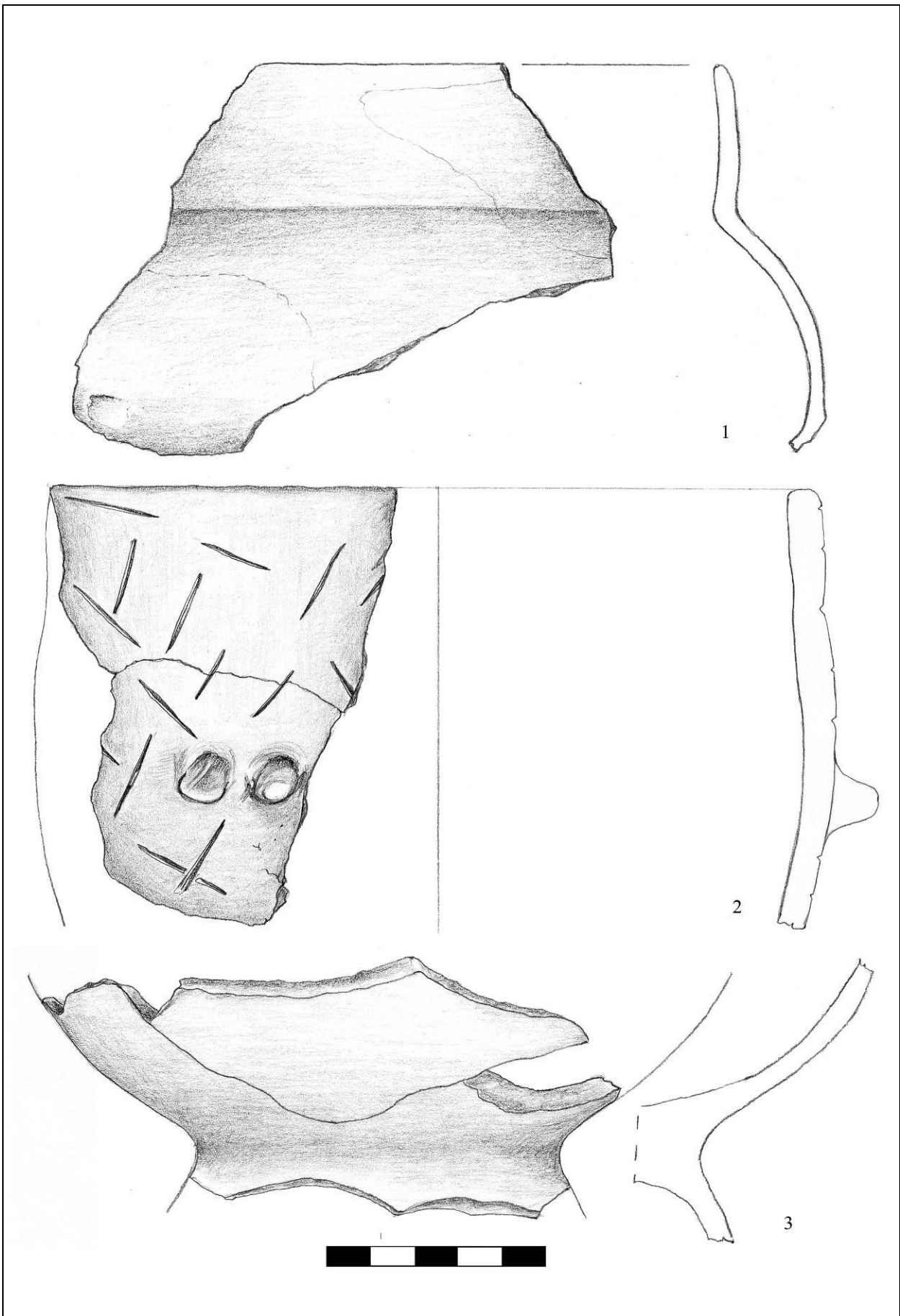

Fig. 11. Materiale ceramic 24 Lh. Cx. 1115
Abb. 11. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1115

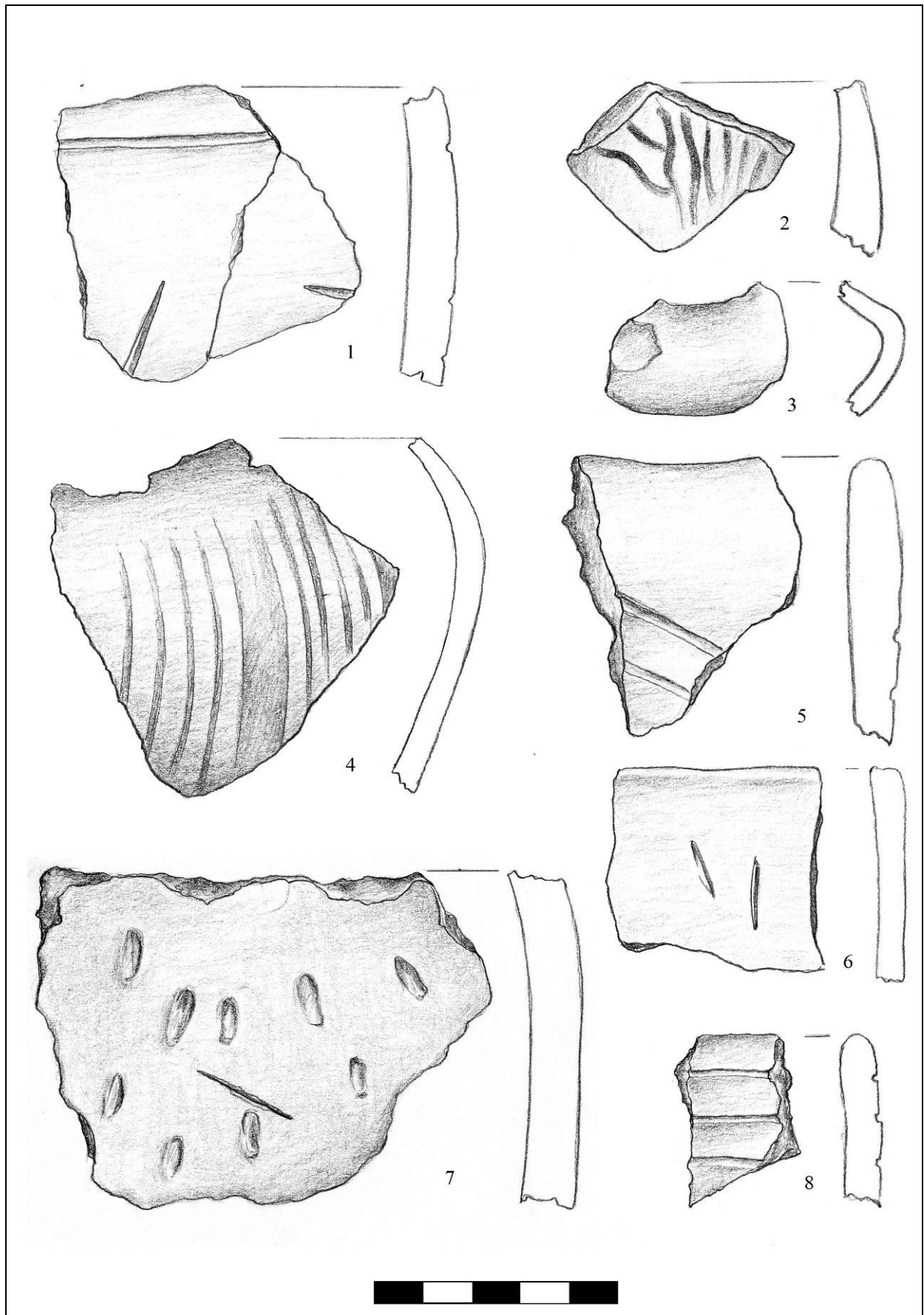

Fig. 12. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1115

Abb. 12. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1115

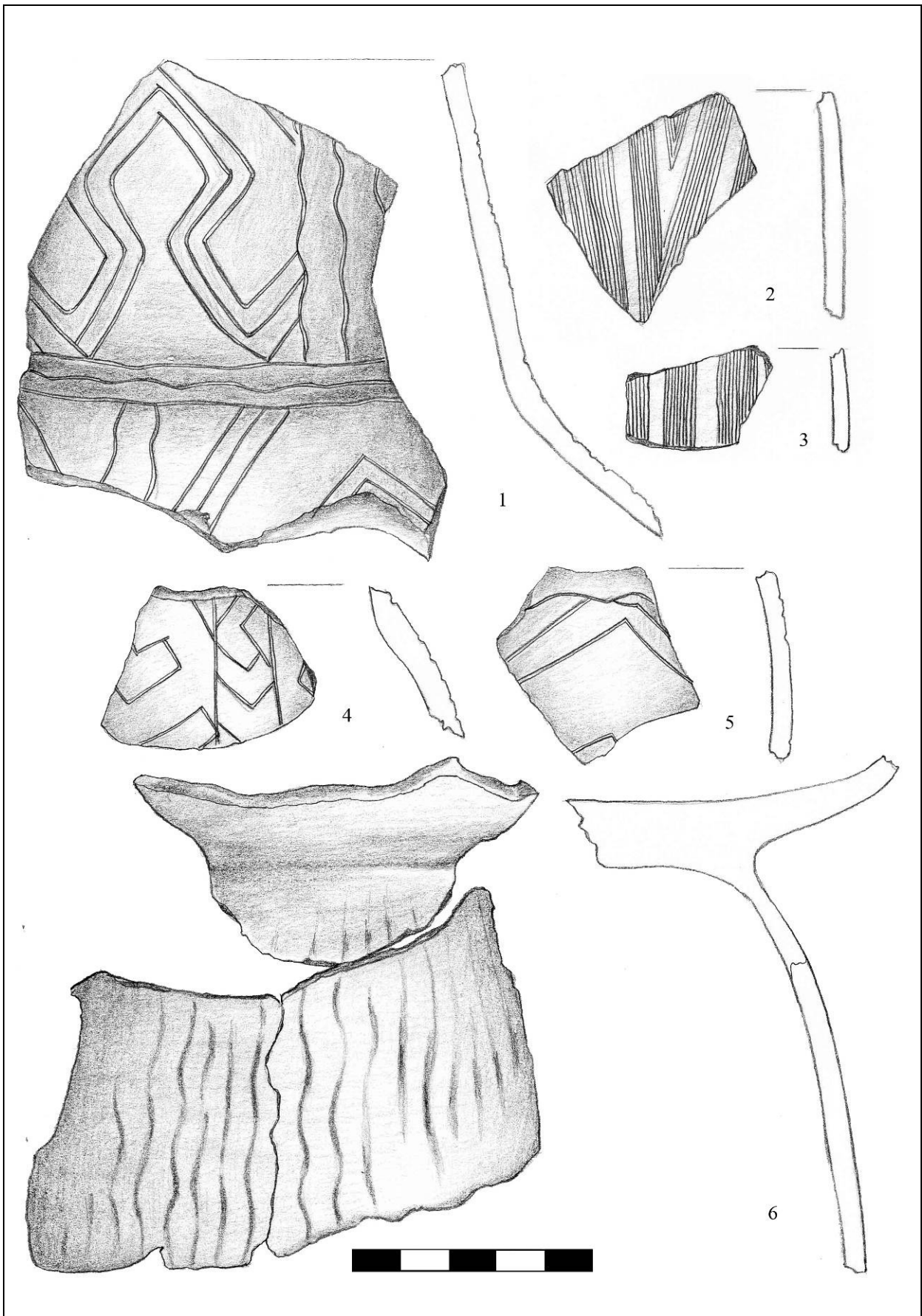

Fig. 13. Materiale ceramic 24 Lh. Cx. 1115

Abb. 13. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1115

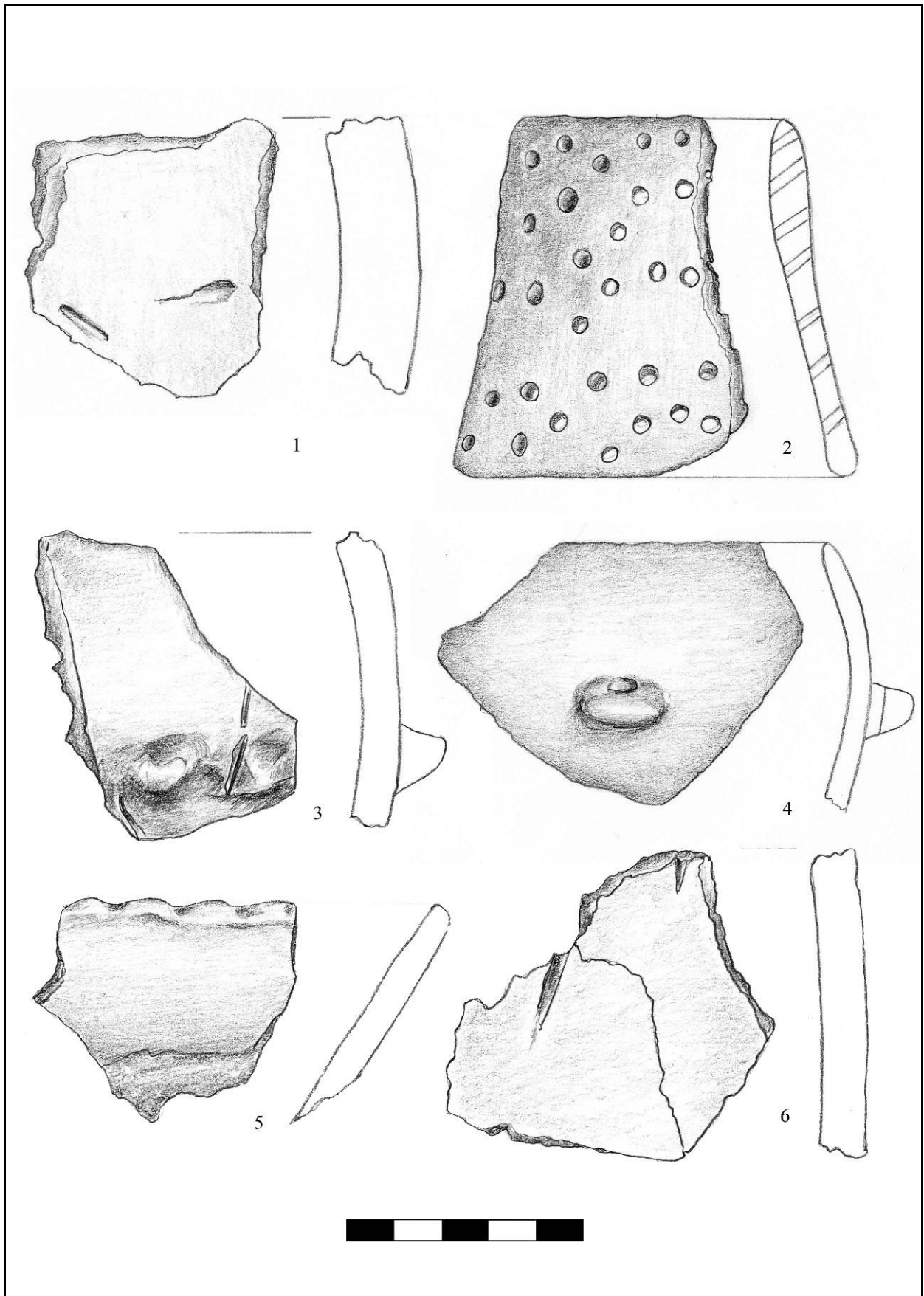

Fig. 14. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1115

Abb. 14. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1115

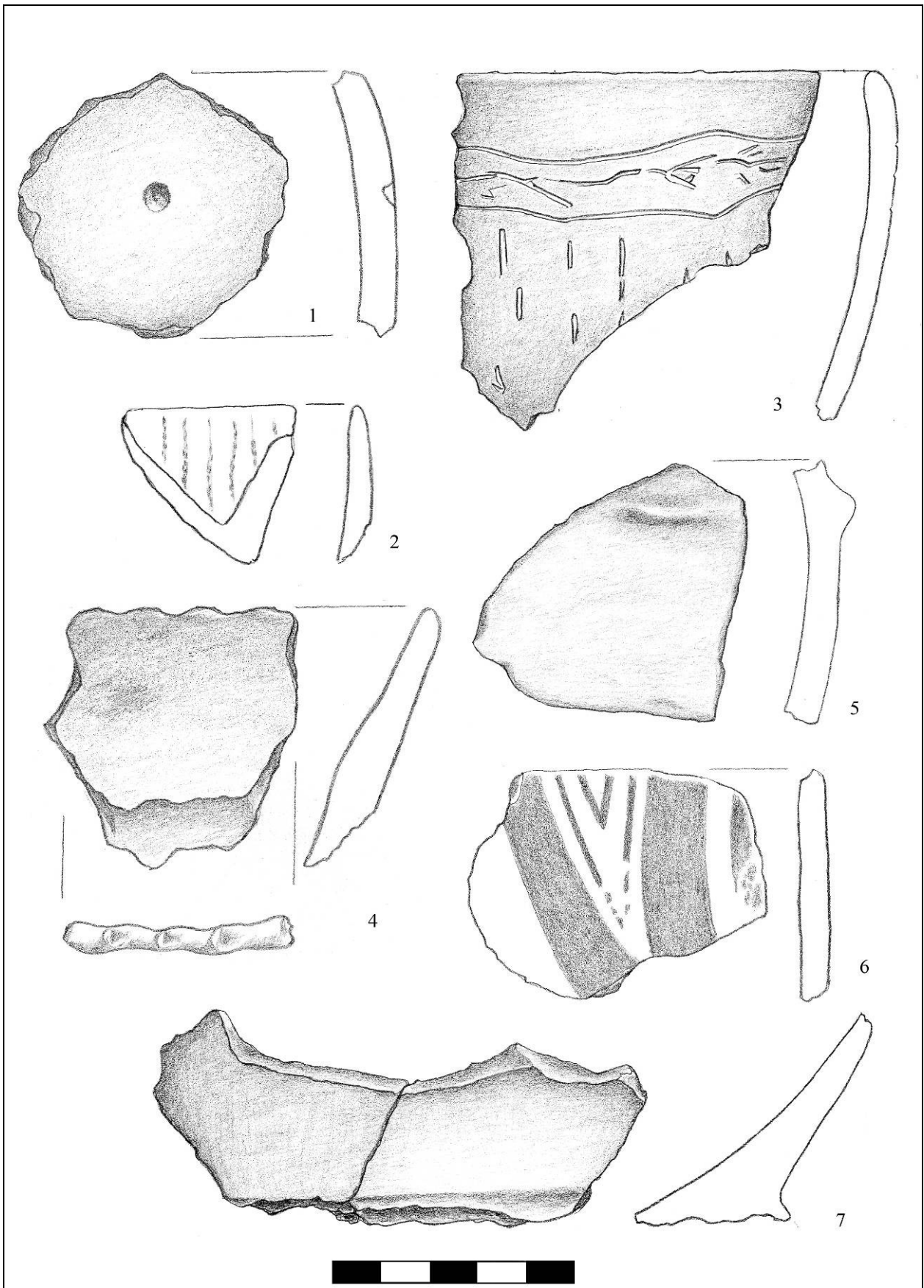

Fig. 15. Materiale ceramic 24 Lh. Cx. 1124
Abb. 15. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1124

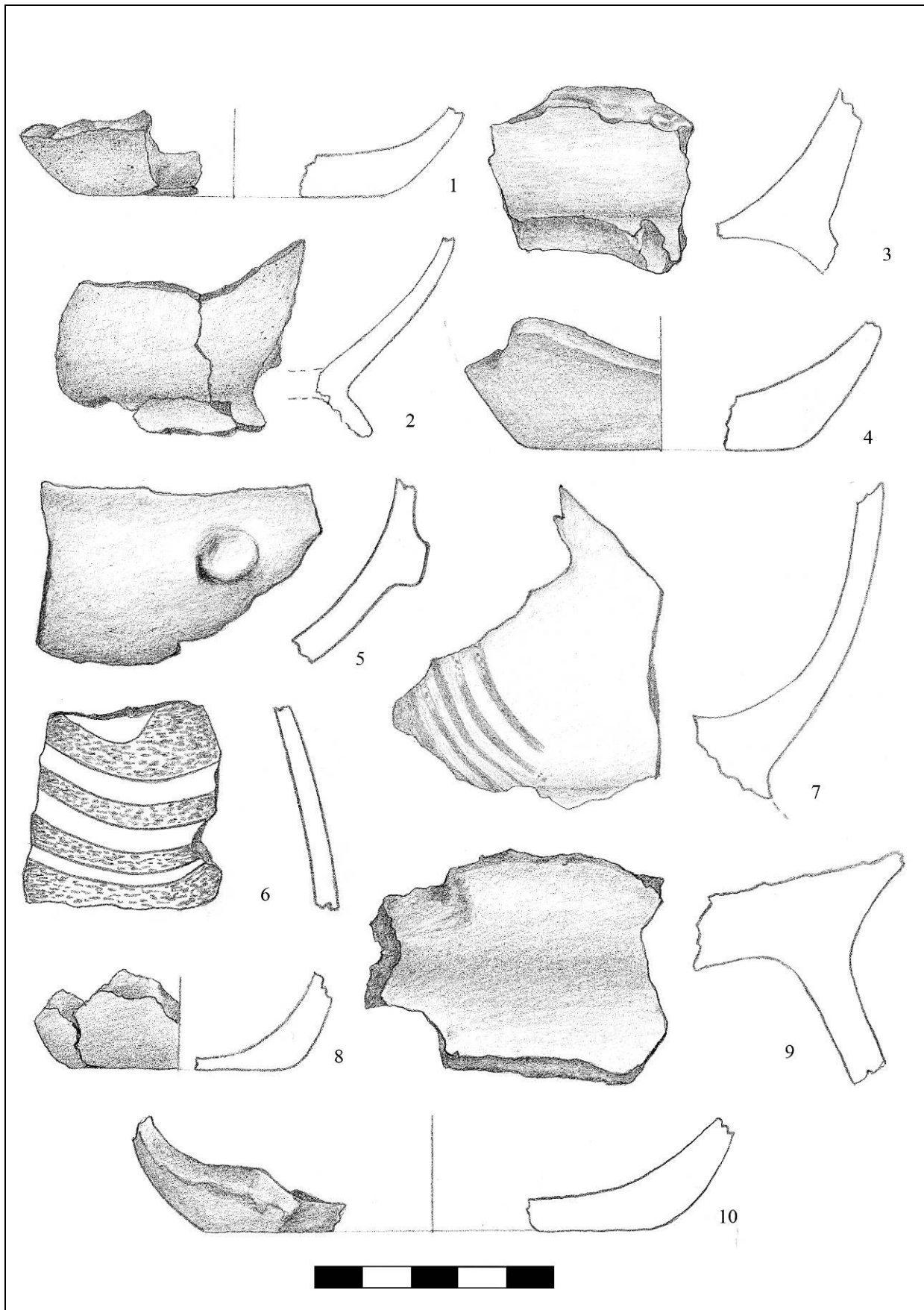

Fig. 16. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1124

Abb. 16. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1124

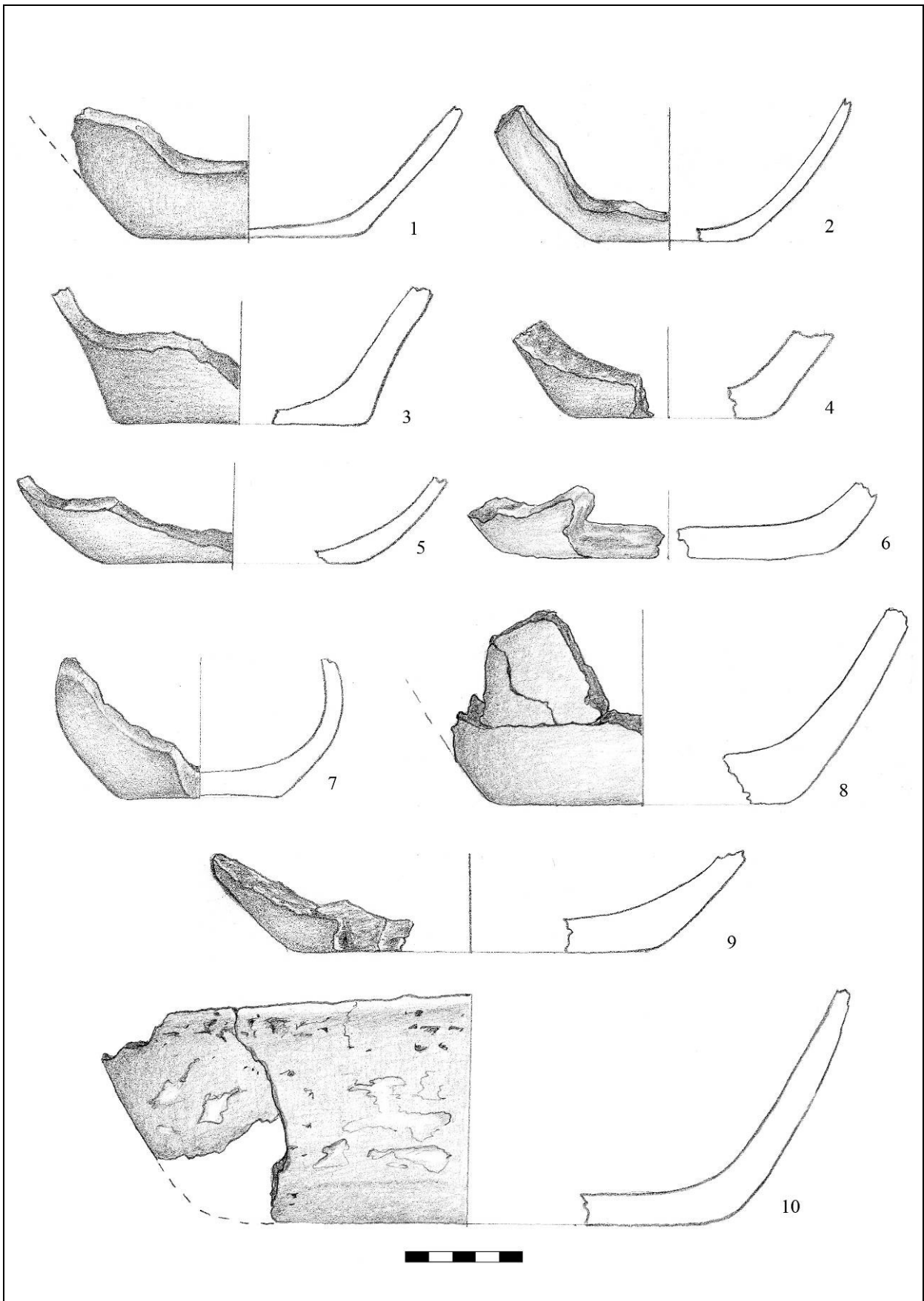

Fig. 17. Materiale ceramic 24 Lh. Cx. 1124

Abb. 17. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1124

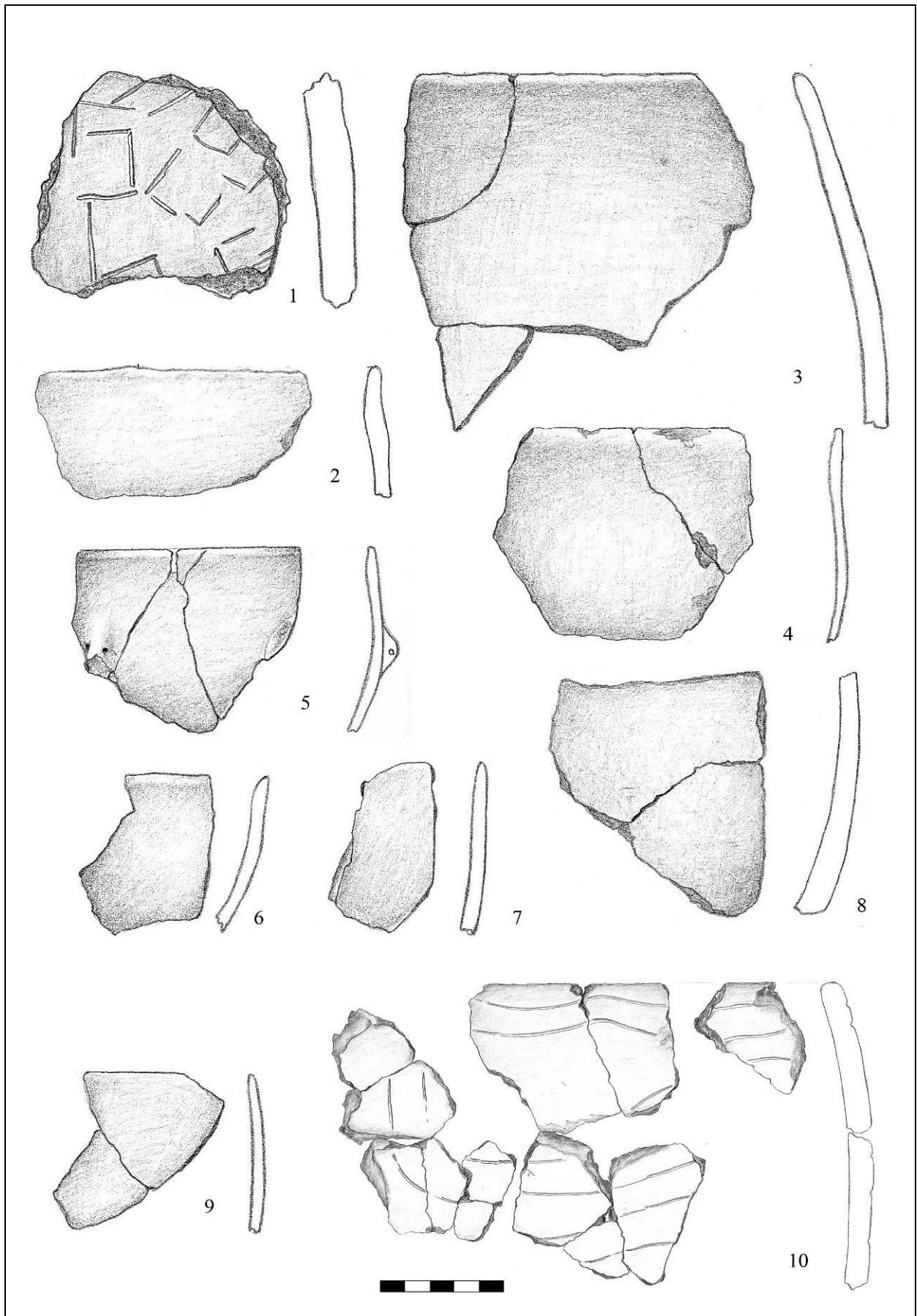

Fig. 18. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1124

Abb. 18. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1124

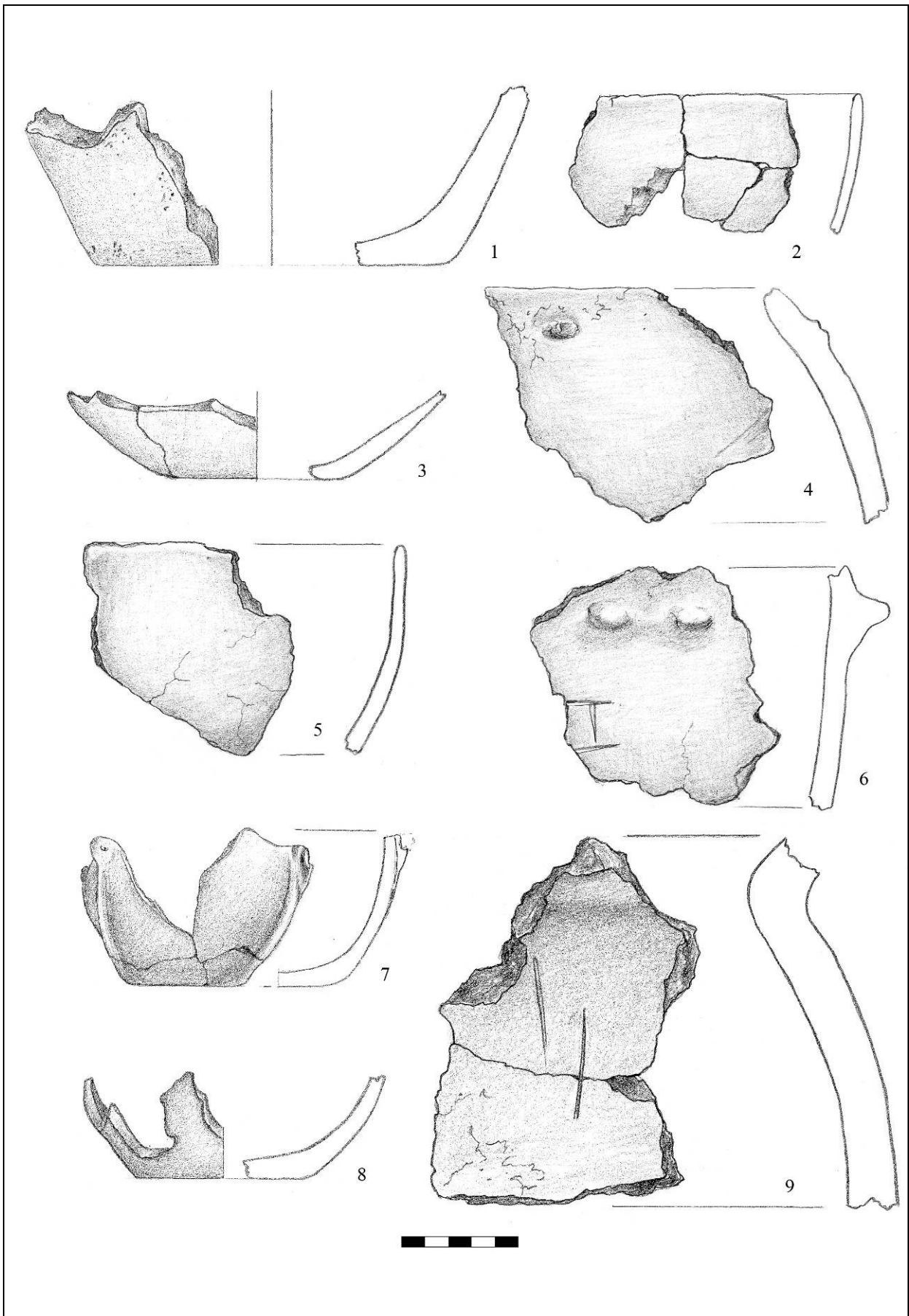

Fig. 19. Materiale ceramică 24 Lh. Cx. 1124

Abb. 19. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1124

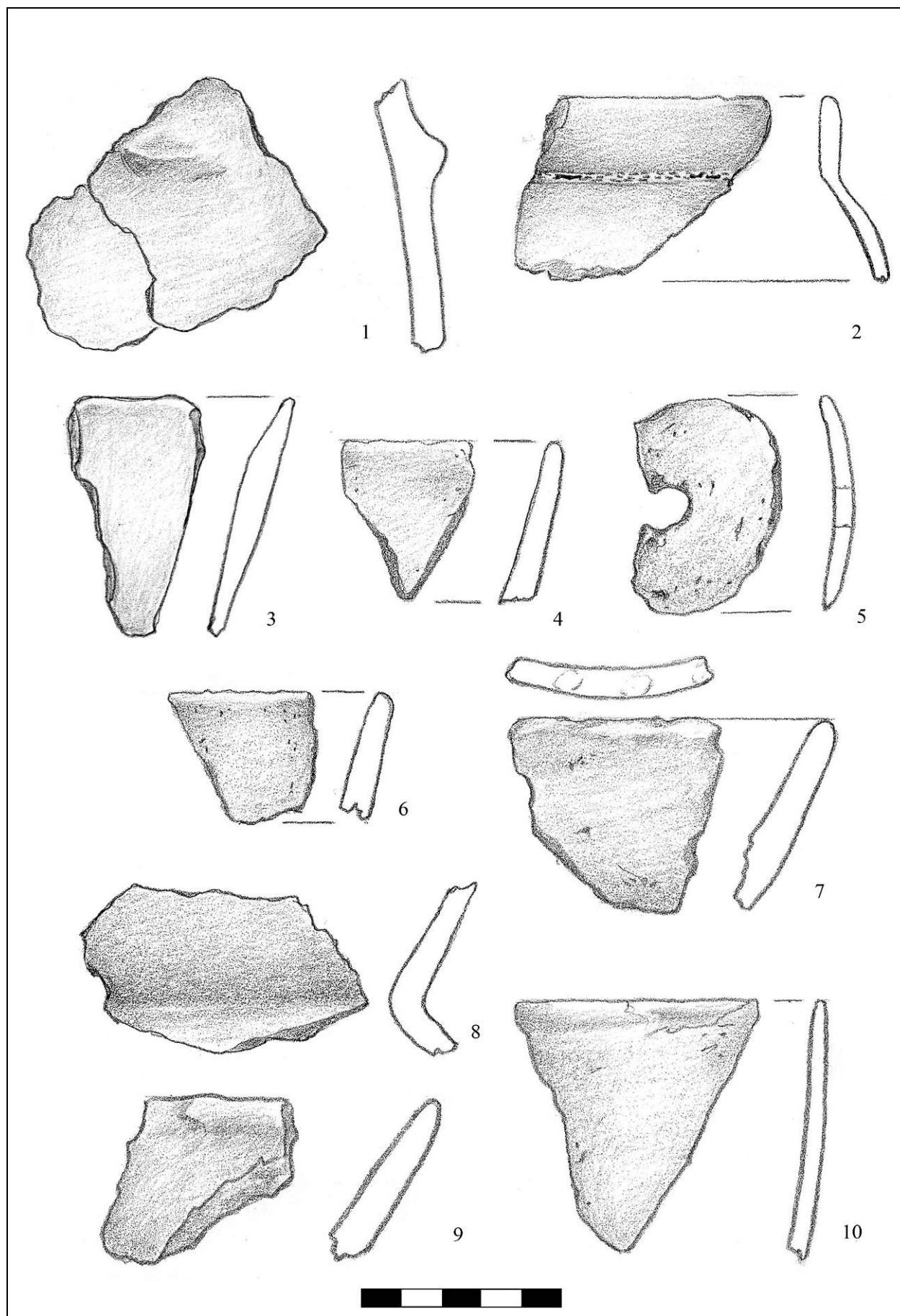

Fig. 20. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1124
Abb. 20. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1124

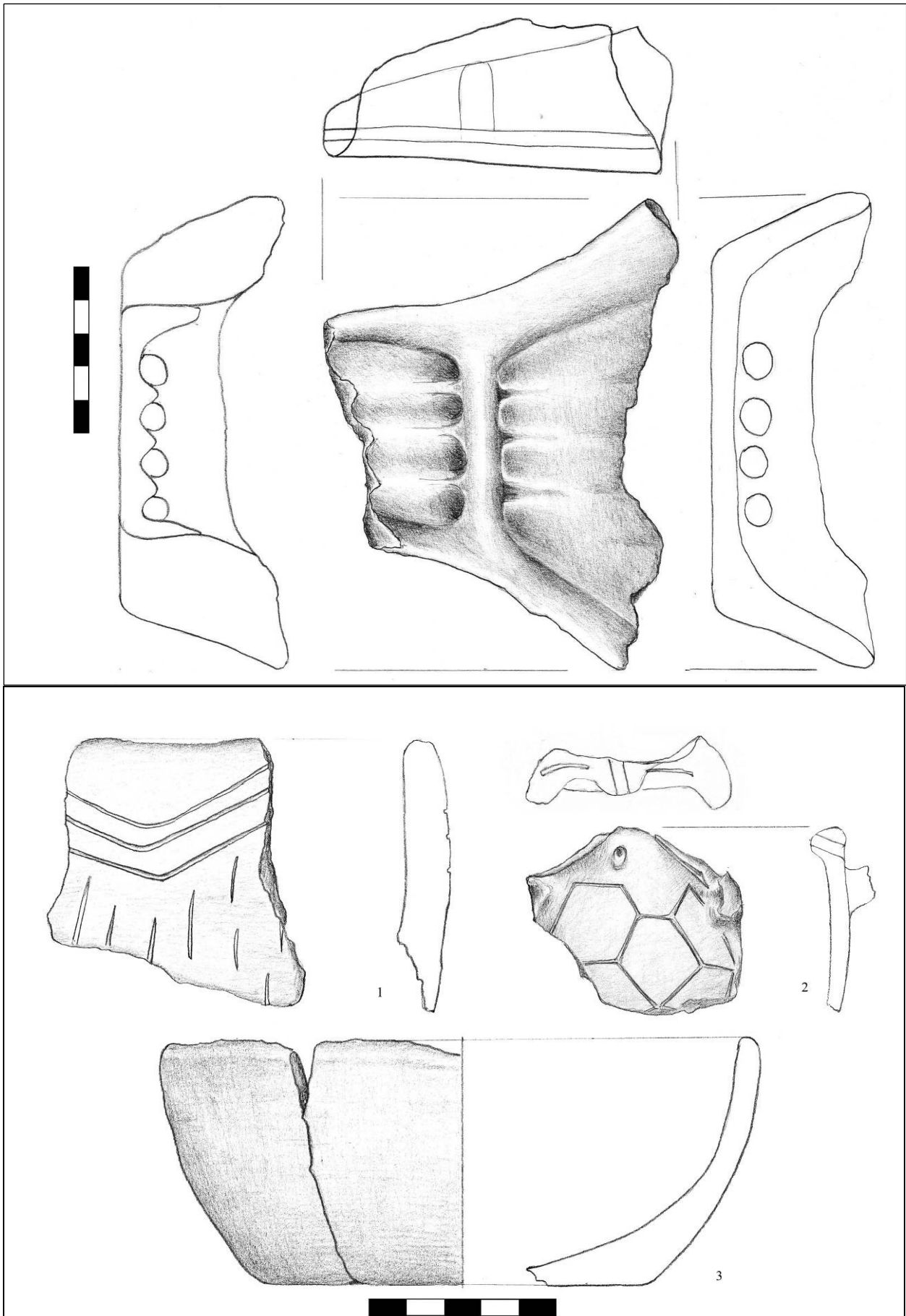

Fig. 21. Materiale ceramică 24 Lh. Cx. 1171
Abb. 21. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1171

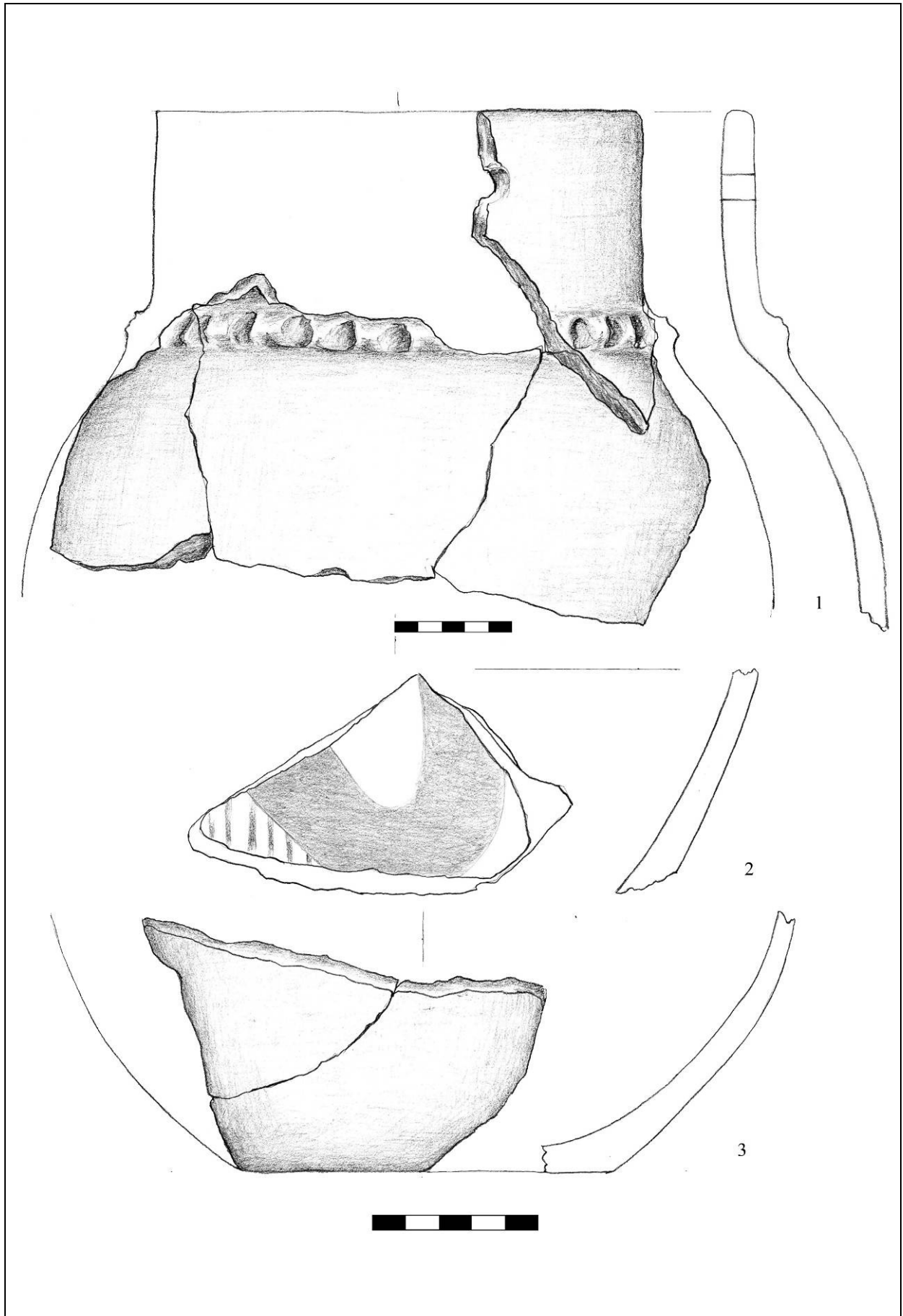

Fig. 23. Materiale ceramice 24 Lh. Cx. 1182
Abb. 23. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1182

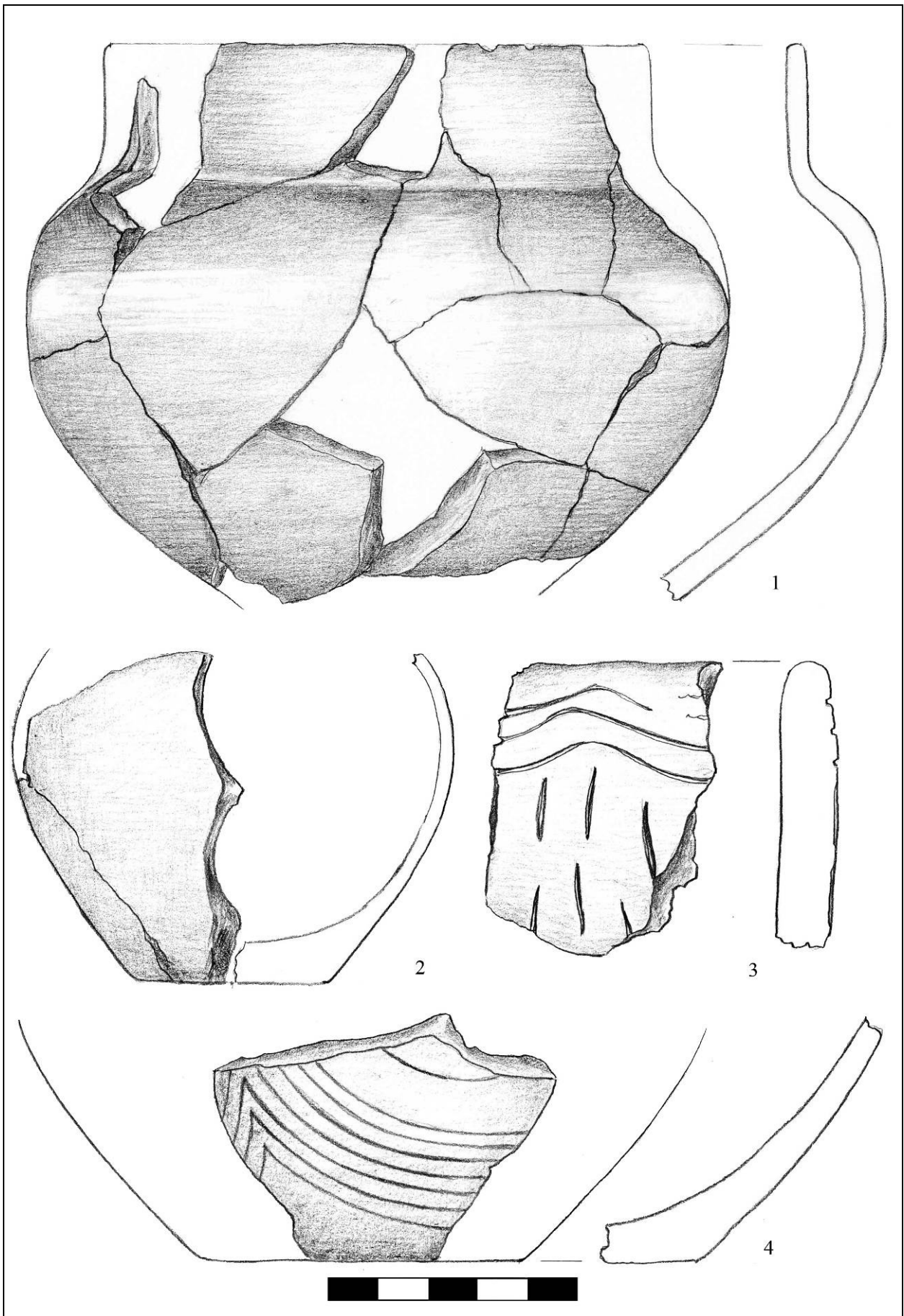

Fig. 24. Materiale ceramic 24 Lh. Cx. 1169
Abb. 24. Keramikfunde 24 Lh. Cx. 1169